ProDidactica
CENTRU EDUCATIONAL

Pestalozzi Children's Foundation

Universitatea de Stat din Moldova

Curriculum universitar
EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ

pentru viitorii pedagogi

Universitatea de Stat din Moldova

Curriculum universitar

EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ

pentru viitorii pedagogi

Chișinău • 2020

Acest curriculum a fost elaborat în cadrul proiectului „Promovarea și dezvoltarea educației interculturale în formarea inițială a cadrelor didactice", implementat de Centrul Educațional PRO DIDACTICA, cu sprijinul Fundației pentru copii „Pestalozzi", Elveția.

Punctele de vedere exprimate în prezenta lucrare sunt cele ale autorilor și nu angajează în nici un fel instituțiile de care aceștia aparțin, tot așa cum nu reflectă poziția instituției care a finanțat elaborarea sau care a asigurat managementul proiectului.

Director proiect: Rima BEZEDE, Centrul Educațional PRO DIDACTICA

Coordonator proiect: Cristina BUJAC, Centrul Educațional PRO DIDACTICA

Expert proiect: Viorica GORAȘ-POSTICĂ, Centrul Educațional PRO DIDACTICA

Coordonator lucrare: Viorica GORAȘ-POSTICĂ, dr. hab., prof. univ., Universitatea de Stat din Moldova

Autori: Viorica GORAȘ-POSTICĂ, Olga DICUSARĂ, Ludmila DARII, Elena BANARI, Marcela ADAM, Silvia GUȚU, Irina GÎNCU, Tamara MATEI, Irina CARAUȘ

Recenzenți naționali: Rodica SOLOVEI, dr., conf. univ., Institutul de Științe ale Educației
Ecaterina MOGA, dr., lector univ., Universitatea de Stat din Tiraspol

Recenzent internațional: Vali ILIE, conf. univ., dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea din Craiova

Colecția *Biblioteca Pro Didactica*
Seria *Aici și Acum*

Redactare: Mariana VATAMANU
Corectare: Vitalie SCURTU
Copertă și procesare computerizată: Nicolae SUSANU
Tipar: Casa Editorial-Poligrafică „Bons Offices"

Centrul Educațional PRO DIDACTICA
str. Armenească, nr. 13, mun. Chișinău, MD-2012
tel.: (022) 54 25 56, fax: 54 41 99
e-mail: prodidactica@prodidactica.md

© Centrul Educațional PRO DIDACTICA. Toate drepturile rezervate.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Educație interculturală: Curriculum universitar pentru viitorii pedagogi / Viorica Goraș-Postică, Olga Dicusară, Ludmila Darii [et al.]; director proiect: Rima Bezede; coord. proiect: Cristina Bujac; Univ. de Stat din Moldova. – Chișinău: Centrul Educațional „Pro Didactica", 2020 (Tipogr. „Bons Offices"). – 96 p.: tab. – (Colecția „Biblioteca Pro Didactica", ISBN 978-9975-3013-2-9) (Seria „Aici și Acum", ISBN 978-9975-3013-3-6).
Aut. sunt indicați pe vs. f. de tit. – Referințe bibliogr. la sfârșitul curriculumurilor. – Apare cu sprijinul Fundației pentru copii „Pestalozzi", Elveția. – 30 ex.

ISBN 978-9975-3355-0-8.

378.015(073)

E 19

Cuprins

Introducere 4

Curriculum la *Pedagogie:* abordare modulară și infuzională 6

Curriculum la *Educație interculturală* 20

Curriculum la *Etica profesională:* abordare infuzională 32

Curriculum la *Managementul clasei de elevi:* abordare infuzională 37

Curriculum la *Educația tehnologică și didactica educației tehnologice:* abordare infuzională 43

Curriculum la *Educația muzicală și didactica educației muzicale:* abordare infuzională 48

Curriculum la *Educația plastică și didactica educației plastice:* abordare infuzională 53

Curriculum la *Didactica limbii și literaturii române:* abordare modulară 59

Curriculum la *Didactica interculturalului* 69

Curriculum la *Didactica limbii engleze:* abordare infuzională 77

Curriculum la *Sociolingvistica și civilizația engleză (Marea Britanie și Statele Unite ale Americii)* 84

Curriculum integrat al *stagiilor de practică la modulul psihopedagogic:* abordare infuzională 92

Introducere

Universitatea de Stat din Moldova (USM), instituţie de învăţământ superior de stat, are ca misiune: formarea unor cadre de înaltă calificare, capabile să activeze în condiţiile în schimbare ale vieţii şi economiei de piaţă; organizarea şi desfăşurarea de cercetări ştiinţifice fundamentale şi aplicative, orientate spre soluţionarea problemelor socio-economice actuale şi realizarea transferului tehnologic al rezultatelor cercetării ştiinţifice universitare. Obiectivele strategice de dezvoltare instituțională sunt: pregătirea universitară în diverse domenii și formarea ansamblului de competenţe necesare integrării socio-profesionale; dezvoltarea potenţialului ştiinţific în domeniile de formare a specialiştilor; dezvoltarea și promovarea ideilor, teoriilor, concepţiilor ştiinţifice prin activitatea de cercetare desfăşurată de personalul didactic și de studenţi; promovarea valorilor/reperelor axiologice general-umane și naţionale; formarea profilului etic și civic al tineretului studios; asigurarea calităţii învăţământului superior și a serviciilor educaţionale prestate; participarea la elaborarea politicilor și strategiilor educaţionale și la implementarea acestora în învăţământul superior, integrarea în spaţiul european al învăţământului superior și de cercetare (http://usm.md/?page_id=528&lang=ro).

Fiind fondată la 1 octombrie 1946, USM a fost și a rămas o instituţie de tip clasic, care își propune să ofere studii de calitate. Din 1969, este membru al Asociaţiei Internaţionale a Universităţilor. Este prima instituţie de învăţământ superior acreditată de Guvernul Republicii Moldova, certificatul nr. 001 fiind semnat la 22 februarie 2001, și reacreditată la 28 septembrie 2006. În mai 2005, a aderat la Procesul de la Bologna și la Convenţia de la Lisabona, iar din 20 iulie 2006 devine membru de profil al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Astăzi, USM înregistrează peste 100 de mii de absolvenţi, pregătind, timp de peste 70 de ani, o mare parte din elita intelectuală și pedagogică a ţării.

Conform Regulamentului de organizare a procesului educaţional, programele curriculare ale USM "reflectă concepția formării profesionale inițiale și constituie suportul normativ-didactic al organizării procesului de formare a specialiștilor pentru diverse ramuri ale economiei naționale. Programele curriculare sunt documente normativ-reglatorii, prin care se asigură realizarea planului de învățământ. Structura programelor curriculare reflectă în linii mari structura planului de învățământ; acestea sunt orientate spre realizarea finalităților procesului de pregătire profesională inițială, spre formarea unui sistem de competențe ce îi vor asigura absolventului o integrare profesională de succes. Curriculumul la disciplină constituie documentul normativ-reglator care stabilește joncțiunea dintre finalități, conținuturi și tehnologia didactică. Finalitățile incluse în curriculumul la disciplină reprezintă criterii de evaluare a randamentului academic. Programele curriculare stabilesc coraportul dintre aspectul teoretic și cel practic al formării profesionale (coraportul dintre diverse forme de organizare a procesului de învățământ: curs, seminar, laborator)" (pp. 10-11) (http://usm.md/wp-content/uploads/REGULAMENT-DE-ORGANIZARE-A-PROCESULUI-EDUCATIONAL.pdf).

Contextul multicultural al capitalei, unde își desfășoară activitatea profesorii și studenții USM, proveniți din medii culturale diverse, din perspectivă etnică, lingvistică, socială, confesională etc., pe de o parte, și parteneriatele educaționale naționale și internaționale tot mai extinse, pe de altă parte, favorizează dialogul intercultural și reclamă dezvoltarea competenței interculturale la toți actorii educaționali. Actualmente, din cei aproximativ 10 mii de studenți, înmatriculați în ultimii 3 ani la domeniul *Științele Educației*, 86,25% învață în limba română și 13,75% – în limba rusă, mulți dintre ei făcând parte din familii mixte și vorbind acasă în două limbi. Ca apartenență etnică, majoritatea studenților sunt moldoveni/români, 23 – ucraineni, 15 – ruși, 12 – găgăuzi și 8 – bulgari.

Corpul profesoral, de asemenea, se prezintă ca diversitate etnică și lingvistică, peste 70 la sută din cadrele didactice fiind bilingve, vorbitoare de limbă română și rusă, generația mai tânără însă, cu studii superioare finalizate după anii 90, posedă bine și alte limbi, inclusiv franceza și engleza. Aceste caracteristici facilitează implicarea cadrelor didactice, dar și a studenților în procesul internațional de mobilitate academică, inclusiv prin programele Erasmus și Erasmus+, prin alte schimburi academice, sprijinite de UNESCO, Uniunea Europeană, Consiliul Europei etc., coordonate de un departament special de relații internaționale ce susține și implementează strategia de internaționalizare a universității, promovând-o ca centru de educație, de cercetare și de cultură în Republica Moldova și în lume.

***

Curricula prezentate în lucrare au fost aprobate la Ședința Consiliului Facultății Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială din 29 august 2019 (proces-verbal nr. 1). Astfel, propunem două curricula integrale de dezvoltare a competenței interculturale la viitorii pedagogi și 10 abordări curriculare, modulare și infuzionale.

Autorii

Facultatea Psihologie și Ştiinţe ale Educaţiei, Sociologie și Asistenţă Socială
Departamentul Ştiinţe ale Educaţiei

Curriculum la *Pedagogie:* abordare modulară şi infuzională

Autor: Olga DICUSARĂ, lect. univ.

PRELIMINARII

Disciplina *Pedagogie* constituie elementul-cheie al modulului psihopedagogic și contribuie la formarea profesională a viitoarelor cadre didactice pentru instituţiile din învăţământul preuniversitar. Asigurarea sistemului de învăţământ din Republica Moldova cu cadre didactice, precum și posibilitatea angajării absolvenţilor pe un segment al pieţei muncii stabil, care are nevoie de forță de muncă calificată, justifică necesitatea includerii modulului psihopedagogic în programul de formare profesională a viitorilor specialiști în domeniul biologiei, fizicii, chimiei, matematicii, filologiei, istoriei etc.

Modulul psihopedagogic este propus la alegere: deci *Pedagogia* este o disciplină pentru care studenţii pot opta, dar odată aleasă, obiectivele devin obligatorii de realizat.

Disciplina *Pedagogie* constituie baza pregătirii viitoarelor cadre didactice, presupunând o abordare integrată în însușirea conceptelor, în înţelegerea esenţei procesului instructiv-educativ, în formarea/dezvoltarea unui sistem de competenţe necesare realizării activităţii educaţionale.

Această disciplină iniţiază studenţii în problematica activităţii profesorului, a dirigintelui și managerului școlar.

Numărul mare de ore repartizate studiului individual se justifică prin tendinţa de a organiza procesul de învăţare astfel încât să asigure formarea la studenţi a competenţelor prevăzute, utilizând cadrul de pregătire profesională în context universitar și stagiile de practică.

Axarea pe competenţe cere o nouă conceptualizare a demersului didactic în cadrul disciplinei și presupune minimalizarea stereotipizării procesului de formare profesională iniţială.

În contextul fenomenului globalizării, care se află în plină expansiune, celebrarea diversităţii sociale, economice, demografice, culturale reprezintă un subiect asiduu abordat, în special în domeniul educaţional. Tânăra generaţie trebuie să facă faţă în mod activ caracterului multietnic și multicultural al societăţii moldovenești, pentru a se raporta de o manieră constructivă și pozitivă acestei diversităţi. Ea trebuie să fie îndrumată cu grijă în vederea achiziţionării de cunoștinţe vaste și funcţionale despre cultura naţională și universală, să cunoască experienţe multiple de învăţare formativă și, în același timp, să își poată cultiva atitudini corecte, să manifeste deschidere și disponibilitate de comunicare și de interacţiune civilizată cu orice om de pe planetă, să poată coopera cu acesta pentru a soluţiona probleme comune. În acest sens, formarea pentru interculturalitate a viitoarelor cadre di-

dactice în contextul pedagogiei educaţiei şi, ulterior, diseminarea bunelor experienţe în cadrul stagiilor de practică realizate în instituţiile preuniversitare rămâne a fi o prioritate, fapt confirmat de multitudinea de acte normative în care este reliefat elementul cultural (Strategia Europa – 2030, Strategia Educaţia – 2020, Cadrul de Referinţă al Curriculumului Naţional, Codul Educaţiei ș.a.), ceea ce permite fiecărei persoane să participe în mod eficient la viaţa socială și profesională, „demonstrând permisivitate, respect și înţelegerea semnificaţiilor culturale diverse, ca expresie a maturităţii culturale, autonomiei valorizatoare și raportării simpatetice".

I. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI DE STUDIU

Forma de învăţământ	Codul disciplinei	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplină	Semestrul	Nr. de ore				Evaluarea	Nr. de credite
					Total	inclusiv				
						C	S	AIS		
Frecvenţă la zi	S.04. A.029	Pedagogie	Olga Dicusară	III	180	30	45	105	Examen	6

II. TEMATICA ŞI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unităţi de conţinut	Nr. de ore		
		Curs	Seminar	Activitatea independentă a studentului
1.	Profesorul, actant al procesului educaţional	2	2	
2.	Fundamentele epistemologice ale pedagogiei	2	2	
3.	Teoria educaţiei. Formele și funcţiile educaţiei	2	2	
4.	Teoria educaţiei. Factorii formării personalităţii. Educabilitatea	2	2	
5.	Finalităţile educaţiei	2	2	
6.	Conţinutul educaţiei. Laturile și noile educaţii	2	2	20
7.	Educaţia interculturală – formare *prin* și *pentru* diversitate culturală	2	2	
8.	Teoria instruirii. Laturile procesului de învăţământ. Predarea și învăţarea	2	2	
9.	Teoria instruirii. Laturile procesului de învăţământ. Evaluarea	4	4	
10.	Conţinutul procesului de învăţământ/Curriculumul	2	2	
11.	Tehnologia didactică – componentă instrumental-funcţională a didacticii	4	4	30

12.	Proiectarea didactică	2	2	
13.	Comunicarea pedagogică	2	2	
14.	Managementul educaţional	2	2	
15.	Educaţia incluzivă		15	55
	Total ore	**30**	**45**	**105**

III. FINALITĂȚI DE STUDIU

- A aborda teoriile pedagogice din perspectiva prevederilor politicilor educaţionale și a particularităţilor actuale ale procesului de învăţământ cu deschidere spre cadrul cultural/intercultural în era globalizării și internaţionalizării;
- A utiliza documente de politici educaţionale în procesul de organizare și de desfășurare a demersului instructiv-educativ prin racordare la valorile și standardele educaţionale europene;
- A formula finalităţi educaţionale în funcţie de potenţialul formativ al studentului și de varietatea mediilor de învăţare;
- A utiliza strategii didactice interactive în organizarea și desfășurarea procesului de predare-învăţare-evaluare prin respectarea și cultivarea diversităţii culturale;
- A proiecta activităţi de învăţare prin prisma paradigmei pedagogiei axate pe competenţe, cu accent pe dimensiunea interculturalităţii;
- A identifica repere teoretice referitoare la educaţia incluzivă;
- A adapta procesul educaţional la necesităţile copiilor cu cerinţe educaţionale speciale prin raportare echilibrată la alteritate, fără prejudecăţi și discriminări;
- A proiecta demersuri educaţionale prin prisma principiului diferenţierii și individualizării învăţării în condiţiile acceptării pluralismului și a valorizării pozitive a diferenţelor.

IV. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Obiective de referință	Unități de conținut
Studenții vor fi capabili: – să determine dimensiunile profesionale ale cadrului didactic; – să analizeze sistemul de competenţe ale profesorului contemporan; – să caracterizeze profilul profesorului „competent cultural și intercultural", ţinând cont de imperativele actuale ale societăţii; – să aprecieze importanţa formării competenţei interculturale la viitoarele cadre didactice.	**Profesorul, actant al procesului educațional** • Dimensiunile profesionale ale cadrului didactic • Sistemul de competenţe ale cadrului didactic. Profesorul „competent cultural și intercultural" • Competenţa interculturală: funcţionalitate conceptual-practică **Termeni-cheie:** *profesor, sistem de competențe, competența culturală/interculturală*.

Studenții vor fi capabili: – să definească pedagogia ca știință și artă a educației; – să identifice teoriile fundamentale ale pedagogiei: teoria educației și teoria instruirii; – să determine funcțiile pedagogiei ca știință; – să analizeze etapele evoluției pedagogiei ca știință pentru teoria și practica educațională; – să definească categoriile de bază ale pedagogiei: educație, instruire, învățământ.	**Fundamentele epistemologice ale pedagogiei** • Pedagogia, știință și artă a educației • Sistemul științelor educației. Teoria instruirii și teoria educației ca ramuri fundamentale ale sistemului științelor educației • Etapele evoluției pedagogiei ca știință a educației • Baza conceptuală a pedagogiei **Termeni-cheie:** *pedagogie, științe ale educației, teoria educației, teoria instruirii.*
Studenții vor fi capabili: – să distingă formele educației; – să compare formele educației, stabilind corelații funcționale între acestea; – să prezinte modalități practice de promovare a interculturalității în diferite contexte de învățare: formal, nonformal și informal; – să interpreteze funcțiile educației; – să estimeze rolul formelor și funcțiilor educației în formarea personalității; – să determine rolul principiului educației conform culturii în reglarea/autoreglarea fenomenului educațional; – să descrie caracteristicile educației; – să evalueze specificul caracterului național și universal al educației.	**Teoria educației** **Formele și funcțiile educației** • Formele educației: educația formală, educația nonformală și educația informală • Modalități de promovare a educației interculturale în diferite contexte de învățare: formal, nonformal și informal • Funcțiile educației: funcția gnoseologică, funcția praxiologică, funcția axiologică • Principiile educaționale. Principiul educației conform culturii • Caracteristicile educației. Caracterul național și universal al educației **Termeni-cheie:** *educație formală, nonformală și informală, principii educaționale, principiului educației conform culturii, caracterul național și universal al educației.*
Studenții vor fi capabili: – să definească termenul *educabilitate*; – să identifice factorii formării personalității; – să estimeze importanța eredității, mediului și educației în formarea personalității; – să interpreteze conceptele de *identitate* și *identitate culturală*; – să evidențieze rolul familiei și comunității etnice/naționale în formarea concepției despre lume și viață în condiții de diversitate; – să aprecieze relevanța deschiderii culturale prin promovarea valorilor naționale în context global.	**Teoria educației** **Factorii formării personalității** **Educabilitatea** • Educabilitatea • Educația ca proces de formare a personalității • Factorii formării personalității: ereditatea, mediul, educația • Identitatea culturală. Raportul „eu" – „ceilalți", „noi" – „ceilalți" în societatea multi-/interculturală • Familia și comunitatea etnică – factori determinanți în dezvoltarea concepției despre lume și viață • Cetățean al Republicii Moldova – purtător al valorilor naționale și universale asumate

	Termeni-cheie: *educabilitate, factori educaționali, cultură, identitate, identitate culturală, familie, comunitate etnică/națională, valori naționale/universale.*
Studenții vor fi capabili: – să explice esența finalităților educaționale la nivel de sistem și de proces; – să analizeze categoria finalităților educației din perspectiva abordării interculturale; – să determine locul și rolul competenței interculturale în sistemul de competențe-cheie/transversale; – să analizeze particularitățile sistemului de competențe reflectat în curricula la disciplinele școlare; – să aplice repere teoretice în formularea obiectivelor operaționale; – să stabilească corelații între competențe și obiectivele operaționale; – să formuleze obiective operaționale.	**Finalitățile educației** • Concepția finalităților educației • Categoriile finalităților educației: ideal educațional, scop/profil de personalitate, competențe, obiective operaționale • Finalitățile educației abordate din perspectiva valorilor culturale/interculturale • Particularitățile sistemului de competențe reflectat în curricula școlare • Competența interculturală – achiziție fundamentală în profilul personalității elevului • Teleologia. Taxonomia obiectivelor pedagogice. Obiective operaționale **Termeni-cheie:** *finalități ale educației, ideal educațional, competențe-cheie/transversale, profilul absolventului, competență interculturală, taxonomie, obiective operaționale.*
Studenții vor fi capabili: – să descrie esența laturilor educației; – să analizeze semnificația noilor educații în procesul educațional; – să argumenteze importanța conținuturilor educației în formarea personalității.	**Conținutul educației** **Laturile educației și noile educații** • Laturile educației: educația intelectuală, morală, estetică, fizică, tehnologică, civică • Conținuturile educației ca sursă de formare a dimensiunilor de personalitate • Noile educații **Termeni-cheie:** *conținutul educației, noile educații.*
Studenții vor fi capabili: – să definească conceptele-cheie asociate termenului de *educație interculturală*; – să analizeze modelul „iceberg-ului cultural", relatând despre elementele culturii de suprafață și ale culturii de adâncime; – să explice apartenența la propria cultură prin cunoașterea tezaurului național; – să estimeze cultura minorităților etnice din Republica Moldova prin raportare la propria cultură.	**Educația interculturală – formarea *prin* și *pentru* diversitate culturală** • Educația interculturală – definiții, principii, concepte concurente • De la competența culturală la competența interculturală. Modelul „iceberg-ului cultural" • Cultura națională – prilej de manifestare a identității culturale • Forme de manifestare a interculturalității în Republica Moldova. Stiluri de viață, obiceiuri ale minorităților etnice **Termeni-cheie:** *multi-/pluriculturalitate, interculturalitate, discriminare, diversitate culturală, enculturație, aculturație, educație interculturală, cultură națională, tradiții, minorități etnice.*

Studenții vor fi capabili: – să definească termenul *didactică*; – să distingă componentele didacticii; – să determine rolul didacticii în procesul de învăţământ; – să stabilească relaţii între laturile procesului de învăţământ; – să propună modalităţi practice de promovare a dimensiunilor educaţiei interculturale în școală; – să determine rolul cadrului didactic în organizarea și realizarea procesului de învăţământ prin respectarea și aprecierea pozitivă a diferenţelor culturale.	**Teoria instruirii** **Laturile procesului de învăţământ** **Predarea şi învăţarea** • Teoria instruirii/Didactica • Componentele didacticii • Laturile procesului de învăţământ: predarea și învăţarea • Școala ca microsocietate. Diversitate și pluralism • Rolul cadrului didactic în procesul de predare și învăţare într-o școală multiculturală **Termeni-cheie:** *didactică, proces de învăţământ, predare, învăţare, cadru didactic, diversitate culturală, școală multiculturală.*
Studenții vor fi capabili: – să definească termenul *evaluare*; – să identifice structura procesului de evaluare; – să estimeze funcţiile evaluării în procesul de învăţământ; – să compare tipurile de evaluare; – să analizeze specificul evaluării criteriale prin descriptori; – să propună strategii de eficientizare a procesului de evaluare; – să evalueze impactul evaluării subiective în formarea personalităţii studentului.	**Teoria instruirii** **Laturile procesului de învăţământ** **Evaluarea** • Conceptul de *evaluare* în procesul de învăţământ • Structura procesului de evaluare pedagogică • Funcţiile evaluării • Tipuri de evaluare. Evaluarea criterială prin descriptori • Strategii de evaluare • Factori perturbatori în procesul de evaluare **Termeni-cheie:** *evaluare, rezultate școlare, performanță, măsurare, apreciere, notare, evaluare inițială, evaluare continuă, evaluare finală, evaluare criterială, descriptori, examen, probe orale, probe scrise, probe complementare, strategii de evaluare.*
Studenții vor fi capabili: – să definească conceptele *conținut al procesului de învățământ, curriculum*; – să analizeze evoluţia conţinutului procesului de învăţământ; – să explice esența paradigmei curriculare; – să identifice structura și funcţiile Curriculumului Naţional; – să determine structura curricula pe discipline; – să evidenţieze dimensiunile educaţiei interculturale abordate la nivel de politici și documente școlare;	**Conținutul procesului de învățământ/ Curriculumul** • Conceptele *conținut al procesului de învăţământ, curriculum* • Evoluţia conţinutului procesului de învăţământ • Particularităţile paradigmei curriculare • Structura Curriculumului Naţional: documente de politici curriculare, documente de tip proiectiv și de tip metodologic • Închiderea-deschiderea culturală la nivel de politici și documente școlare • Educaţia interculturală – axă valorică a reformei curriculare din învăţământul general din Republica Moldova, 2018-2019

– să aprecieze importanţa deschiderii culturale/interculturale în era globalizării şi internaţionalizării educaţiei.	• Valorizarea competenţei interculturale în baza curriculumului general la disciplină **Termeni-cheie:** *conținutul procesului de învățământ, curriculum, reformă curriculară, axă valorică, documente și politici educaționale.*
Studenţii vor fi capabili: – să definească termenii *tehnologie didactică, formă, metodă, procedeu, tehnică, mijloc didactic*; – să stabilească interrelaţii între elementele structural-operaţionale ale procesului de învăţământ; – să clasifice formele, metodele, mijloacele didactice; – să determine valenţele formative ale elementelor tehnologiei didactice în procesul de instruire; – să ofere modalităţi de eficientizare a procesului educaţional prin prisma tehnologiei didactice; – să prezinte strategii didactice interactive de formare-dezvoltare a competenţei interculturale la viitoarele cadre didactice; – să determine contexte de învăţare prielnice promovării educaţiei interculturale.	**Tehnologia didactică – componentă instrumental-funcţională a didacticii** • Conceptul *tehnologie didactică* • Forme de organizare a procesului de învăţământ • Lecţia – forma de bază a procesului de învăţământ. Tipuri de lecţii • Diversitatea formelor de organizare a procesului educațional – contexte favorabile valorificării competenței culturale/interculturale a elevilor • Metode de realizare a procesului educaţional: delimitări conceptuale, funcţiile metodelor, clasificarea metodelor • Mijloace didactice: clasificări şi funcţii • Strategii de formare-dezvoltare a competenţei interculturale la viitoarele cadre didactice. Metode de lucru în şcoala multiculturală **Termeni-cheie:** *tehnologie didactică, forme de organizare, strategii didactice interactive, metode, materiale și mijloace didactice.*
Studenţii vor fi capabili: – să definească termenii *proiectare* şi *proiectare didactică*; – să stabilească etapele proiectării didactice; – să identifice tipuri de proiecte didactice; – să compare diverse tipuri de proiecte didactice; – să elaboreze proiecte didactice în funcţie de cerinţele curriculare, respectând principiul diversităţii, nondiscriminării şi toleranţei.	**Proiectarea didactică** • Conceptele *proiectare* și *proiectare didactică* • Etapele proiectării didactice • Tipuri de proiecte didactice. Proiectarea didactică de lungă durată și proiectarea didactică de scurtă durată • Particularităţile proiectării didactice centrate pe formare de competenţe la elevi din perspectiva interculturalităţii **Termeni-cheie:** *proiectare didactică, proiect didactic, proiectare didactică de lungă durată, proiectare didactică de scurtă durată, proiect al activității educaționale.*
Studenţii vor fi capabili: – să definească termenii *comunicare didactică, competenţă de comunicare, feedback*; – sa descrie elementele structurale ale comunicării didactice; – să analizeze formele comunicării;	**Comunicarea pedagogică** • Comunicarea pedagogică/didactică: precizări conceptuale • Structura procesului de comunicare • Particularităţile feedback-ului în comunicarea didactică • Forme de comunicare

– să argumenteze consecinţele unui feedback eficient; – să determine particularităţile comunicării didactice într-o clasă multilingvă şi multiculturală; – să explice blocajele ce pot interveni în comunicarea didactică în condiţii de diversitate socială; – să analizeze formele toleranţei şi intoleranţei întâlnite în mediul educaţional sau social.	• Stiluri de comunicare • Caracteristicile şi funcţiile comunicării didactice • Comunicarea didactică – spaţiu optim de promovare a dialogului intercultural • Bariere în comunicarea didactică • Fenomenul toleranţei şi intoleranţei prezent în mediul educaţional sau social **Termeni-cheie:** *comunicare didactică/pedagogică, limbă maternă, limbă de instruire, feedback, dialog intercultural, bariere în comunicare, șoc cultural, toleranță, intoleranță socială.*
Studenții vor fi capabili: – să definească conceptul de *management educațional*; – să caracterizeze obiectul, principiile și funcțiile managementului educaţional; – să analizeze diverse stiluri manageriale; – să propună modalităţi optime de promovare a managementului la nivel de clasă de elevi prin prisma funcţiilor manageriale ale cadrului didactic.	**Managementul educațional** • Conceptul de *management educațional* Obiectul și metodele managementului educaţional • Principii și funcţii manageriale • Stiluri manageriale • Managementul clasei prin prisma funcţiilor manageriale ale cadrului didactic **Termeni-cheie:** *management educațional, principii, funcții manageriale, stiluri manageriale.*
Studenții vor fi capabili: – să definească conceptele de bază ale domeniului educaţiei incluzive; – să explice principiile educaţiei incluzive; – să analizeze documente de tip politici educaţionale referitoare la educaţia incluzivă; – să argumenteze necesitatea asigurării echităţii şi a şanselor egale la educaţie de calitate pentru fiecare copil; – să prezinte relaţia dintre educaţie interculturală şi educaţie incluzivă, ca abordare modernă în educaţie; – să determine consecinţele stereotipurilor şi prejudecăţilor la nivel social; – să propună modalităţi de diminuare a influenţei stereotipurilor şi prejudecăţilor sociale.	**Educația incluzivă** **Cadrul conceptual şi legislativ de dezvoltare a educației incluzive** • Educaţia incluzivă: concept, abordări, definiţii, principii, dimensiuni • Cadrul internaţional de politici privind dreptul la educaţie şi educaţia incluzivă • Legislaţia naţională în domeniul dezvoltării şi promovării educaţiei incluzive • Educaţie incluzivă – educaţie interculturală • Stereotipuri şi prejudecăţi speciale **Termeni-cheie:** *educație incluzivă, educație interculturală, politici, principii, echitate, șanse egale, educație de calitate, stereotipuri, prejudecăți.*
Studenții vor fi capabili: – să stabilească specificul managementului educaţiei incluzive la nivel central, raional, comunitar şi instituţional;	**Managementul educației incluzive: structuri, instituții, servicii, roluri şi responsabilități** • Niveluri de management în educația incluzivă. Structuri și servicii (CRAP, SAP, CMI, CREI, CDS *vs* asistent personal)

– să evidenţieze rolurile şi responsabilităţile structurilor care promovează şi asigură suportul pentru dezvoltarea educaţiei incluzive la nivel de sistem educaţional, de raion, de instituţie de învăţământ; – să descrie, în baza standardelor de calitate/indexului educaţiei incluzive, caracteristicile esenţiale ale şcolii incluzive.	• Şcoala incluzivă. Indexul educaţiei incluzive. Elaborarea politicilor incluzive, dezvoltarea practicilor incluzive şi crearea culturii incluzive în şcoală **Termeni-cheie:** *CRAP, SAP, CMI, CREI, CDS vs asistent personal; indexul educaţiei incluzive, politici, practici şi cultură incluzivă.*
Studenţii vor fi capabili: – să utilizeze corect termenii *dizabilitate, deficienţă, cerinţe educaţionale speciale, dezvoltare tipică/atipică*; – să explice criteriile ce stau la baza clasificării tipurilor de bariere în învăţare; – să descrie caracteristicile esenţiale ale categoriilor CES; – să descrie procesul de evaluare şi reevaluare a dezvoltării copilului cu CES (evaluarea iniţială, complexă).	**Cerinţe educaţionale speciale** **Particularităţi de dezvoltare a copilului cu CES** • Cerinţe educaţionale speciale: concepte, definiţii, clasificări. Clasificarea CES. Clasificarea OECD a cerinţelor educaţionale speciale – copiii minorităţilor naţionale, ai grupurilor religioase sau lingvistice • Particularităţi de dezvoltare a copiilor cu CES. Identificarea CES • Exigenţe etice şi deontologice în procesul de evaluare a dezvoltării copilului **Termeni-cheie:** *cerinţe educaţionale speciale, bariere de învăţare, particularităţi de dezvoltare.*
Studenţii vor fi capabili: – să explice conceptele de: *centrare pe copil, individualizare, curriculum general cu adaptări, curriculum modificat*; – să exemplifice modalităţile de organizare a suportului educaţional; – să descrie procesul de elaborare a PEI; – să analizeze componentele PEI; – să elaboreze elementele PEI, în baza studiilor de caz; – să adapteze unele materiale didactice la cerinţele educaţionale ale copiilor cu diferite dizabilităţi; – să analizeze procesul de organizare a evaluării finale a copiilor cu CES; – să argumenteze necesitatea individualizării procesului educaţional pentru copiii cu CES.	**Incluziunea educaţională a copiilor cu CES: suport educaţional, abordare individualizată** • Suportul educaţional • Planificarea şi organizarea procesului educaţional din perspectivă incluzivă. Procesul PEI. Valorificarea principiului individualizării şi diferenţierii învăţării la elevi • Adaptări şi modificări în procesul incluziunii educaţionale a copiilor cu CES şi/sau dizabilităţi • Evaluarea rezultatelor şcolare din perspectiva individualizării **Termeni-cheie:** *suport educaţional, individualizare şi diferenţiere a învăţării, adaptări şi modificări.*
Studenţii vor fi capabili: – să explice conceptul de *tehnologii asistive*; – să exemplifice principiile de adaptare a mediului, a procesului educaţional la cerinţele educaţionale ale elevului;	**Tehnologii didactice incluzive** • Tehnologii didactice din perspectiva stilurilor de învăţare • Tehnologii didactice din perspectiva inteligenţelor multiple

– să planifice activităţi de învăţare cu participarea cadrului didactic de sprijin; – să elaboreze activităţi de învăţare bazate pe utilizarea stilurilor de învăţare, respectând drepturile tuturor copiilor.	• Tehnologii didactice asistive • Strategii didactice în asistenţa copiilor cu CES, prin crearea unui mediu de învăţare optim tuturor **Termeni-cheie:** *stil de învățare, inteligențe multiple, tehnologii didactice asistive, mediu optim de învățare.*

V. ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ A STUDENTULUI

Produsul preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare
Referat prin care să reflecte una din laturile noile educaţii	Lucru cu surse de specialitate Prezentare Power Point	Respectarea algoritmului de elaborare a referatului Prestaţia prezentatorului
Sarcini didactice pe niveluri pentru o temă din curriculumul la disciplină	Lucru cu surse de specialitate (ex., taxonomii) Prezentare pe platforma Moodle	Respectarea reperelor teoretice de realizare a sarcinilor didactice
„Pașaportul cultural al studentului”	Valorificarea experienţelor culturale/interculturale trăite (vizite, excursii, expoziţii) Prezentare Power Point	Respectarea termenilor și a condiţiilor de realizare a proiectului Diversitatea experienţelor Originalitatea prezentării

VI. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Curriculumul la *Pedagogie* are drept scop reglarea procesului de predare-învăţare a disciplinei, devenind sursa de proiectare a cursului și a seminarului universitar, de stabilire a strategiilor și a indicatorilor de evaluare a rezultatelor academice, de realizare a interdisciplinarităţii în cadrul procesului de învăţământ.

Forma de organizare a activităţii didactice în cadrul învăţământului academic este *cursul universitar*, care reflectă ponderea anumitor obiective curriculare specifice unei strategii de proiectare și de realizare a acesteia.

În contextul dat, obiectivele curriculare la disciplina *Pedagogie* sunt realizate în cadrul *cursului introductiv*, care presupune o iniţiere generală în problematica cursului, predominant fiind totuși *cursul sandwich*, care alternează etapele de comunicare teoretică cu cea de activitate practică a studenţilor, precum și *cursul mixt prelegere-dezbatere,* care prezintă o simbioză între activităţile de transmitere/predare a cunoștinţelor epistemologice și activităţile de asimilare/învăţare, de formare/dezvoltare de priceperi, deprinderi, atitudini și orientări valorice.

Studenţii își manifestă rolul activ de subiect al propriului proces de cunoaștere în cadrul *seminarelor academice,* destinate aprofundării, sistematizării cunoștinţelor, formării de com-

petenţe cognitive și aplicative, de atitudini integrative. În cadrul seminarului, studenţii împreună cu profesorul dezbat temele și problemele ce ţin de obiectul de studiu.

Dezbaterile sunt esenţiale pentru un studiu eficient, deoarece îl pun pe student în situația de a testa, a clarifica, a îmbunătăţi, a-și dezvolta propriile competenţe și atitudini. Acestea oferă într-adevăr un mijloc de a căpăta o gamă mai largă de cunoștinţe și competenţe, decât ar putea să ofere orice altă modalitate de predare. Așadar, seminarul reprezintă o modalitate eficientă de stimulare a învăţării active.

Strategiile didactice utilizate în cadrul disciplinei *Pedagogie* au ca obiectiv prioritar transferul funcţional al cunoștinţelor și al abilităţilor dobândite (problematizarea, modelarea), exprimarea personalităţii studentului (asaltul de idei, dezbaterea problematizată), se bazează pe acţiunea practică, de cercetare (analiza documentelor normative). Sunt strategii mixte (activitate frontală, de grup și individuală), strategii creative, inovative, ce pun accentul pe promovarea gândirii productive, lăsând câmp deschis manifestării spontaneităţii, originalităţii și gândirii divergente. Având în vedere faptul că toate ariile actuale și cele viitoare din palmaresul curricular naţional au în vizor educaţia interculturală, prin dezvoltarea relaţiilor internaţionale și promovarea politicilor interculturale în educaţie, paradigma constructivistă scoate în evidenţă o serie de strategii care plasează studentul în centrul învăţării, mobilizându-i cunoștinţele și conducându-l spre elaborarea unui context de învăţare propriu. Acestea sunt *strategiile social-afective* (manifestate în procesul învăţării prin cooperare, evaluare reciprocă), *strategiile cognitive* (manifestate în procesul învăţării academice independente), *strategiile metacognitive* (manifestate prin autoevaluare, automanagement, planificare metacognitivă).

Metodologia interactivă ocupă un rol prioritar în transmiterea și crearea valorilor cunoașterii (pagina de jurnal, analiza SWOT, ReQuest, scrierea liberă, argumente pe cartele, comerţul cu o problemă, cubul, pixuri în pahar, harta conceptuală, studiul de caz etc.), fiind completată de mijloace didactice moderne (sistemul multimedia, TIC), asigurând organizarea și desfășurarea procesului de învăţământ prin oferirea tuturor a libertăţii de a se manifesta, respingând orice tip de intoleranţă, extremism și rasism.

Raportul dintre obiectivele proiectate și rezultatele obţinute de către studenţi în activitatea de învăţare-cercetare sunt prezentate în urma procesului de *evaluare*, care exprimă eficienţa învăţământului. Necesitatea evaluării se impune și din perspectiva perfecţionării activităţii didactice și de cercetare. Ea nu se limitează la constatarea și aprecierea rezultatelor, ci ţine de reglarea, ameliorarea acţiunii didactice. Prin implicarea sa în planul cunoașterii, al stimulării capacităţii de învăţare-cercetare a studenţilor, precum și prin diagnoza operată asupra rezultatelor obţinute, cât și a activităţii care le-a produs, evaluarea are un rol formativ și stimulator în învăţare.

În acest context, scopul *evaluării continue* în cadrul predării disciplinei *Pedagogie* constă în a afla dacă și în ce măsură au fost atinse obiectivele privind cunoștinţele și competenţele prevăzute. Demersul vizează atât cunoașterea progreselor studentului, cât și identificarea dificultăţilor de învăţare pe care le întâmpină acesta. Reieșind din esenţa evaluării continue,

constatăm caracterul ei formativ. La sfârșitul cursului, studenţii sunt implicaţi în procesul de *evaluare finală/sumativă*, care vizează rezultatul final, realizarea unui inventar global, de sinteză, al efectelor procesului didactic, fiind trăită de profesori, dar mai cu seamă de studenţi, ca singurul moment veritabil de evaluare, obiectivat în *examen* final la disciplină. Totuși, rolul procesului de *autoevaluare* este incontestabil, fiind completat de *evaluarea reciprocă* a colegilor, dezvoltând, astfel, autonomia și independenţa studentului în procesul evaluativ.

Instrumentele de evaluare a competenţei interculturale reprezintă un set de abordări didactice ce au drept scop determinarea nivelului de dezvoltare a cunoștinţelor, abilităţilor și atitudinilor, manifestate prin comportamente variate în diferite contexte de viaţă.

Probele de evaluare orală îi permit profesorului să ofere un feedback imediat, direct și verbal, fapt ce contribuie la formarea și dezvoltarea competenţelor vizate, reperând atât succesele, cât și problemele sau lacunele.

Evaluarea competenţei interculturale prin *studiu de caz* îl apropie pe student de contextele reale de manifestare a competenţei respective, acesta fiind pus în situaţia să înţeleagă, să analizeze cazul și să genereze comportamente civilizate.

Avantajul evaluării în baza *resurselor grafice* este *flexibilitatea*, profesorul utilizând, pornind de la algoritmul propus, o gamă variată de imagini, oferindu-le studenților libertatea de a alege instrumentele pentru desen și stilul imaginilor/pictogramelor pe care le prezintă.

Proiectul este o metodă eficientă de evaluare a competenţei într-o manieră interdisciplinară, iar sarcinile pentru proiect sunt diverse.

Evaluarea (curentă, formativă și sumativă) se va realiza cu scopul estimării atitudinilor cultural-civice formate și a sistemului de valori conturat în contextul unei pedagogii a diversităţii.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Acte oficiale

1. Cartea albă privind dialogul intercultural. Trăind împreună în demnitate. Adoptată de Consiliul Europei (Strasbourg, 2008).
2. Codul Educaţiei al Republicii Moldova. Nr. 152 din 17.07.2014. Publicat: 24.10.2014, Monitorul Oficial.
3. Declaraţia Principiilor Toleranţei. Adoptată de statele membre ale Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Știinţă și Cultură. Paris, 1995.
4. Declaraţia Universală a Drepturilor Omului.
5. Programul de activitate al Guvernului: Integrarea Europeană: Libertate, Democraţie, Bunăstare, 2011-2014.
6. Strategia de dezvoltare a educaţiei pentru anii 2014-2020 *Educația – 2020*. Publicat: 21.11.2014, Monitorul Oficial, nr. 345-351.
7. Strategia Naţională *Educație pentru Toți*. Monitorul Oficial, nr. 070, 15.04.2003, art. 441.
8. Cadrul de Referinţă al Curriculumului Naţional, 2017.

Resurse bibliografice

1. Antonescu L. Fundamentele culturale ale educaţiei. Iași: Polirom, 1996.
2. Bârzea C. Arta și știința educației. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995.
3. Bezede R., Cartaleanu T., Cosovan O., Goraș-Postică V. ș.a. Competența interculturală: instrumente de evaluare. Auxiliar didactic. Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2016.
4. Booth T., Ainscow M. Indexul incluziunii: dezvoltarea procesului de învățare și participare în școli. Chișinău, 2015. 200 p.
5. Cartaleanu T., Cosovan O. Formarea competenţelor profesionale prin dezvoltarea gândirii critice. Chișinău: Centrul Educaţional PRO DIDACTICA, 2017. 114 p.
6. Cartaleanu T., Cosovan O., Goraș-Postică V. ș.a. Formare de competențe prin strategii didactice interactive. Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2018. 204 p.
7. Cerghit I. Metode de învăţământ. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1997.
8. Chicu V. (colectiv de autori) Inclusiv EU. Din experienţa practicienilor în incluziunea educaţională. Chișinău: Prepres Rubicon Educaţional, 2008.
9. Chicu V., Cojocaru V. Educaţie incluzivă. Repere metodologice. Chișinău: Casa editorial-poligrafică Bon Offices, 2006.
10. Ciobanu O., Cozărescu M. ș.a. Manual de educaţie interculturală. București: ASE, 2010. 421 p.
11. Competenţa interculturală. Chișinău: Centrul Educaţional PRO DIDACTICA, 2015.172 p.
12. Cosmovici A., Iacob L. (coord.) Psihologia școlară. Iași: Polirom, 1999.
13. Cristea S. Dicţionar de pedagogie. Chișinău-București: Grupul editorial Litera Internaţional, 2000.
14. Cristea S. Fundamentele ştiinţelor educaţiei. Chișinău: Litera, 2003.
15. Cristea S. Managementul organizaţiei şcolare. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1996.
16. Cristea S. Fundamentele pedagogice ale reformei învăţământului. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1994.
17. Crișan Al., Guţu Vl. Proiectarea curriculumului de bază. Ghid metodologic. Chișinău, 1996. 30 p.
18. Cucoș C. Pedagogie și axiologie. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995.
19. Cucoș C. Pedagogie. Iași: Polirom, 2002.
20. Cucoș C. Educaţia. Dimensiuni culturale și interculturale. Iași: Polirom, 2000. 350 p.
21. Dandara O. (coord.) Pedagogie. Suport de curs. Ediția a II-a. Chișinău: CEP USM, 2011. 219 p.
22. Dave R.H. Fundamentele educaţiei permanente. București, 1991.
23. Dewey J. Fundamente pentru o știință a educaţiei. București: Editura Didactică și Pedagogică,1992.
24. Educaţie incluzivă. Unitate de curs. Ediție revăzută și completată. Chișinău, 2017. 308 p.
25. Educaţie incluzivă. Suport de curs pentru formarea continuă a cadrelor didactice. Vol. II. Chișinău, 2016. 198 p .
26. Educaţie interculturală în comunităţi multietnice. Institutul Intercultural Timișoara, 2002.
27. Gherguţ A. Psihopedagogia persoanelor cu cerinţe speciale. Strategii diferenţiate și incluzive în educaţie. Iași: Polirom, 2006.
28. Golu P. Învăţare și dezvoltare. București: Editura Ştiinţifică și Enciclopedică, 1985.
29. Golu M. Dinamica personalităţii. București: Paideia, 2005.
30. Goraș-Postică V. (coord.). Educaţia interculturală în Republica Moldova. Chișinău: Arc, 2005.

31. Goraș-Postică V., Cartaleanu T., Cosovan O. ș.a. Educaţie pentru toleranţă. Auxiliar didactic în ajutorul dirigintelui. Chișinău, 2005. 92 p.
32. Gollob R., Huddleston T et al. A trăi în democraţie: Activităţi didactice în domeniul ECD/EDO, pentru nivelul secundar inferior, volumul III, Consiliul Europei, 2008. 214 p.
33. Guţu VI. Învăţământul formativ: aspecte teoretice şi practice. Cimişlia: Tipcim, 1996.
34. Guţu VI. Dezvoltarea și implementarea curriculumului gimnazial: cadru conceptual. Chișinău: Litera, 2000.
35. Ivasiuc A., Koreck M., Kővari R. Educaţia interculturală: de la teorie la practică. Implementarea educaţiei interculturale în școli multietnice din România. Raport de cercetare al Agenţiei de Dezvoltare Comunitară „Împreună", 2010, 120 p.
36. Jinga I. (coord.) Manual de pedagogie. București: ASE, 2006.
37. Nedelcu A. Fundamentele educaţiei interculturale – diversitate, minorităţi, echitate. București: Veritas, 2018.
38. Macovei E. Pedagogie. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1997.
39. Mialaret G. Introducere în pedagogie. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1981.
40. Plugaru L., Pavalache M. Educaţie interculturală. Sibiu: Psihomedia, 2007. 120 p.
41. Temple Ch., Steel J., Meredith K. Aplicarea tehnicilor de dezvoltare a gândirii critice. Adaptare: Cartaleanu T., Cosovan O. Centrul Educaţional PRO DIDACTICA. Chișinău, 2003. 93 p.
42. Temple Ch., Steel J., Meredith K. Învăţarea prin colaborare. Adaptare: echipa de formatori ai programului LSDGC. Centrul Educaţional PRO DIDACTICA. Chișinău, 2002. 56 p.
43. Vrasmas E. (coord.) Set de instrumente, probe și teste pentru evaluarea educaţională a copiilor cu dizabilităţi. București: MarLinc, 2003.

Surse disponibile online

1. Recomandarea Consiliului Europei privind competenţele-cheie pentru învăţarea pe tot parcursul vieţii. Bruxelles, 2018. Pe: https://eurlex.europa.eu/legalcontent/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=LT (Accesat la 11.10.2019).
2. Curriculum la disciplina *Dezvoltare personală*. Chișinău, 2018. Pe: https://mecc.gov.md/sites/default/files/dp_gimnaziu_2018-08-24_curriculum_ghid.pdf (Accesat la 14.11.2019).
3. Lista competenţelor necesare în secolul XXI. Pe: https://www.business-academy.ro/cms/mesto-ZaUploadFajlove/competente%20necesare.pdf (Accesat la 22.10.2019).

Lista abrevierilor

CDS – Cadru Didactic de Sprijin
CMI – Comisia Multidisciplinară Intrașcolară
CRAP – Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică
CREI – Centrul de Resurse pentru Educația Incluzivă
PEI – Procesul de elaborare a Planului Educațional Individualizat
SAP – Serviciul Raional de Asistență Psihopedagogică

Facultatea Psihologie și Ştiinţe ale Educaţiei, Sociologie și Asistenţă Socială
Departamentul Ştiinţe ale Educaţiei

Curriculum la *Educație interculturală*

Autor: Viorica GORAȘ-POSTICĂ, dr. hab., prof. univ.

PRELIMINARII

Educaţia interculturală abordează problematici ale lumii contemporane, comune pentru ciclul vast al noilor educaţii, fiind o provocare psihopedagogică deosebit de actuală și necesară pentru contextul multicultural, din care provin și în care trăiesc studenţii și profesorii noștri. *Diversitatea* este un aspect fundamental al tuturor societăţilor de azi și vizează atât diferenţele care există între oameni ca individualităţi, cât și pe cele între diverse grupuri. Specialiștii în domeniu susţin că existenţa unor identităţi multiple, a valorilor, a tradiţiilor, a obiceiurilor și a modului de relaţionare diferit dintre diverși indivizi sau grupuri impun ca imperativ abordarea educaţiei și a societăţii din perspectivă interculturală, ca o nouă provocare, cât și ca o condiţie pentru realizarea coeziunii sociale pe baza cultivării respectului reciproc și a înţelegerii între indivizi și între grupuri. Angajarea în interacţiuni interculturale este inevitabilă și, mai mult, ea poate aduce plusvaloare cunoașterii, profesionalizării pedagogice și procesului continuu de îmbogăţire culturală. Fără o înţelegere mutuală, diferenţele pot genera conflicte, care, dacă nu sunt rezolvate pe cale pașnică, pot degenera în violarea drepturilor omului și în frustrări de durată în evoluţia personalităţii.

Printre obiectivele specifice ale cursului, propunem: cunoașterea și înţelegerea principalelor problematici/provocări ale pedagogiei interculturale; reliefarea oportunităţilor/posibilităţilor și a limitelor abordării interculturale în educaţie; identificarea și promovarea dimensiunilor interculturale ale educaţiei; formarea capacităţii de interpretare și judecare a practicilor educative din punctul de vedere al respectării și cultivării diversităţii culturale; construirea de alternative pedagogice deschise pentru educaţia interculturală; constatarea situaţiei de fapt în problemele toleranţei în relaţiile interetnice și ale educaţiei pentru alteritate; elaborarea unor demersuri didactice funcţionale de scurtă și de lungă durată, în vederea sensibilizării și promovării educaţiei interculturale; identificarea unor soluţii eficiente pentru problemele existente în mediul educaţional din Republica Moldova, din perspectiva conflictelor interculturale.

Aspectele practice ale cursului se axează pe următoarele probleme:

a) Ce putem face în domeniul educaţional pentru minimalizarea efectelor negative ale prejudecăţilor, stereotipurilor culturale și intoleranţei?
b) Care sunt dimensiunile și caracteristicile modelului educaţional adecvat pentru contextul sociocultural din Republica Moldova?
c) Cum se poate realiza mai eficient educaţia interculturală prin intermediul disciplinelor școlare socioumanistice, obligatorii și opţionale, dar și prin activităţi diverse de educaţie nonformală?

Reperele teoretice ale cursului se axează pe paradigma educaţională a secolului al XXI-lea: a învăţa să înveţi; a învăţa să faci; a învăţa să fii; a învăţa să trăiești împreună cu alţii. Acestea invocă apariţia unei ramuri pedagogice noi – *pedagogia interculturală/pedagogia diversităţii*, care se definește ca o punere într-o nouă perspectivă a unei realităţi multiculturale, dar și ca un deziderat ce ţine a se concretiza în plan pedagogic real. Competenţele profesionale de bază, care se vor forma la viitorii pedagogi, vor cuprinde competenţa interculturală, pe domeniile de comunicare interculturală, axiologică/atitudinal-afectivă, de cercetare din perspectivă interculturală, de proiectare educaţională, deschisă la diverse contexte culturale și existenţială/de luare a deciziilor adecvate și de evaluare a competenţei interculturale.

Suportul legislativ al demersului dat se bazează inclusiv pe obiectivul specific nr. 9 din Strategia sectorială – 2020 (p. 31): Dezvoltarea relaţiilor internaţionale și promovarea politicilor interculturale în educaţie, în care se conţin următoarele orientări strategice:

(i) racordarea la valorile și standardele educaţionale europene;
(ii) promovarea standardelor și a experienţei internaţionale avansate în domeniul educaţiei polilingve și multiculturale;
(iii) crearea mecanismelor de parteneriat cu structurile respective la nivel internaţional;
(iv) promovarea educaţiei interculturale la toate nivelurile sistemului de învăţământ;
(v) crearea cadrului legal cu privire la realizarea reformelor internaţionale în domeniul educaţional;
(vi) integrarea sociolingvistică a elevilor ce studiază în instituţiile de învăţământ cu instruire în limba rusă, prin extinderea numărului de discipline școlare în limba română.

În articolul 6 din Codul Educaţiei al Republicii Moldova, "Principiile fundamentale ale educaţiei", regăsim: "a) realizarea dreptului la educaţie, fără nicio deosebire de rasă, culoare, sex, vârstă, stare a sănătăţii, limbă, convingere religioasă, opinii politice sau de alt tip, naţionalitate, origine socială sau apartenenţă etnică, situaţie materială și proprietate etc. și j) interculturalitatea și garanţia identităţii etnice și culturale".

Așa cum s-a stipulat în actele normative menționate mai sus, dar și în alte documente internaţionale recente, elevii și studenţii trebuie să facă faţă în mod activ caracterului multietnic și multicultural al societăţii moldovenești și să se raporteze într-o manieră constructivă și pozitivă diversităţii culturale; să manifeste respect pentru drepturile lor și ale celorlalţi, indiferent de etnicitatea, limba, cultura, religia, genul, vârsta, background-ul social și cultural sau de statutul social al acestora; să respecte credinţele sociale și culturale ale celorlalţi, să respingă orice tip de intoleranţă, extremism și rasism; să demonstreze responsabilitate pentru sine și cei din jur, pentru societate și mediu; să exercite în mod activ și responsabil drepturile proprii, care respectă drepturile celorlalţi; să preţuiască diversitatea, să demonstreze toleranţă, respect și atitudine incluzivă; să practice și să promoveze valorile umane și principiile în viaţa cotidiană (respectul demnităţii personale; lupta împotriva prejudecăţilor și discriminării de orice tip, împotriva sărăciei și marginalizării; promovarea egalităţii de gen etc.).

I. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI DE STUDIU

Codul disciplinei în planul de învățământ	Anul predării	Sem.	Numărul de ore			Evaluarea		Responsabil de disciplină	Nr. de credite
			Curs	Seminar	Consultații	Examen	Lucru individual		
S.02.A.15	II	II	30	15	-	-	75	Viorica Goraș-Postică	4

II. TEMATICA ŞI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unități de conținut (abordare concentrică)	Curs	Seminar	Activitatea independentă
1.	Introducere în problematica disciplinei	2	1	5
2.	Perspectivele paradigmei interculturale în Republica Moldova în contextul globalizării	2	2	7
3.	Educația pentru diversitate – răspuns la pluralismul cultural	2	1	7
4.	Identitatea și alteritatea culturală	2	1	7
5.	Competenţa interculturală: concept și structură, funcţionalitate conceptual-practică	4	2	7
6.	Comunicarea interculturală. Oportunități și limite	4	2	7
7.	Educaţia pentru toleranță – repere conceptuale și bune practici	2	2	7
8.	Promovarea dialogului intercultural *prin* și *pentru* educaţie	2	1	7
9.	Formarea/profesionalizarea pedagogică din perspectivă interculturală	4	1	7
10.	Managementul educaţional intercultural	2	1	7
11.	Instrumente de evaluare a competenţei interculturale în context școlar	4	1	7
	Total	**30**	**15**	**75**

III. COMPETENȚE PROFESIONALE

- Cunoașterea și înţelegerea principalelor problematici ale pedagogiei interculturale în contextul naţional și internaţional postmodern, manifestând interes și deschidere faţă de diverse abordări;
- Analiza comparativă a posibilităţilor și a limitelor abordării interculturale în educaţie din perspectivă istorică, contextuală, școlară etc., cu toleranţă și discernământ;
- Interpretarea critică a practicilor educative din punctul de vedere al respectării și cultivării diversităţii culturale;
- Construirea creativă și responsabilă a unor alternative pedagogice contextualizate de EIC;
- Dialog intercultural cu diverși actori educaţionali, demonstrând cultură civică și disponibilitate de cooperare și implicare.

IV. FINALITĂȚI DE STUDIU

- Caracterizarea statutului și a finalităţilor educaţiei interculturale în contextul actual al politicilor educaţionale europene și moldovenești;
- Analiza studiilor de referinţă în domeniul EIC;
- Argumentarea importanţei EIC în dezvoltarea personalităţii elevilor;
- Identificarea formelor de instruire necesar a fi proiectate pentru dezvoltarea CIC;
- Analiza finalităţilor educaţionale pentru proiectarea unei lecţii de EIC;
- Elaborarea proiectului unei lecţii mixte de EIC, conform rigorilor curriculare;
- Determinarea prevederilor curriculare pentru o lecție, ca formă principală de instruire în dezvoltarea competenţei interculturale;
- Analiza indicatorilor de calitate a unei lecţii de dezvoltare a CIC;
- Prezentarea unei secvenţe de lecţii de EIC, conform etapelor cadrului ERRE;
- Descrierea formelor de comunicare interculturală;
- Compararea criteriilor de manifestare a unui vorbitor cult cu referire la profesorul emiţător și la elevul receptor în actul de comunicare interculturală;
- Rezolvarea unui conflict de comunicare interculturală în baza unui studiu de caz;
- Identificarea trăsăturilor unui manager competent din punct de vedere intercultural;
- Analiza funcţiilor manageriale ale cadrului didactic în contexte educaţionale multiculturale;
- Prezentarea secvenţială a scenariului pentru o activitate extracurriculară cu o tematică EIC (ședinţă cu părinţii, seminar metodic, ședinţă de comisie metodică);
- Determinarea caracteristicilor evaluării CIC;
- Analiza criteriilor de evaluare aplicate în administrarea diferitelor instrumente de evaluare a CIC;
- Elaborarea și administrarea a 2-3 instrumente de evaluare a CIC, pentru 2-3 clase.

V. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Obiective de referință	Unități de conținut
1. **Studenții vor fi capabili:** – să cunoască și să înțeleagă specificul cursului; – să analizeze propriile așteptări și necesități în legătură cu acest curs; – să definească noțiunile-cheie: *educație interculturală, comunitate multiculturală, dialog intercultural, diversitate culturală, pluralism cultural* etc.; – să analizeze fundamentele epistemologice ale pedagogiei interculturale.	**Introducere în problematica disciplinei** • Repere epistemologice ale pedagogiei interculturale/pedagogiei diversităţii • Surse de referinţă din pedagogia interculturală • Pedagogia diversităţii și a incluziunii concepută "invers", de la necesităţile elevilor/studenţilor spre cadrul curricular de referință și spre curriculum **Termeni-cheie:** *educație interculturală, pedagogie a culturii, pedagogie interculturală, comunitate multiculturală, dialog intercultural, diversitate culturală, pluralism cultural* etc.

2. **Studenţii vor fi capabili:** – să caracterizeze diferite paradigme/modele de educaţie interculturală; – să analizeze diversitatea interculturală din ţara noastră, în diferite regiuni; – să evalueze perspectivele EIC în contextul globalizării şi migraţiei extinse; – să elaboreze portretul-robot al profesorului competent din punct de vedere intercultural.	**Perspectivele paradigmei interculturale în Republica Moldova în contextul globalizării** • Modele de EIC din diferite ţări • Manifestarea diversităţii culturale în Republica Moldova • Perspectivele educaţiei interculturale în ţara noastră • Profesorul în societatea multiculturală: domenii de competenţă **Termeni-cheie:** *paradigmă interculturală, model educațional intercultural, globalizare, migrație, profesor competent din punct de vedere intercultural.*
3. **Studenţii vor fi capabili:** – să studieze documentele internaţionale, inclusiv europene, care promovează drepturile omului/copilului şi educaţia interculturală; – să analizeze exigenţele literaturii de specialitate vizavi de educaţia interculturală, ca răspuns la pluralismul cultural; – să compare planurile de studii pentru treptele primară, gimnazială şi liceală din perspectiva promovării educaţiei interculturale: discipline obligatorii – discipline opţionale – activităţi extraşcolare; – să caracterizeze structura şi conţinutul unui curriculum opţional care promovează EIC: *Cultura bunei vecinătăți, Educație interculturală;* – să evalueze dimensiunile practice ale EIC în baza curricula studiate.	**Educaţia pentru diversitate – răspuns la pluralismul cultural** • Construcţia europeană: sfidări interculturale • Paradigma interculturală in educaţie • Intercultural şi pluricultural. Semnificaţii actuale • Deschiderea interculturală – exigenţă a educaţiei contemporane • Curriculumul universitar *Educaţie interculturală* • Educaţia interculturală pentru cetăţenie democratică europeană • Valorile religioase şi posibilitatea deschiderii spre interculturalitate **Termeni-cheie:** *diversitate culturală, toleranță, pluralism cultural, competență interculturală, deschidere interculturală, educație interculturală; dimensiuni ale educației interculturale.*
4. **Studenţii vor fi capabili:** – să definească noţiunile-cheie: *cultural, intercultural, identitate culturală, relativism cultural, prejudecată, stereotip, discriminare, şoc cultural*; – să caracterizeze cultura ca "tezaur" de educaţie; – să stabilească interconexiunea dintre enculturaţie, aculturaţie şi deculturaţie; – să propună strategii educaţionale de prevenire, diminuare şi eliminare a prejudecăţilor, stereotipurilor şi discriminării.	**Identitatea şi alteritatea culturală** • Identitatea culturală • Alteritatea ca provocare istorică şi curentă • Dialectica "închidere-deschidere culturală" • Istoria ca experimentare şi cunoaştere a alterităţii **Termeni-cheie:** *cultural, intercultural, identitate culturală, relativism cultural, prejudecată, stereotip, discriminare, enculturație, deculturație și aculturație, șoc cultural.*

5. **Studenții vor fi capabili:** – să definească elementele competenţei interculturale și competența interculturală ca un concept integrator, în baza documentelor școlare de la diferite trepte de școlaritate; – să analizeze relevanța fiecărei componente a CIC, în contextul școlar din R. Moldova; – să determine modalităţile formale și nonformale de formare și dezvoltare a CIC; – să compare exigențele pentru dezvoltarea CIC la diferite generații, în diferite contexte: bunici, părinți, copii (din proprie perspectivă); – să își evalueze propria CIC, utilizând instrumente relevante; – să deducă importanța dezvoltării competenţei interculturale în școală; – să abordeze de manieră creativă dezvoltarea CIC.	**Competența interculturală: concept și structură, funcționalitate conceptual-practică** • Elementele structurale ale CIC • CIC în Cadrul de Referință al Curriculumului Național și în alte curricula școlare (*Limba română, Limbi străine, Educație pentru societate, Dezvoltare personală* etc.) • Formarea competenţei interculturale la diferite trepte de școlaritate • Practici de educație interculturală în familie, în comunitate, în școală • Harta culturală/interculturală a localității mele **Termeni-cheie:** *competență interculturală, cunoștințe, capacități, atitudini și comportamente interculturale, practici educative interculturale, CRCN (Cadrul de Referință al Curriculumului Național).*
6. **Studenții vor fi capabili:** – să definească noţiunile-cheie: *comunicare interculturală, conflict de comunicare, mediere interculturală, relativism cultural*; – să caracterizeze funcţiile comunicării interculturale; – să stabilească modalităţile de atenuare a conflictelor interetnice prin comunicare interculturală eficientă; – să comenteze rolul culturii, al medierii interculturale și al relativismului cultural în educaţie; – să elaboreze fișa de post a mediatorului intercultural.	**Comunicarea interculturală. Oportunități și limite** • Cultural și intercultural în comunicare și în educație. Interacţiuni și metamorfoze posibile • Conflictele, tipologia lor și medierea interculturală • Educaţia interculturală – modalitate de prevenire sau de atenuare a conflictelor • Relativismul cultural **Termeni-cheie:** *comunicare interculturală, conflict, medierea conflictelor, mediator.*
7. **Studenții vor fi capabili:** – să definească toleranța și intoleranța din diverse perspective; – să analizeze registrele toleranței și intoleranţei manifestate în mediul social și comunitar, școlar; – să determine oportunităţile educative pentru promovarea toleranţei la diverse niveluri; – să proiecteze demersuri educaţionale pentru cultivarea spiritului tolerant; – să simuleze/exerseze activităţi educaţionale pentru promovarea toleranţei.	**Educația pentru toleranță – repere conceptuale și bune practici** • Semnificația toleranţei și intoleranţei • Toleranța interpersonală, socială • Toleranța interetnică și lingvistică • Toleranța/intoleranța în familie • Toleranța de gen • Toleranța interconfesională • Toleranța și cultura politică **Termeni-cheie:** *toleranță, intoleranță, registrele toleranței/intoleranței, stereotipuri, prejudecăți, oportunități educaționale.*

8. **Studenţii vor fi capabili:** – să expună esenţa dialogului intercultural în plan diacronic pe diferite meridiane ale lumii; – să caracterizeze rolul educativ al dialogului intercultural în plan instituţional, comunitar şi social, în ansamblu; – să stabilească priorităţile mass-media în educaţia interculturală; – să analizeze mesajul etic şi estetic al operelor literare din perspectiva EIC; – să deducă importanţa mijloacelor de educaţie interculturală în şcoala de astăzi; – să evalueze rolul mass-media în educaţia interculturală; – să formuleze mesaje de educaţie interculturală care pot fi promovate în şcoală, în clasă, printre părinţi, pentru sensibilizarea actorilor educaţionali în domeniul EIC, în vederea iniţierii dialogurilor interculturale la diferite niveluri; – să se angajeze, în calitate de voluntari, în acţiuni de promovare a dialogului EIC în zonele potenţiale de conflict interetnic.	**Promovarea dialogului intercultural prin şi pentru educaţie** • Identitatea culturală în contextul globalizării şi al schimbărilor socio-politice şi culturale din R. Moldova • Dimensiuni ale dialogului sociocultural în contextul geopolitic din R. Moldova • Strategii didactice de eficientizare a educaţiei interculturale prin literatură • Mass-media – mijloc important de educaţie interculturală • Literatura etniilor conlocuitoare în Republica Moldova – autori şi subiecte relevante tematicii date • Mesaje etice şi estetice ale educaţiei interculturale prin literatură **Termeni-cheie:** *principii de educaţie interculturală, globalizare, dialog sociocultural, mijloace de educaţie interculturală, literatura etniilor din Republica Moldova, educaţie prin şi pentru mass-media, mesaj intercultural* etc.
9. **Studenţii vor fi capabili:** – să analizeze site-ul USM, planurile de studii, cursurile care se predau la specialitatea respectivă, deducând oportunităţile pentru EIC a studenţilor, viitori pedagogi; – să compare realităţile din sălile de studii cu exigenţele stipulate în documentele reglatorii; – să parcurgă în mod analitic documentele promovate de MECC pentru angajarea şi exercitarea funcţiei de cadru didactic şi manager şcolar, inclusiv Codul de etică al cadrului didactic din perspectiva EIC, cu implicaţii directe în educaţia universitară; – să deducă oportunităţi de formare profesională psihopedagogică a studenţilor viitori pedagogi la nivel naţional şi internaţional (iniţiative şi proiecte, programe de stat, europene etc.);	**Formarea/profesionalizarea pedagogică din perspectivă interculturală** • Planul de studii şi curricula de la disciplinele cu profil pedagogic: prezentări şi dezbateri • Conţinuturi ale formării iniţiale în ştiinţele educaţiei • Niveluri şi tipuri de activităţi de EIC în universitate • Cerinţe esenţiale ale educaţiei pentru interculturalitate la viitorii pedagogi • Oportunităţi de dezvoltare a EIC la viitorii pedagogi • Studiul individual, iniţiativa şi acţiunea proprie – principiu şi valoare fundamentală în educaţia interculturală a studenţilor **Termeni-cheie:** *formare interculturală, curriculum pentru educaţie interculturală, formator, educaţie pentru interculturalitate.*

– să elaboreze proiecte de dezvoltare personală și profesională în domeniul interculturalității, valorificând sursele disponibile/studiate.	
10. **Studenții vor fi capabili:** – să determine principiile și funcțiile managementului intercultural în contextul globalizării; – să compare cultura universală, națională, locală și organizațională; – să caracterizeze dimensiunile culturii organizaționale din perspective culturale generale și ale celei specifice/locale; – să analizeze fișa de post a unui director de școală din perspectiva EIC/CIC; – să evalueze dimensiunea interculturală a managementului universității, prin prisma celor studiate la cursul dat.	**Managementul educațional intercultural** • Obiectivele și funcțiile managementului intercultural • Cultura națională și cultura organizațională/școlară • Implicațiile interculturalului în managementul școlii. Avantaje și dezavantaje • Dimensiunea interculturalului reflectată în fișa de post a managerului și a cadrului didactic și în alte documente/însemne din simbolica instituției **Termeni-cheie:** *management intercultural, cultură organizațională, dimensiuni ale interculturalității, fișă de post.*
11. **Studenții vor fi capabili:** – să expună esența evaluării formative și sumative a CIC; – să compare evaluarea CIC cu alte competențe-cheie, stipulate în Curriculumul Național; – să abordeze analitic și critic instrumentele de evaluare a CIC utilizate în școală; – să aplice/exerseze instrumente noi.	**Instrumente de evaluare a competenței interculturale în context școlar** • Evaluarea competenței interculturale: posibilități și limite • Instrumente formale și nonformale de evaluare a CIC: bazate pe comunicare orală, jocul de rol, testul docimologic, chestionarele, studiul de caz, instrumente bazate pe resurse grafice, proiectul etc. **Termeni-cheie:** *evaluarea formativă, evaluare sumativă, instrumente standardizate, instrumente neformale.*

VI. ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ A STUDENTULUI

Produs preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare	Finalități
Expozeu oral/alocuțiune tematică în baza unui poster tematic, a 3-5 slide-uri PPT sau Prezi	Studiu aprofundat al literaturii de referință Tabel conceptual	Respectarea cerințelor față de elaborarea și susținerea unei alocuțiuni – structură: introducere (captarea atenției și motivarea audienței), cuprins (expunerea conținutului de bază cu exemple, citate) și încheiere (concluzii și argumente finale) (prezentare 10 min.)	Cunoașterea și înțelegerea principalelor problematici ale pedagogiei interculturale în contextul național și internațional postmodern, manifestând interes și deschidere față de diverse abordări

Scenariu pentru dezbateri Minimum 3 abordări argumentate pro și 3 contra, axate pe dimensiunea etnică, teritorială, religioasă și culturală a interculturalităţii Dezbatere simulată	Dezbateri clasice Reflecţii scrise pe postere (Grafitti) Discuţie Panel Discuţii dirijate	Respectarea cerinţelor date faţă de argumentele oferite în cadrul dezbaterilor, cu elementele structurale: afirmaţie (ideea susţinută); raţionament (justificare prin explicaţii și etape); dovadă (probe ce întăresc afirmaţia) și impactul moţiunii (importanţa, efectele) Aplicarea principiilor etice în comunicarea interculturală	Analiza comparativă a posibilităţilor și a limitelor abordării interculturale în educaţie din perspectivă istorică, contextuală, școlară etc., cu toleranţă și discernământ
Eseu reflexiv/articol de blog despre problematica diversităţii culturale în Republica Moldova, dar și în alte ţări	Documentare din 3-5 surse hard/cărţi și 2-3 surse virtuale, notiţe, selectarea unor citate relevante Reflecţii scrise	1-2 pagini scrise 3 resurse teoretice și practice, analizate și comentate succint, cu referinţă la sursele bibliografice de referinţă, cu structură respectată (introducere, cuprins, încheiere)	Interpretarea critică a practicilor educative din punctul de vedere al respectării și cultivării diversităţii culturale
Proiect/scenariu didactic al unei lecţii la un curs opţional preuniversitar (la alegere) sau al unei activităţi metodice/extracurriculare în domeniu Activitate didactică simulată în grupa de studenţi Film cu contribuţiile studenţilor	Atelier de proiectare și elaborare (activităţi de echipă cu roluri determinate) Simularea unei secvenţe	Respectarea rigorilor faţă de elaborarea unui proiect/scenariu didactic cu etapele ERRE, în care se descrie rezumativ activitatea elevului și a profesorului din perspectiva competenţei interculturale Indicatori de calitate ai lecţiei, incluși în fișa de observare, cu măsurarea pe 4 dimensiuni (nul, măsură mică, mare și foarte mare)	Construirea creativă și responsabilă a unor alternative pedagogice contextualizate de EIC

Notă: Criteriile de evaluare vor fi introduse, în mod participativ, cu studenţii, într-o fișă de evaluare/observare, la începutul activităţii, fiind folosită ulterior ca instrument comun de evaluare.

VII. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Pentru realizarea eficientă a educaţiei interculturale a viitorilor pedagogi, în context universitar, se propune o gamă largă de strategii didactice, inclusiv interactive, centrate pe student și pe specificul mediului comunitar și universitar. Formele de organizare tradiţională – prelegerea/cursul și seminarul – rămân cu generic de "nobleţe" în educaţia universitară, inclusiv în cea cu profil pedagogic, dar acestea se vor desfășura de manieră netradiţională, îmbinate cu elemente de dezbateri și reflecţii, cu secvenţe de training și de atelier (de lectură, de scriere, de creaţie etc.).

Metodologia didactică a disciplinei va fi corelată cu toate ariile din palmaresul curricular preuniversitar, care au în vizor educaţia interculturală, cu avantajele și problemele inerente ce le impune. De aceea, viitoarele cadre didactice de la toate treptele de școlaritate au nevoie de pregătire în domeniu, de sensibilizare și de orientare adecvată. Deși aceste deziderate nu sunt noi pentru realitatea noastră, demersurile didactice și culturale de la curs vor fi posibil de extrapolat la *n* contexte educaţionale. Înscriindu-se în aria competenţelor sociale și civice, alături de cele personale și interpersonale, competenţa interculturală include toate formele de comportament care permit fiecărei persoane să participe în mod constructiv la viaţa socială și profesională, fiind legată în mod direct de bunăstarea personală și socială. Aceste competenţe se referă la propulsarea cetăţeniei democratice, precum și la utilizarea cunoștinţelor, deprinderilor, valorilor și atitudinilor necesare pentru a promova incluziunea, justiţia și dezvoltarea durabilă, respectând toate drepturile omului și libertăţile fundamentale. Preceptele conceptuale și metodologice urmează a fi însușite și valorificate de beneficiarii cursului printr-o strategie didactică centrată pe student, structurată în cheia ERRE (Evocare-Realizare a sensului-Reflecţie-Extindere).

Asemeni educației pentru toleranţă, de ordin cultural, etnic, lingvistic, social, confesional etc., educaţia interculturală se desfășoară pe tot parcursul școlarităţii obligatorii, continuând, în mod variat și contextual, de-a lungul întregii vieţi, inclusiv la universitate. Studenţii, prin cursul nostru, urmează să resimtă plenar această continuitate logică, dar și sporirea graduală a complexităţii. Educaţia prin și pentru valori/axiologică va trece ca un fir roșu prin demersurile noastre didactice, cu resorturi interculturale polivalente.

Design-ul experienţelor autentice de învăţare, construit la ore, se va focusa pe 4 dimensiuni: cognitivă (Ce înveţi?), emoţională/afectivă (Cum te simţi?), sociorelaţională (Ce responsabilitate ai faţă de ceilalţi?) și acţional-civică (Cum contribui la îmbunătăţirea vieţii în comunitatea ta?) (Apud L. Ciolan, C. Ulrich Hygum), în vederea cultivării unor comportamente tolerante și inteligente, care să interacţioneze constructiv și proactiv cu schimbarea. Bazată pe paradigma constructivistă de proiectare-predare-învăţare, în care studentul este plasat în centrul actului didactic, valorificându-se propria lui experienţă, strategia didactică exploatată la curs este inspirată din Programul LSDGC și include o gamă largă de tehnici interactive, racordate la metodele tradiţionale de predare-învăţare, care vizează:

- comunicarea orală și scrisă, cu utilizarea diverselor mijloace audio-vizuale, demonstrative, experimentale etc./expunerea;
- vehicularea cunoștinţelor prin dialoguri, discuţii dezbateri/conversaţia;
- acţiuni de cercetare directă a realităţi/observaţia;
- învăţarea independentă prin intermediul lecturii/lucrul cu sursele;
- efectuări repetate a unor acţiuni teoretice și practice pentru fixarea cunoștinţelor/exerciţiul;
- cunoașterea adevărului prin prezentarea, arătarea obiectelor, fenomenelor, proceselor/demonstraţia;
- descoperirea și dobândirea adevărurilor prin eforturi proprii/euristica;

– incitarea minţii studentului prin stări conflictuale pozitive, determinate de necesitatea cunoașterii prin soluționarea de probleme/problematizarea.

Instrumentarul de evaluare a competenţei interculturale va include un set de abordări didactice, pentru determinarea nivelului de dezvoltare a cunoştinţelor, abilităţilor și atitudinilor, manifestate prin comportamente variate în diferite contexte de viaţă. Cadrul didactic va opta pentru un instrument sau altul, în funcţie de diferiţi factori, dar și de gradul de cunoaștere și de manifestare a competenţei interculturale în viaţa cotidiană, inclusiv universitară. De la chestionarul de evaluare, completat de profesor referitor la grupa de studenţi, până la testul docimologic, oferit studenţilor în mod individual, pentru a constata nivelul competenţei interculturale, cu toate componentele sale, de ordin teoretic și practic, profesorul va utiliza o diversitate de instrumente, așa încât să poată răspunde unor interese și nevoi educaţionale specifice.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Cadrul de Referinţă al Curriculumului Naţional. MECC, IȘE. Chișinău, 2017.
2. Cartaleanu T., Cosovan O., Zgardan-Crudu A. Modele conceptuale ale cursurilor opţionale pe aria curriculară *Limbă și comunicare*. Chișinău, 2017.
3. Ciolan L. Învăţarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar. Iași: Polirom, 2009.
4. Codul Educaţiei al Republicii Moldova, 2014. Pe: http://lex.justice.md/md/355156/
5. Competences interculturelles. Cadre conceptuel et operationnel. UNESCO. Paris, 2013.
6. Cristei A., Costache I. Cunoştinţe, atitudini și practici de valorificare a educaţiei interculturale în instituţiile de învăţământ superior. Studiu de evaluare. Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2018.
7. Curriculumul Naţional. Învăţământul primar. MECC. Chișinău, 2018.
8. Curriculumul *Educație pentru societate*, clasele V-XII. MECC. Chișinău, 2018.
9. Cucoș C. Dimensiuni culturale și interculturale. Iași: Polirom, 2000.
10. Dicţionarul spiritului tolerant. Centrul de formare și documentare al Consiliului Europei. București: Evenimentul, 1997.
11. Dubar Cl. Criza identităţilor. Interpretarea unei mutaţii. Chișinău: Știinţa, 2003.
12. Educaţie interculturală. În: *Didactica Pro...*, nr. 4-5 (20-21), 2003.
13. Educaţie pentru toleranţă. Auxiliar didactic în ajutorul dirigintelui. Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2005.
14. Educaţie pentru toleranţă. În: *Didactica Pro*..., nr. 4 (26), 2004.
15. Fruntașu Iu. O istorie etnopolitică a Basarabiei, 1812-2002. Chișinău: Cartier, 2002.
16. Goraș-Postică V. (coord.) Competenţa interculturală. Auxiliar didactic. Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2015.
17. Goraș-Postică V. (coord.) Educaţie interculturală în R. Moldova. Chișinău: ARC, 2005.
18. Guţu Vl. et al. Învăţământul superior: valenţe și oportunităţi educaţionale de cercetare și

transfer inovaţional. În: Materialele Conferinţei Ştiinţifice Internaţionale din 28-29 septembrie 2016. Chișinău: USM, 2016.
19. King Ch. Moldovenii. România, Rusia și politica culturală. Chișinău: ARC, 2002.
20. Leclerc G. Mondializarea culturală. Civilizaţiile puse la încercare. Chișinău: Știința, 2003.
21. Goraș-Postică V. Limba română – mijloc de integrare socială în Republica Moldova. Chișinău: Arc, 2003.
22. Mazilu D.H. Noi despre Ceilalţi. Fals tratat de imagologie. Iași: Polirom, 1999.
23. Nedelcu A. Fundamentele educaţiei interculturale. Diversitate, minorităţi, echitate. Iași: Polirom, 2008.
24. Nedelcu A., Ulrich Hygum C. et. al. (coord.) Educaţie cu stare de bine după o reţetă românodaneză. Ghid RodaWel. Bucureşti, 2018.
25. Notă de concept privind viziunea Strategiei Naţionale de Dezvoltare „Moldova 2030". Pe: https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/viziunea_snd_2030_clean.pdf
26. Pâslaru Vl. Principiul pozitiv al educaţiei. Chișinău: Civitas, 2003.
27. Reardon B. A. Toleranţa – calea spre pace. Chișinău: ARC, 2004.
28. Regulamentul-cadru cu privire la mobilitatea academică în învăţământul superior. Pe: http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=351368
29. Standardele de competenţă profesională a cadrelor didactice din învăţământul general. Pe: https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_cadre_didactice.pdf
30. Strategia de cercetare și inovare în învăţământul superior. Pe: http://usm.md/wp-content/uploads/2010/09/Strategia-de-cercetare.pdf
31. http://prodidactica.md/portfolio/promovarea-si-dezvoltarea-educatiei-interculturale-in-formarea-initiala-a-cadrelor-didactice/

Curriculum la *Etica profesională:* abordare infuzională

Autor: Ludmila DARII, dr., conf. univ.

PRELIMINARII

Cursul *Etica profesională* este destinat celor care se pregătesc să însușească o profesie pedagogică, caracterizată prin activitatea „omului asupra altui om", prin expunerea principiilor și conţinuturilor etice specifice profesiei respective. Abordarea disciplinei *Etica profesională* se va realiza din perspectivă ştiinţifică, pedagogică și legislativă.

Etica profesională este un curs din modulul psihopedagogic, fiind, totodată, și unul transdisciplinar, deoarece trasează problematica sa prin toate domeniile existente. Astfel, prin acest curs, ne propunem să formăm/dezvoltăm următoarele competenţe specifice: etico-gnoseologică, deontologică, de comunicare etică, de relaţionare, etico-managerială, precum și culturală și interculturală, care vizează că profesorul competent din punct de vedere intercultural este preocupat de felul său de a fi și de propria cultură, precum și de modul în care acestea influenţează relaţia cu actorii procesului educaţional și activitatea educaţională; discută deschis despre conflictele de ordin cultural, descoperind soluţiile eficiente; colaborează cu profesorii aparţinând altor culturi, în vederea obţinerii unui feedback cu privire la modul în care tratează situaţiile interculturale; cooperează cu parteneri din afara şcolii (părinţi, instituţii, organizaţii) aparţinând altor culturi, pentru a le permite elevilor să intre în contact cu diversitatea culturală; oferă feedback colegilor în legătură cu stilul lor de a aborda situaţiile interculturale; reflectează asupra cunoştinţelor, abilităţilor și atitudinilor proprii etc.).

Cursul va contribui la formarea competenţelor etice, necesare studenţilor în cadrul practicii pedagogice și în vederea unei angajări în câmpul muncii.

Curriculumul se adresează cadrelor didactice și studenţilor de la specialităţile *Pedagogia învăţământului primar și Limba engleză*, *Psihopedagogie*, *Pedagogia învăţământului primar și Psihopedagogie, Educaţie civică, Fizică, Biologie și Geografie.*

I. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI DE STUDIU

Forma de învăţământ	Codul disciplinei	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplină	Semestrul	Nr. de ore				Evaluare	Nr. de credite
					Total	inclusiv				
						C	S	LI		
Frecvenţă la zi	G.06. O.052	Etica profesională	Ludmila Darii	VI	60	14	21	25	E	2
Frecvenţă redusă	G.07. O.051			VII	60	8	6	46	E	2

II. TEMATICA ŞI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unități de conținut	Nr. de ore					
		Curs seminar				Lucru individual	
		Zi	Fr	Zi	Fr	Zi	Fr
1.	Introducere în etica profesională/pedagogică	2	2	2	1	5	6
2.	Deontologia pedagogică ca parte a eticii profesionale	4	2	6	1	5	8
3.	Natura conflictelor în mediul educaţional şi arta soluţionării lor	4	2	6	2	5	16
4.	Cultura organizaţională şi etica managerială	2	2	4		5	8
5.	Integrarea socio-profesională a angajaţilor	2		3	2	5	8
	Total	**14**	**8**	**21**	**6**	**25**	**46**

III. FINALITĂȚI DE STUDIU

- Interpretarea codului deontologic al pedagogului;
- Formularea și respectarea regulilor comunicării etice în mediul educaţional;
- Utilizarea eficientă a modalităţilor de soluţionare a conflictelor în spaţiul educativ;
- Proiectarea şi realizarea programelor de autoeducaţie și de autoperfecţionare morală și etică pentru cadre didactice;
- Proiectarea de acţiuni din perspectiva respectării tactului pedagogic și a empatiei;
- Aplicarea principiilor, normelor și valorilor eticii profesionale în cadrul propriei strategii de muncă;
- Respectarea principiilor educaţiei interculturale;
- Receptarea și promovarea valorilor naţionale și universale în mediul educaţional;
- Promovarea prestigiului și a atractivităţii profesiei pedagogice în rândul tinerilor.

IV. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Tema 1. Introducere în etica profesională/pedagogică	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să definească conceptele de *etică, morală* etc.; – să identifice și să determine viabilitatea și actualitatea concepţiilor etice ale filozofilor moralei; – să estimeze rolul funcţiilor eticii pedagogice; – să identifice problemele de etică pedagogică în societatea contemporană multiculturală și soluţii de rezolvare a acestora; – să determine competenţele pe care trebuie să și le formeze/dezvolte viitorul pedagog studiind *Etica profesională*.	• Etica ca ramura filozofică • Etica profesională/pedagogică, concepte esenţiale • Problemele de etică pedagogică în societatea contemporană multiculturală și soluţii de rezolvare a acestora • Etica în contextul competenţei și măiestriei pedagogice **Termeni-cheie:** *etică pedagogică, deontologie, competență pedagogică, etică interculturală, societate multiculturală* etc.

Tema 2. Deontologia pedagogică ca parte a eticii profesionale	
Obiective de referinţă	**Unităţi de conţinut**
Studenţii vor fi capabili: – să efectueze analiza comparativă a Codului deontologic al cadrului didactic din Republica Moldova şi din alte ţări prin "sita interculturală"; – să explice categoriile eticii profesionale/pedagogice; – să enumere caracteristicile personalităţii profesorului prin prisma tactului pedagogic; – să analizeze experienţe şi tendinţe europene în formarea culturii profesionale a pedagogului constructivist; – să propună un program de autodezvoltare a culturii profesionale; – să sugereze idei de formare/profesionalizare pedagogică din perspectivă interculturală.	• Codul deontologic al pedagogului • Categoriile eticii profesionale • Tactul pedagogic ca formă de funcţionare a moralei pedagogice. • Experienţe şi tendinţe europene în formarea culturii profesionale a pedagogului constructivist **Termeni-cheie:** *comportament etic, deontologie, cod de etică, principiu, profesionalism, demnitate, onoare, dreptate, autoritate, patriotism, solidaritate, umanism, tact, toleranţă, obligaţie* etc.
Tema 3. Natura conflictelor în mediul educaţional şi arta soluţionării lor	
Obiective de referinţă	**Unităţi de conţinut**
Studenţii vor fi capabili: – să definească noţiunile-cheie: *conflict, modalităţi de soluţionare a conflictului, comunicare inter-culturală, mediere şi negociere* etc.; – să identifice factorii determinanţi ai conflictului interuman în context educaţional; – să propună modalităţi de soluţionare a conflictelor în diferite situaţii (între cadru didactic şi elev, între profesori şi părinţi, între profesori; conflicte interculturale etc.); – să abordeze analitic şi critic strategiile de eliminare şi de prevenire a prejudecăţilor, stereotipurilor, discriminării, intoleranţei în spaţiul educaţional; – să sugereze idei originale în soluţionarea unor probleme legate de comunicarea interculturală în mediere şi negociere; – să argumenteze necesitatea colaborării cu profesorii (colegii) în vederea obţinerii unui feedback cu privire la modul în care tratează situaţiile interculturale în şcoală.	• Conflictele interumane în context educaţional • Etica în soluţionarea conflictelor • Comunicarea interculturală în mediere şi negociere **Termeni-cheie:** *mediu educaţional, comunicare, conflict, conflict şcolar, conflict între elevi, conflict între cadru didactic şi elev, conflict între profesori şi părinţi, conflict între profesori, cauze ale apariţiei conflictelor, modalităţi de soluţionare a conflictului, mediere şi negociere, comunicare interculturală* etc.
Tema 4. Cultura organizaţională şi etica managerială	
Obiective de referinţă	**Unităţi de conţinut**
Studenţii vor fi capabili: – să definească termenii-cheie: *cultură organizaţională, valori, norme, responsabilitate socială etc.*; – să analizeze funcţiile, tipologia şi modalităţile de manifestare a culturii organizaţionale;	• Specificul culturii organizaţionale • Modalităţi de manifestare a culturii organizaţionale • Funcţiile şi tipologia culturii organizaţionale

– să determine specificul culturii organizaţionale; – să proiecteze un model de dezvoltare a culturii organizaţionale din perspectivă interculturală; – să determine relaţiile dintre cultura managerială și cultura organizaţională; – să caracterizeze tipurile de manageri; – să anticipeze dilemele etice în management; – să prognozeze tendinţele de dezvoltare a performanţelor manageriale în rezolvarea dilemelor etice; – să analizeze fișa de post a unui director de școală din perspectiva dimensiunii interculturalului; – să determine problemele de natură etică ce apar la luarea deciziei.	• Etica și cultura managerială • Caracteristicile și competenţele managerului • Probleme morale, dileme etice și deciziile manageriale **Termeni-cheie:** *etică, cultură, cultură organizaţională, simbol, valori, norme de comportament, obiceiuri, ritualuri, ceremonii, mituri, legende, responsabilitate socială, funcţii, tipologie a culturii organizaţionale, cultură managerială, competenţe manageriale, dileme etice, decizii manageriale.*
Tema 5. Integrarea socioprofesională a angajaților	
Obiective de referinţă	**Unităţi de conţinut**
Studenţii vor fi capabili: – să caracterizeze perioada tranziţiei de la universitate la locul de muncă; – să analizeze procesul de socializare și de integrare a noilor angajaţi; – să elaboreze un CV pentru angajare la muncă; – să propună un set de recomandări pentru trecerea cu succes a interviului de angajare.	• Socializarea și integrarea noilor angajaţi: principiile etice de integrare, cerinţe, modalităţi și conţinuturi ale integrării, integrarea la nivel de colectiv/catedră etc. **Termeni-cheie:** *tranziţie, loc de muncă, interviu de angajare, colectiv de muncă, socializare, integrare, angajaţi, relaţii, opinie publică, adaptare* etc.

V. ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ A STUDENTULUI

Produs preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare
Discurs public în baza unui poster tematic și a 5-7 slide-uri PPT cu tematici la alegere	Studiul aprofundat al notiţelor și al suportului de curs; documentarea în bibliotecă, pe Internet, pe teren, în baza bibliografiei	Respectarea cerinţelor faţă de elaborarea și susţinerea discursului public – structură: introducere, cuprins și încheiere
Training *Tranziția de la universitate la locul de muncă* (cu tematici la alegere)	Crearea unui comitet de training etic/atelier de lucru și efectuarea sesiunilor de training	Respectarea rigorilor faţă de elaborarea unui proiect/scenariu de training, modele originale și creative cu diferite tehnici ale trainingului educaţional
Portofoliul cu studii de caz: conflictele interumane în școala multi/interculturală; socializarea și integrarea noilor angajaţi într-un colectiv multicultural etc.	Documentare din 3-5 surse: articole ştiinţifice, compendiu de cazuri și 2-3 surse de pe Internet; colectarea informaţiei în teren	Corectitudinea interpretării studiului de caz propus, calitatea soluţiilor, ipotezelor, argumentarea acestora, corespunderea soluţiilor, ipotezelor propuse pentru rezolvarea adecvată a cazului analizat, rezolvarea corectă a problemei asociate studiului de caz

VI. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Abordarea domeniilor vizate de disciplina *Etica profesională* se va realiza din perspectivă ştiinţifică, pedagogică şi legislativă. Succesul formării/dezvoltării competenţei etice la studenţi, viitoare cadre didactice, va fi condiţionat, în mare măsură, de relaţia stabilită între profesor și student (democratică și de cooperare, de încurajare și de apreciere etc.), de raportul student-student și de atmosfera din grupa academică (permisivă, colegială, de încredere).

Folosirea strategiilor interactive bazate pe alternarea formelor de activitate individuală, în perechi și în grupuri, va contribui la dezvoltarea la studenţi a abilităţilor de cooperare.

Metodele active contribuie la dezvoltarea capacităţii de comunicare, la crearea unui cadru educaţional bazat pe încredere și respect, favorabil pentru manifestarea spiritului analitic, tolerant, deschis către recunoașterea și interiorizarea valorilor și a normelor etice.

Exemple de strategii care pot fi aplicate de profesor la *Etica profesională*: studiul de caz, simularea unor practici care presupun apelul la norme și valori etice, jocul de rol, interviul, comentarea unor imagini foto sau desene cu conţinut etic, mese rotunde, învăţarea prin colaborare, realizarea unor activităţi tip proiect, exerciţii de redactare a unui minieseu, discuţia dirijată, dezbaterea, discuţia Panel, realizarea profilului etic al unei persoane, elaborarea unui cod de conduită/etic/deontologic pentru grupă sau universitate etc.

Evaluarea competenţei etice și interculturale se va efectua prin activităţi cu mai multe scopuri: de a constata judecăţi de valoare și a stimula formarea acestora; de a estima cât de adecvat este comportamentul studenţilor raportat la judecata de valoare; de a determina nivelul de dezvoltare a cunoștinţelor, abilităţilor și atitudinilor manifestate prin variate comportamente în diferite contexte de viaţă. Cadrul didactic va opta pentru un instrument sau altul în funcţie de diferiţi factori, dar și de gradul de manifestare a competenţei interculturale în viaţa cotidiană, inclusiv universitară.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Axentii I. A. Etica pedagogică. Suport de curs. Cahul, 2012.
2. Bocoș M., Gavra, R., Marcu, S.-D. Comunicarea și managementul conflictului. Pitești: Paralela 45, 2008.
3. Cuzneţov L. Parteneriatul și colaborarea școală-familie-comunitate. Chișinău: Primex-com SRL, 2018.
4. Goraș-Postică V. (coord.) Competența interculturală: Auxiliar didactic. Chișinău, 2015.
5. Ghiaţău R. Etica profesiei didactice. Iași: Ed.Universităţii „Al. I. Cuza", 2013.
6. Guţu Vl. (coord.) Psihopedagogia centrată pe copil: Suport didactic. Chișinău: CEP USM, 2008.
7. Lungu V. Etica profesională. Suport de curs. Chișinău: CEP USM, 2011. 192 p.
8. Mihailov V. Etica profesională a cadrului didactic. În: *Univers pedagogic,* nr. 3 (55), 2017, pp. 49-53.
9. Paladi A. Psihologia adolescentului și adultului: Suport de curs. Chișinău: CEP USM, 2018. 101 p.
10. Hofstede G. Managementul structurilor multiculturale. București, 1996.
11. Nedelcu A. Fundamente educaţiei interculturale: diversitate, minorităţi, echitate. Iași: Polirom, 2008.
12. Pascu R. Comunicare interculturală. Sibiu, 2007.
13. Silistraru N. Pedagogia învăţământului superior. Ghid metodologic. Chișinău: UST, 2013. 192 p.
14. Șerbănescu A. Cum gândesc și cum vorbesc ceilalţi. Prin labirintul culturilor. Iași, 2007.
15. Șuștac Z., Ignat C. Modalităţi alternative de soluţionare a conflictelor. Chișinău: CEP USM, 2008.

Curriculum la *Managementul clasei de elevi:* abordare infuzională

Autor: Ludmila DARII, dr., conf. univ.

PRELIMINARII

Disciplina de studiu *Managementul clasei de elevi* este un curs din modulul psihopedagogic. Curriculumul se adresează cadrelor didactice şi studenţilor de la specialităţile *Pedagogia învățământului primar și Limba engleză, Pedagogia învățământului primar și psihopedagogie* și *Limbi și literaturi străine*.

Este bine cunoscut faptul că succesul în educaţie depinde de pregătirea profesorului, de condiţiile de desfășurare a procesului educativ și de calitatea managementului clasei de elevi. Evident, ultimul reper al educaţiei/învăţământului de succes este determinant pentru celelalte două.

Fenomenul managementului clasei este foarte complex și se caracterizează printr-o diversitate de aspecte: există un specific al managementului comportamentului, un specific al managementului conţinutului, particularităţi ale managementului acordului etc. Fără îndoială, iniţierea în problematica managementului clasei de elevi nu poate forma competenţele necesare în domeniu doar prin finalităţile modulului psihopedagogic.

Republica Moldova este un mozaic cultural, marcat de diferenţe specifice apărute în perioada globalizării și a migraţiilor extinse. Prin urmare, acesta se reflectă atât în școala contemporană, cât și în structura clasei.

Curriculumul de faţă conturează noi abordări cu referire la structurile dimensionale ale managementului clasei de elevi: ergonomică, psihologică, socială, normativă, operaţională și inovativă, prin prisma concepţiei educaţiei interculturale.

Astfel, studenţii vor parcurge în mod aprofundat module specifice de dezvoltare a competenţei interculturale, pentru a putea face faţă provocărilor din timpul stagiului de practică efectuat în școli, care trebuie să devină tot mai incluzive și mai prietenoase pentru toţi copiii, indiferent de etnia, limba vorbită, confesiunea sau statutul social al acestora.

Pe de o parte, se lărgesc cunoștinţele declarative, procedurale și condiţionale specifice diversităţii postmoderne la viitorii pedagogi, iar pe de altă parte, se oferă instrumente de educaţie a copiilor – cu care urmează să lucreze în instituţiile educaţionale – în spiritul toleranţei și al echităţii.

"Chiar dacă interculturalismul nu este un tratament cu efecte imediate, care după administrare colorează plural orice atitudine, orice spaţiu școlar și întregul curriculum, chiar dacă nu este simplu și comod, efortul de construcţie a unei școli a diversităţii nu este opţional, ci devine chiar o datorie pentru practicieni" (Nedelcu A. [16, p. 131]).

I. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI DE STUDIU

Forma de învățământ	Codul disciplinei	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplină	Semestrul	Nr. de ore				Evaluare	Nr. credite
					Total	inclusiv				
						C	S	LI		
Frecvenţă la zi	S1.03. A.27	Managementul clasei de elevi	Ludmila Darii	IV	90	15	30	45	Examen	3

II. TEMATICA ŞI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unităţi de conţinut	Nr. de ore		
		Curs	Sem.	LI
1.	Introducere în managementul clasei de elevi	3	6	9
2.	Dimensiunile managementului clasei de elevi	4	8	12
3.	Componente ale managementului clasei de elevi	4	8	12
4.	Gestionarea situaţiilor de criză educaţională în clasa de elevi	4	8	12
	Total	**15**	**30**	**45**

III. FINALITĂȚI DE STUDIU

- Cunoașterea și interpretarea contextului internaţional și naţional al managementului educaţional în epoca globalizării;
- Înţelegerea și recunoașterea legăturilor între managementul clasei de elevi și educaţia interculturală;
- Valorizarea diversităţii umane prin promovarea unui etos școlar care valorizează toţi copiii și familiile lor;
- Transpunerea în practică a managementului clasei de elevi și a principiilor educaţiei (inter)multiculturale;
- Realizarea principalelor funcţii manageriale ale cadrului didactic într-o școală incluzivă/pentru diversitate/prietenoasă copilului – planificare, organizare, decizie educaţională, control, evaluare și consiliere;
- Realizarea componentelor esenţiale ale managementului clasei de elevi: managementul comportamentului, al conţinutului și al acordului;
- Promovarea unui management de calitate în cadrul școlii prietenoase copilului: școală pentru toţi – școală pentru fiecare – școală multi-/interculturală.

IV. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Tema 1. Introducere în problematica managementului clasei de elevi	
Obiective de referinţă	**Unităţi de conţinut**
Studenţii vor fi capabili: – să definească conceptul de *management al clasei de elevi;*	• Managementul clasei de elevi – abordări conceptuale • Profesorul – manager al clasei de elevi

– să caracterizeze activitatea cadrului didactic în gestionarea clasei de elevi; – să analizeze stilurile manageriale ale cadrului didactic; – să valorifice prevederile conceptului *educație interculturală* în exercitarea funcţiilor manageriale ale cadrului didactic; – să analizeze conţinutul activităţilor educative ale dirigintelui; – să argumenteze importanţa dialogului intercultural școală-familie-comunitate.	• Dirigintele – managerul activităţilor educative la clasa de elevi • Dialogul intercultural dintre școală, familie și comunitate **Termeni-cheie:** *management, clasă de elevi, competență managerială și interculturală, funcții manageriale, stil managerial, diriginte, parteneriat educațional, spațiu cultural și multi-/intercultural, dialog intercultural, educație interculturală* etc.
Tema 2. Dimensiunile managementului clasei de elevi	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să caracterizeze principalele dimensiuni ale managementului clasei de elevi; – să explice particularităţile clasei de elevi ca grup social; – să elaboreze regulile de comportament social și academic în clasă (cu specific multietnic, cu diferenţe culturale, religioase); – să determine specificul dimensiunii inovatoare a activității de management al clasei de elevi; – să analizeze modalităţi de asigurare a coeziunii clasei.	• Structura dimensională a managementului clasei de elevi: ergonomică, psihologică, socială, normativă, operațională, inovatoare **Termeni-cheie:** *dimensiune ergonomică, psihologică, socială, normativă, operațională, inovatoare; clasă, grup social, principii sociale, principii psihologice, educație interculturală, coeziune* etc.
Tema 3. Componente ale managementului clasei de elevi	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să caracterizeze componentele managementului clasei de elevi; – să explice caracterul etic, cultural și formativ al (inter)relațiilor educaţionale; – să propună modalităţi de gestionare a clasei, astfel încât elevii aparţinând unor culturi diferite să se descopere reciproc; – să analizeze efectele negative ale managementului defectuos al clasei de elevi; – să propună modalităţi de prevenire a managementului defectuos.	• Managementul comportamentului, al conţinutului și al acordului • Relaţii și interacţiuni educaţionale la nivelul clasei de elevi **Termeni-cheie:** *management al comportamentului, al conținutului și al acordului; relații și interacțiuni educaționale, clasă de elevi, diferențe culturale, management defectuos.*
Tema 4. Gestionarea situațiilor de criză educațională în clasa de elevi	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să identifice situaţiile de criză educaţională în clasa de elevi;	• Situaţii de criză educaţională în clasa de elevi • Strategii de prevenire și de rezolvare a conflictelor în mediul școlar

– să propună modalităţi de îmbunătăţire a relaţiilor prin comunicare asertivă; – să analizeze conflictul dintre cultura profesorilor şi cultura elevilor la nivelul clasei de elevi; – să analizeze soluţii pertinente pentru diferite situaţii de criză educaţională; – să aprecieze rolul tactului pedagogic în prevenirea/rezolvarea conflictelor în mediul şcolar multi-/intercultural; – să explice avantajele şi limitele unor decizii de intervenţie în situaţii educaţionale specifice; – să propună strategii preventive şi de modificare comportamentală în managementul clasei de elevi (clasei multiculturale).	• Rolul tactului pedagogic în prevenirea/rezolvarea conflictelor în mediul şcolar multi-/intercultural **Termeni-cheie:** *situații de criză educațională, conflict, strategii de intervenție, strategii preventive și de modificare comportamentală, tact pedagogic, spațiu educațional multi-/intercultural* etc.

V. ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ A STUDENTULUI

Produs final	Strategii de realizare	Criterii de evaluare
1.1. Discurs public cu tematici la alegere: *Dimensiunile managementului clasei de elevi; Managementul comportamentului, al conținutului și al acordului*	Studiu aprofundat al notiţelor şi suportului de curs; documentarea suplimentară în bibliotecă, pe Internet, pe teren în baza bibliografiei recomandate	Respectarea cerinţelor faţă de elaborarea şi susţinerea discursului public; structură: introducere (captarea atenţiei şi motivarea audienţei); cuprins (expunerea conţinutului de bază, cu exemple, citate) şi încheiere (argumente finale şi concluzii)
1.2. Training cu tematici la alegere: *Autodezvoltarea competenței interculturale a profesorului/ managerului/ dirigintelui* etc.	Crearea unui comitet de training/atelier de lucru şi efectuarea sesiunilor de training în grupa de studenţi	Respectarea rigorilor faţă de elaborarea unui proiect/scenariu al trainingului aplicativ; modele originale și creative cu utilizarea diferitelor tehnici Aplicarea principiilor etice în comunicarea interculturală
2.1. Proiect/scenariu al şedinţei cu părinţii cu tematici la alegere: *Dialogul intercultural dintre școală-familie-comunitate*	Proiectare și elaborare a proiectului/ scenariului şedinţei cu părinţii Simularea în grupa de studenţi	Respectarea rigorilor faţă de elaborarea unui scenariu al şedinţei cu părinţii, excluderea oricărei discriminări pe criterii de gen, vârstă, stare socială, etnie, religie, cetăţenie, orientare sexuală etc.
2.2. Proiect didactic/ scenariu al activităţii educative cu tematici la alegere: *Arta cunoaşterii de sine și a celuilalt; Zilele păcii* etc.	Proiectare și elaborare a proiectului didactic Simularea unei secvenţe în grupa de studenţi	Respectarea rigorilor faţă de elaborarea unui proiect didactic în baza cadrului ERRE Respectarea rigorilor faţă de elaborarea unui scenariu al activităţii instructiv-educative

3.1. Portofoliu cu studii de caz: aspecte conflictuale dintre cultura profesorilor/managerilor/elevilor/părinţilor/ agenţilor educaţionali	Documentare din 5-8 surse, inclusiv virtuale: articole ştiinţifice, compendiu de cazuri; colectarea informaţiei în teren	Corectitudinea interpretării studiului de caz propus, calitatea soluţiilor, ipotezelor, argumentarea acestora, corespunderea soluţiilor, ipotezelor rezolvării adecvate a cazului analizat, rezolvarea corectă a problemei asociate studiului de caz
3.2. Minighid practic: *Cum gestionăm comportamentele problematice ale copiilor*	Documentare din 5-8 surse, inclusiv virtuale: articole ştiinţifice, monografii, ghiduri etc.	Respectarea rigorilor faţă de elaborarea unui ghid practic: structură, sugestii concrete

Notă: Studenţii vor prezenta în mod obligatoriu 3 produse din cele propuse de profesor.

VI. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Procesul de proiectare, organizare şi realizare a demersului didactic în cadrul disciplinei *Managementul clasei de elevi* are la bază paradigma constructivistă, care pune în valoare următoarele abordări: centrarea pe elev, învăţarea experienţială, parteneriatul educaţional, diversitatea tehnologiilor didactice etc. Pe parcursul studierii disciplinei, se recomandă învăţarea prin reflecţii asupra unor probleme reale din mediul educaţional; implicarea studenţilor în activităţi concrete, orientate spre rezolvarea problemelor personale, interpersonale, profesionale şi comunitare. Pentru formarea competenţelor specifice, sunt propuse activităţi care valorifică experienţa concretă a studentului de la alte discipline academice şi care integrează, critic şi creativ, diferite contexte de învăţare.

Profesorul universitar este încurajat să utilizeze o gamă diversă de metode şi procedee didactice. În acest sens, recomandăm aplicarea cât mai largă a strategiilor de învăţare prin rezolvare de probleme şi a metodei proiectelor, care au la bază: învăţarea experienţială, învăţarea socială şi comunicaţională, învăţarea reflexivă (autoevaluarea, evaluarea în perechi, jurnalul de învăţare, jurnalul de observare etc.).

Recomandăm şi utilizarea unor strategii activ-interactive, care valorifică interesul studentului, motivaţia intrinsecă pentru dezvoltarea cunoştinţelor, capacităţilor şi atitudinilor personale şi profesionale.

Succesul realizării finalităţilor stabilite rezidă în abordarea creativă a situaţiilor de învăţare de către profesor şi studenţi, cu implicarea plenară a diverşilor factori educaţionali: reprezentanţi ai instituţiilor de învăţământ, consultanţi şi metodişti, care sunt apreciaţi ca resurse de formare a conştiinţei şi comportamentului, ca modele de personalitate – specialişti care au un mod de viaţă, personală şi profesională, activ-constructiv, orientat spre valori autentice.

Evaluarea este parte indispensabilă a procesului de învăţare. La disciplina *Managementul clasei de elevi* accentul este pus pe evaluarea formativă şi pe oferirea de feedback constructiv din partea cadrului didactic şi a colegilor; pe evaluarea autentică şi autoevaluare. Instrumentarul de evaluare a competenţei manageriale, psihosociale, interculturale etc. va include un ansamblu de abordări didactice, pentru determinarea nivelului de dezvoltare a cunoştinţelor, abilităţilor şi atitudinilor,

manifestate prin comportamente variate în diferite contexte de viaţă. Recomandăm următoarele instrumente: harta empatiei, dialogul controlat, acvariumul, jocul de rol, interviul, excursia, testul docimologic, chestionarul, studiul de caz, resursele grafice, ghidul local, 1001 de nopţi, proiectul etc. Cadrul didactic va opta pentru un instrument sau altul, în funcţie de diferiţi factori, dar şi de gradul de manifestare a competenţei interculturale în viaţa cotidiană, inclusiv universitară.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Boja A. Managementul clasei de elevi. Suport de curs. Cluj Napoca: Risoprint, 2009.
2. Bocoș M., Gavra, R., Marcu, S.-D. Comunicarea și managementul conflictului. Pitești: Paralela 45, 2008.
3. Băban A. Consiliere educaţională. Ghid metodologic pentru orele de dirigenţie şi consiliere. 2009.
4. Beldiga C. et al. Învăţ să fiu. Ghid pentru psihologi şcolari, diriginţi, profesori. Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2006.
5. Calaraș C. Formarea culturii relațiilor intergeneraționale. Sociologia educaţiei familiale. Chișinău: Primex-com SRL, 2017.
6. Cartaleanu T. et al. Formarea competenţelor prin strategii didactice interactive. Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2008.
7. Comșa M. F. Îndrumar de dirigenţie. Auxiliar pentru orele de consiliere și orientare. București: Niculescu. 2007.
8. Cristea S. Dicţionar de pedagogie. Chișinău-București: Litera Internaţional, 2000.
9. Cuzneţov L. Parteneriatul și colaborarea școală-familie-comunitate. Chișinău: Primex-com SRL, 2018.
10. Goraș-Postică V. Psihopedagogia comunicării: Suport de curs. Chișinău: CEP USM, 2015. 148 p.
11. Guțu Vl. (coord.) Psihopedagogia centrată pe copil: Suport didactic. Chișinău: CEP USM, 2008.
12. Guțu Vl., Cojocaru V., Darii L. et al. Management educaţional: Ghid metodologic. Chișinău: CEP USM, 2013. 533 p.
13. Iucu R. B. Managementul clasei de elevi. Aplicaţii pentru gestionarea situaţiilor de criză educaţională. Ediția a II-a, revăzută și adăugită. Iași: Polirom, 2006.
14. Joița E. Management educaţional. Profesorul manager: roluri și metodologie. Iași: Polirom. 2000.
15. Maciuc I. Management educaţional. Formarea competenţei manageriale a profesorului. Craiova: Sitech. 2007.
16. Nedelcu A. Fundamentele educaţiei interculturale – diversitate, minorităţi, echitate. Iași: Polirom, 2008.
17. Paladi A. Psihologia adolescentului și adultului: Suport de curs. Chișinău: CEP USM, 2018. 101 p.
18. Potolea D. Stiluri interacţionare. În: Structuri, strategii, performanțe în învăţământ. București: Ed. Academiei, 1989.
19. Reaboi-Petrachi V. Psihologie școlară: Suport de curs. Chișinău: CEP USM, 2019. 167 p.
20. Repida T. Studentul faţă-n-faţă cu copilul. Ghid metodic. Chișinău: CEP USM, 2009.149 p.
21. Stan E. Managementul clasei de elevi. București: Teora, 2003.
23. https://www.academia.edu/33577376/DPPD_-_Curs_Managementul_clasei_de_elevi_1
24. http://www.e-scoala.ro/psihologie/conflicte_interpersonale_intergrupale.html
25. http://www.training-info.ro/comunicare-asertiva

Curriculum la *Educația tehnologică şi didactica educației tehnologice:* abordare infuzională

Autor: Ludmila DARII, dr., conf. univ.

PRELIMINARII

Disciplina de studiu *Educația tehnologică şi didactica educației tehnologice* este un curs din modulul psihopedagogic. Curriculumul se adresează cadrelor didactice şi studenților de la specialitățile *Pedagogia învățământului primar şi Limba engleză*, *Pedagogia învățământului primar şi Psihopedagogie*.

În cadrul disciplinei, studenţii fac cunoştinţă cu strategiile, tehnicile didactice şi instrumentarul metodic specific acesteia; îşi dezvoltă gândirea critică, înţelegerea principiilor de bază care explică descoperirile ştiinţei şi tehnicii; îşi dezvoltă curiozitatea în baza unor cercetări individuale; îşi formează atitudini faţă de mediul tehnic şi tehnologic; îşi stimulează spiritul creativ pentru sporirea calităţii vieţii; învaţă prin acţiune şi soluţionare de probleme; îşi dezvoltă atitudini critice şi de integrare în lumea tehnologică; aplică competențele profesionale formate anterior la disciplinele de studiu din ciclurile psihopedagogice. Curriculumul de față este perfectat pentru unitatea de conținut *Educația interculturală*, în cadrul cursului de bază *Educația tehnologică și didactica educației tehnologice*.

Valoarea incontestabilă a cursului constă în promovarea valorilor naționale/universale; în sensibilizarea pentru diversitatea culturală prin valorificarea specificului meşteşugurilor artistice, tradiționale, a obiectelor artizanale, a tehnologiilor; în oferirea posibilităţii de dezvoltare a sentimentelor estetice şi a abilităților de percepere şi de exprimare a mesajului artistic în contextul policultural şi multietnic. Astfel, studenţii vor parcurge în mod aprofundat module specifice de dezvoltare a competenței interculturale, pentru a putea face față provocărilor din timpul stagiului de practică pedagogică în şcoli, care trebuie să devină tot mai incluzive şi mai prietenoase pentru toți copiii, indiferent de etnie, limba vorbită, confesiune sau statut social. Pe de o parte, la viitori pedagogi se lărgesc cunoştințele declarative, procedurale şi condiționale specifice diversității postmoderne, iar pe de altă parte, se oferă instrumente de educație în spiritul toleranței şi al echității a copiilor cu care aceştia urmează să lucreze în instituțiile educaționale.

Curriculumul constituie una dintre căile de valorificare a patrimoniului cultural prin sistemul de învățământ, contribuind la educarea tinerei generații în baza valorilor naționale.

I. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI DE STUDIU

Forma de învățământ	Codul disciplinei	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplină	Sem.	Nr. de ore				Evaluare	Nr. credite
					Total	inclusiv				
						C	S	LI		
Frecvență la zi	S1.07. O.057	Educația tehnologică și didactica educației tehnologice	Ludmila Darii	VII	120	27	27	66	E	4

II. TEMATICA ŞI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unități de conținut	Nr. de ore		
		C	S/P	LI
1.	Introducere în didactica educaţiei tehnologice	4	2/2	8
2.	Curriculumul la *Educația tehnologică*	4	2/2	8
3.	Proiectarea didactică şi repere metodologice privind predarea-învăţarea-evaluarea disciplinei	12	6/5	32
4.	Activităţile extracurriculare și extrașcolare la *Educația tehnologică*	7	4/4	18
	Total	**27**	**27**	**66**

III. FINALITĂȚI DE STUDIU

- Cunoașterea, valorificarea, actualizarea și dezvoltarea conţinuturilor disciplinei;
- Elaborarea documentelor curriculare necesare activităţilor didactice;
- Aplicarea strategiilor interactive de predare-învățare și a instrumentelor de evaluare criterială prin descriptori;
- Utilizarea adecvată a limbajului de specialitate;
- Diversificarea activităţilor de învățare recomandate, cu accent pe activități oportune pentru formarea de valori/atitudini și axarea pe activităţi specifice vârstei;
- Realizarea legăturilor intra/interdisciplinare și aplicarea lor;
- Valorificarea potenţialului educativ al disciplinei, identificarea rolului și a impactului istoric, cultural și social al tehnologiilor asupra mediului și societăţii;
- Cultivarea gândirii critice, creative;
- Realizarea de proiecte tehnologice pentru soluţionarea unor probleme practice, manifestând atitudine creativă, responsabilă și etică în utilizarea tehnologiilor;
- Crearea de produse digitale specifice situaţiilor de predare-învăţare-evaluare, dând dovadă de corectitudine, adecvare și respect pentru etica mediilor virtuale;
- Transpunerea achiziţiilor tehnologice în contexte educaţionale și cotidiene, demonstrând spirit de iniţiativă și antreprenorial, în vederea dezvoltării personale/profesionale.

IV. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Tema 1. Introducere în didactica educației tehnologice	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să definească obiectul de studiu al didacticii educației tehnologice; – să determine principiile și funcțiile didacticii educației tehnologice; – să relateze despre fenomenul cultural al educației tehnologice;	1.1. Educația tehnologică ca fenomen cultural 1.2. Problematica generală a didacticii educației tehnologice: funcțiile, principiile didactice și educaționale 1.3. Competenţele generale și specifice ale viitorilor profesori de educaţie tehnologică

– să argumenteze interconexiunea didacticii educației tehnologice cu alte discipline; – să analizeze competențele generale, specifice și interculturale ale profesorului.	**Termeni-cheie:** *educație tehnologică, didactică, funcții, principii ale didacticii, competențe profesionale, competență interculturală* etc.
Tema 2. Curriculumul la *Educația tehnologică*	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să determine structura și particularitățile curriculumului la *Educația tehnologică*, ediția 2018; – să coreleze curriculumul cu procesele de globalizare, internaționalizare, europenizare, tehnologizare etc. – să analizeze manualul școlar din perspectiva formării competențelor specifice la elevi; – să analizeze curriculumul și manualele școlare la disciplina *Educația tehnologică* din perspectiva educației multi-/interculturale.	2.1. Concepția și structura curriculumului la *Educația tehnologică*, ediția 2018 2.2. Profilul de formare al absolventului – cadru generator al elementelor de noutate ale curriculumului pentru învățământul primar 2.3. Corelarea curriculumului cu procesele de globalizare, internaționalizare, europenizare, tehnologizare 2.3. Manualul școlar prin prisma educației interculturale și din perspectiva formării competențelor generale, specifice și interculturale la elevi **Termeni-cheie:** *concepție, structură, funcții, competențe, educație interculturală* etc.
Tema 3. Proiectarea didactică și repere metodologice privind predarea-învățarea-evaluarea disciplinei	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să elaboreze recomandări pentru proiectarea didactică de perspectivă și de scurtă durată la disciplină; – să analizeze strategii didactice de predare-învățare-evaluare în cadrul lecțiilor de educație tehnologică; – să stabilească criterii de selectare a metodelor didactice interactive oportune lecțiilor desfășurate în cadrul disciplinei; – să adapteze metodele didactice interactive în situații de predare-învățare pentru formarea competențelor la elevi în cadrul lecțiilor de educație tehnologică; – să caracterizeze esența conceptului de *evaluare criterială prin descriptori*; – să argumenteze utilitatea portofoliului la disciplina *Educația tehnologică*; – să formuleze sugestii pentru managementul temelor pentru acasă; – să analizeze forme de organizare a activităților didactice în cadrul lecției;	3.1. Proiectarea didactică de perspectivă (anuală, semestrială) și de scurtă durată (a unei lecții) 3.2.1. Strategii didactice de predare-învățare în cadrul lecțiilor de educație tehnologică 3.2.2. Metodologia evaluării criteriale prin descriptori în învățământul primar 3.2.3. Metodologia privind managementul temelor pentru acasă la educația tehnologică 3.3. Particularitățile formelor de organizare a activităților didactice în cadrul disciplinei *Educația tehnologică* 3.4. Metodologia utilizării suportului didactic la educația tehnologică 3.5. Modalități de familiarizare a elevilor cu: modelarea artistică, colajele și decorațiunile, educația digitală, arta culinară și sănătatea, reciclarea creativă, activitățile agricole, meșteșugurile populare (arta acului) și robotica

– să analizeze modalități de dezvoltare a capacităților de cooperare și de conlucrare în grupuri de lucru eterogene; – să elaboreze secvențe de lecție prin care să promoveze educația interculturală etc.	**Termeni-cheie:** *proiectarea demersului didactic, strategii didactice de predare-învățare-evaluare, evaluare criterială prin descriptori, resurse și mijloace didactice, forme de organizare a activităților didactice* etc.
Tema 4. Activitățile extracurriculare/extrașcolare la *Educația tehnologică*	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să explice specificul activităților extracurriculare/extrașcolare la *Educația tehnologică*; – să aprecieze rolul excursiilor (galerie de artă, muzeu, atelier de creație) în dezvoltarea culturii etnoartistice a elevilor ciclului primar; – să propună proiecte educative cu elemente de educație interculturală în contextul parteneriatului educațional.	4.1. Specificul activităților extracurriculare/extrașcolare la *Educația tehnologică*: planificare, proiectare didactică, forme și conținuturi 4.2. Dezvoltarea activităților educative prin intermediul proiectelor educaționale în contextul parteneriatului școală-familie-comunitate **Termeni-cheie:** *activități extracurriculare și extrașcolare, educație interculturală, parteneriat școală-familie-societate* etc.

V. ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ A STUDENTULUI

Produs preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare
Discurs public cu teme la alegere: *Meșteșugurile populare (arta acului)* etc.	Studiu aprofundat al notițelor și suportului de curs; documentarea suplimentară în bibliotecă, pe Internet, în teren	Respectarea cerințelor față de elaborarea și susținerea discursului public: structură: introducere, cuprins și încheiere
Proiecte didactice de scurtă durată (pentru cl. I-IV) în cheia educației interculturale	Elaborarea proiectului didactic. Simularea lecției în grupa de studenți	Respectarea rigorilor față de elaborarea unui proiect didactic în cheia cadrului ERRE și anexe cu lucrări
Scenariul activităților extracurriculare/extrașcolare la *Educația tehnologică* în cheia educației interculturale	Elaborarea scenariului, planificare și proiectare didactică Simularea lecției în grupa de studenți	Respectarea rigorilor față de elaborarea scenariului activității extracurriculare/extrașcolare și educative în contextul parteneriatului școală-familie-comunitate
Expoziții cu creații ale studenților *Hramul orașului, satului, Portul național, din nou în vogă*, *Mozaic cultural* etc.	Concurs de idei pentru expoziție Confecționarea exponatelor Organizarea expoziției	Respectarea rigorilor față de organizarea expoziției: planificare, confecționarea lucrărilor-exponatelor la tematica propusă și prezentarea publică
Interviu jurnalistic Dezvoltarea de activități prin intermediul proiectelor educaționale în contextul parteneriatului școală-familie-comunitate	Atelier de organizare și desfășurare a unor interviuri cu meșteri populari, oameni de cultură, cadre didactice, părinți, agenți educaționali etc.	Respectarea rigorilor față de organizarea procesului de intervievare: planificarea, desfășurarea, prezentarea interviului

VI. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Proiectarea didactică de scurtă durată (curs, seminar, ore practice) se recomandă a fi realizată din perspectiva alegerii modelului de structurare a activităților. Modelul Evocare-Realizare a sensului-Reflecție-Extindere (ERRE) (J. L. Meredith, K. S. Steele, 1995), configurat ca un cadru metodologic de proiectare și învățare, este favorabil dezvoltării gândirii critice.

Specificul lucrului individual în cadrul disciplinei *Educația tehnologică și didactica educației tehnologice* contribuie la dezvoltarea multilaterală a studentului, a capacității de receptare a valorilor estetice și culturale, orientându-l spre interacțiunea cu frumosul, precum și spre un mod sănătos de viață. Realizarea unor sarcini complexe – lucrare practică, expoziții, referate, portofoliu, proiecte didactice etc. – va fi eșalonată în timp, pe parcursul semestrului, prin corelarea activităților din auditoriu și din afara lui.

Evaluarea curentă la disciplina dată are loc prin susţinerea lucrărilor practice (scheme, colaje, postere, afișe, prezentări PPT, obiecte confecţionate, proiecte didactice etc.), care sunt notate. Produsul constituie rezultatul unei activități realizate oral, în scris și practic. Susținerea presupune prezentarea lucrării și explicarea esenţei acesteia. Activitatea de lucru individual se notează cu o notă care se ia în consideraţie la calculul notei medii curente.

Procesul de evaluare privind latura *intercultural* va include un set de abordări didactice, pentru determinarea nivelului de dezvoltare a cunoștinţelor, abilităţilor și atitudinilor, manifestate prin comportamente variate în diferite contexte de viaţă. Cadrul didactic va opta pentru un instrument sau altul, în funcţie de diferiți factori, dar și de gradul de manifestare a competenţei interculturale în viaţa cotidiană, inclusiv universitară. Probele de evaluare sumativă pot fi realizate prin teste docimologice, probe scrise/practice.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Buzilă V. Costumul popular din Republica Moldova. Ghid practic. Chișinău, 2011.
3. Croitoru R., Tverdohleb A., Stepan A. Educaţia tehnologică. Clasa III.
4. Croitoru R., Grosu E., Ciobanu L. Educaţia tehnologică. Clasa IV.
5. Curriculum pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
6. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
7. Grosu El. et al. Dicţionar la educaţia tehnologică. Chișinău: Epigraf, 2008.
8. Guţu, Vl. (coord.), Chicu V., Dandara O. et. al. Psihopedagogia centrată pe copil. Chișinău: CEP USM, 2008.
9. Matei S. et al. Metodica predării educaţiei tehnologice. Craiova: Arves, 2008.
10. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori. Clasele I-IV. Chișinău: MECC, IȘE, 2017-2018.
11. Saranciuc-Gordea L. Metodologia învățământului primar. Suport de curs. Chișinău: UPS „Ion Creangă", 2014.

Curriculum la *Educația muzicală şi didactica educației muzicale:* abordare infuzională

Autor: Ludmila DARII, dr., conf. univ.

PRELIMINARII

Disciplina de studiu *Educația muzicală și didactica educației muzicale* reprezintă un curs din modulul psihopedagogic. Curriculumul se adresează cadrelor didactice şi studenţilor de la specialităţile *Pedagogia învățământului primar și Limba engleză*, *Pedagogia învățământului primar și Psihopedagogie*.

Curriculumul de faţă este elaborat pentru unitatea de conţinut *Educația interculturală*, în cadrul cursului de bază *Educația muzicală și didactica educației muzicale.*

Expresie maximă a creativităţii culturilor, artele constituie un punct esenţial în abordările interculturale în școală. Prin caracterul lor particular și transnațional în același timp, manifestările artistice întăresc încrederea în propriul fond cultural și în propria identitate și confirmă apartenenţa unui grup la o comuniune spirituală mai mare. Aportul artelor muzicale la promovarea educaţiei prin și pentru diversitate culturală este deosebit de generos (după: Anca Nedelcu, 2008, p. 125).

Artele muzicale reprezintă modalităţi prin care indivizii și societăţile se privesc pe sine, își privesc culturile, originile, își proiectează viziunile asupra viitorului. Muzica este o sursă excelentă, un drum eficace ce ne aduce mai aproape de cultura altor popoare.

Cursul *Educația muzicală și didactica educației muzicale*, prin conţinutul său, promovează valorile culturii naţionale și universale; îi sensibilizează pe studenți pentru diversitatea culturală; le oferă multiple posibilităţi de dezvoltare a sentimentelor estetice și a competenţelor de percepere și de exprimare a mesajului muzical în contextul policultural și multietnic.

În cadrul cursului dat, formabilii vor studia strategiile și tehnicile didactice, instrumentarul metodic specific disciplinei și din perspectivă interculturală; vor parcurge în mod aprofundat module specifice de dezvoltare a competenţei interculturale, pentru a putea face faţă provocărilor din timpul stagiului de practică pedagogică în școli, care trebuie să devină tot mai incluzive și mai prietenoase pentru toţi copiii, indiferent de etnie, limbă, confesiune sau statut social; totodată, studenţii își vor dezvolta competenţele specifice culturii muzicale, vor însuși noţiunile fundamentale de teorie muzicală, solfegiu și literatură muzicală, își vor dezvolta abilităţi de interpretare vocală și la instrumente muzicale elementare, de descifrare a pieselor vocal-interpretative și de analiză a creaţiilor muzicale audiate.

I. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI DE STUDIU

Forma de învățământ	Codul disciplinei	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplină	Sem.	Nr. de ore				Evaluare	Nr. de credite
					Total	inclusiv				
						C	S	LI		
Frecvenţă la zi	S1.05. O.041	Educaţia muzicală și didactica educaţiei muzicale	Ludmila Darii	V	180	30	60	90	E	6

II. TEMATICA ŞI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unităţi de conţinut	Nr. de ore		
		C	S/P	LI
1.	Educaţia muzicală și didactica educaţiei muzicale	6	6/6	18
2.	Curriculumul disciplinar la *Educaţia muzicală*	8	8/8	20
3.	Proiectarea didactică și repere metodologice privind predarea-învăţarea-evaluarea disciplinei	10	10/10	36
4.	Activităţile extracurriculare și extraşcolare la disciplina *Educaţia muzicală*	6	6/6	16
	Total	**30**	**60**	**90**

III. FINALITĂŢI DE STUDIU

- Cunoașterea și folosirea documentelor curriculare pentru realizarea obiectivelor disciplinei;
- Cunoașterea metodelor și instrumentelor de predare-învăţare, selectarea celor mai potrivite și integrarea lor eficientă în procesul didactic;
- Aplicarea metodologiei evaluării criteriale prin descriptori în învăţământul primar;
- Respectarea principiilor educaţiei interculturale în cadrul procesului de instruire;
- Colaborarea cu colegii de specialitate și cu cei de alte specialităţi, pentru asigurarea bunei pregătiri a elevilor;
- Colaborarea cu familia, pentru dezvoltarea armonioasă a elevului;
- Valorificarea potenţialului educativ al disciplinei;
- Elaborarea și realizarea de proiecte didactice conform conţinuturilor curriculare la *Educaţia muzicală* și din perspectiva interculturalităţii;
- Planificarea activităţilor extracurriculare la educaţia muzicală;
- Promovarea valorilor muzicale naţionale și universale;
- Dezvoltarea dimensiunii interculturale, în context european, precum și promovarea pe plan naţional și internaţional a toleranţei și a comunicării interetnice.

IV. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Tema 1. Educația muzicală și didactica educației muzicale	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să definească conceptele: *educație muzicală, didactica educației muzicale, fenomen cultural, valori ale educației muzicale*; – să determine specificul didacticii educației muzicale; – să analizeze competențele specifice și speciale ce desemnează personalitatea profesorului de educație muzicală.	1.1. Educația muzicală ca fenomen cultural 1.2. Didactica educației muzicale – delimitări conceptuale 1.3. Profesorul ca actor și regizor al procesului de educație muzicală **Termeni-cheie:** *educație muzicală, fenomen muzical, didactica educației, competențe profesionale și specifice culturii muzicale, competențe interculturale.*
Tema 2. Curriculumul disciplinar la *Educația muzicală*	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să explice concepția curriculumului la *Educația muzicală*, ediția 2018; – să identifice elementele de noutate ale curriculumului la *Educația muzicală*; – să aprecieze rolul disciplinei *Educația muzicală* în sensibilizarea pentru diversitatea culturală; – să analizeze curriculumul disciplinar și manualele școlare din perspectivă multi-/interculturală.	2.1. Elementele de noutate ale curriculumului la *Educația muzicală*, ediția 2018 2.2. Profilul de formare al absolventului – cadru generator al elementelor de noutate ale curriculumului pentru învățământul primar 2.3. Conexiuni interdisciplinare în contextul intercultural 2.4. Curriculumul disciplinar și manualele școlare din perspectivă multi-/interculturală **Termeni-cheie:** *curriculum disciplinar, conexiuni interdisciplinare, profilul absolventului, manual școlar, educație interculturală.*
Tema 3. Proiectarea didactică și repere metodologice privind predarea-învățarea-evaluarea disciplinei	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să caracterizeze specificul proiectării didactice de lungă durată (anuală, semestrială) și de scurtă durată (a unei lecții) la educația muzicală; – să selecteze strategii didactice de predare-învățare specifice educației muzicale; – să caracterizeze esența conceptului de *evaluare criterială prin descriptori*; – să caracterizeze tipuri de exerciții specifice educației muzicale; – să determine particularitățile formelor de organizare a activităților didactice în cadrul disciplinei;	3.1. Proiectarea didactică de lungă durată (anuală, semestrială) și de scurtă durată (a unei lecții) 3.2.1. Specificul metodelor de învățământ utilizate în educația muzicală 3.2.2. Metodologia de evaluare criterială prin descriptori 3.2.3. Metodologia privind managementul temelor pentru acasă la *Educația muzicală* 3.3. Particularitățile formelor de organizare a activităților didactice/de învățare în cadrul disciplinei 3.4. Metodologia utilizării suportului didactic la *Educația muzicală*

– să elaboreze recomandări pentru utilizarea optimă a suportului didactic la *Educația muzicală*; – să formuleze sugestii pentru managementul temelor pentru acasă; – să propună modalităţi eficiente de familiarizare a elevilor cu: limbajul muzical, expresivitatea și descriptivitatea muzicii, creaţii muzicale de proporţii, tezaurul folclorului muzical.	3.5. Modalităţi de familiarizare a elevilor cu: limbajul muzical, expresivitatea și descriptivitatea muzicii, caracterul variat al muzicii, formele muzicale, creaţiile muzicale de proporţii, tezaurul folclorului muzical etc. **Termeni-cheie:** *proiectare didactică, strategii de predare-învățare, evaluare criterială, descriptori, forme de organizare a activităţilor didactice, suport didactic.*
Tema 4. Activitățile extracurriculare şi extraşcolare la disciplina *Educația muzicală*	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenţii vor fi capabili: – să explice specificul activităţilor extracurriculare/extraşcolare la *Educația muzicală*; – să aprecieze rolul excursiilor în dezvoltarea culturii etnoartistice a elevilor ciclului primar; – să argumenteze necesitatea revenirii la valorile etnoculturale și educaţia elevilor prin cunoaşterea creaţiilor muzicale etc. – să propună proiecte instructiv-educative cu elemente de educaţie interculturală în contextul parteneriatului educaţional.	4.1. Particularităţi ale activităţilor extracurriculare/extraşcolare la *Educația muzicală*: forme, conţinuturi, algoritm de proiectare didactică 4.2. Rolul excursiilor în dezvoltarea armonioasă a şcolarului mic 4.3. Parteneriatul educaţional şcoală-familie-comunitate în ciclul primar **Termeni-cheie:** *activități extracurriculare și extraşcolare, educație interculturală, parteneriat școală-familie-societate* .

V. ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ A STUDENTULUI

Produs preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare
Discurs public cu teme la alegere: *Formarea culturii etnoartistice la elevi prin valorificarea didactică a teatrului popular-muzical*	Studiul aprofundat al notiţelor și suportului de curs; documentarea suplimentară în bibliotecă, pe Internet, în teren în baza bibliografiei recomandate	Respectarea cerinţelor faţă de elaborarea și susţinerea discursului public: structură: introducere (captarea atenţiei și motivarea audienţei); cuprins (expunerea conţinutului de bază cu exemple, citate) și încheiere (concluzii și argumente finale)
Proiecte didactice de scurtă durată (cl. I-IV) în cheia educaţiei interculturale	Elaborarea proiectului didactic de scurtă durată la educaţia muzicală în cheia educaţiei interculturale Simularea lecţiei	Respectarea rigorilor faţă de elaborarea unui proiect didactic în cheia cadrului ERRE, anexe cu lucrări
Scenariu al activităţii extracurriculare/școlare cu tematică EIC	Elaborarea scenariului (lucru în grup) Simularea lecţiei	Respectarea rigorilor faţă de elaborarea scenariului activităţii extracurriculare/școlare

VI. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Competenţele muzicale se pot forma doar prin activităţi practice, pe baza unor predispoziţii (înnăscute) și capacităţi senzoriale specifice domeniului. Cadrul didactic universitar poate organiza vizite la centre de cultură; participarea studenţilor la festivaluri de muzică, la activitatea secţiilor metodice etc.

În cadrul disciplinei, se utilizează formele de evaluare curentă și sumativă. Evaluarea curentă se realizează prin susţinerea lucrărilor practice (eseuri, postere, prezentări PPT, simularea lecţiei în grupa de studenţi etc.), care sunt notate. Produsul constituie rezultatul unei activităţi realizate oral, în scris și practic. Susţinerea presupune prezentarea lucrării practice și explicarea esenţei acesteia.

Procesul de evaluare a dimensiunii interculturale va pune accentul pe: prevalarea evaluării formative asupra celei sumative; evaluarea cu preponderenţă a formării de atitudini și comportamente; utilizarea frecventă a autoevaluării și evaluării reciproce; extinderea evaluării prin intermediul unor activităţi neformale în comunitatea academică și locală.

Alături de modalitatea tradiţională de apreciere a rezultatelor, sunt recomandate și lucrări de evaluare rezumativă, bazate pe activitatea de investigare a studenţilor, binevenite la majoritatea unităţilor de conţinut, cum ar fi: cultura naţională, tradiţii, obiceiuri, datini, ceremonii, sărbători etc. Lucrările de cercetare pot fi realizate atât individual, cât și în grup, iar criteriile de evaluare pot fi elaborate împreună cu studenţii, în felul acesta ei vor deveni monitorii propriei învăţări.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Bularga T. Psihopedagogia interesului pentru muzică. Chișinău, 2008.
2. Crișciuc V., Tetelea M. Strategii de predare-formare a cunoștințelor muzicale la elevi. Ghid metodologic pentru profesori și studenți. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2015.
3. Crișciuc, V., Gagim I. Teoria și metodologia predării cunoștinţelor muzicale. Studiu monografic. Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți. Chișinău: Pontos, 2016.
4. Curriculum pentru învăţământul primar. MECC. Chișinău, 2018.
5. Ghid de implementare a curriculumului pentru învăţământul primar. MECC. Chișinău, 2018.
6. Gagim I., Cosumov M. Tehnologii de elaborare a temelor pe acasă la educaţia muzicală. Ghid pentru profesori și studenţi. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2015.
7. Gagim I. Studii de muzicologie. Bălți: Indigou Color, 2017.
8. Gagim I. Dicţionar de muzică. Chișinău: Știinţa, 2008.
9. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori, clasa I (II, III). Chișinău: MECC, IȘE, 2017.
10. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori, clasa IV. Chișinău: MECC, IȘE, 2018.
12. Morari M. Conceptul de cultură muzicală în context curricular. În: *Didactica Pro*..., nr. 3 (25), 2004, p. 25.
13. Pancu D. C. Modalităţi de consolidare a parteneriatului educaţional școală-familie în ciclul primar. Aplicaţii pe baza teoriei inteligenţelor multiple. Cluj-Napoca, 2018.

Curriculum la *Educația plastică și didactica educației plastice:* abordare infuzională

Autor: Ludmila DARII, dr., conf. univ.

PRELIMINARII

Disciplina de studiu *Educația plastică și didactica educației plastice* reprezintă un curs din modulul psihopedagogic. Curriculumul se adresează cadrelor didactice și studenților de la specialitățile *Pedagogia învățământului primar și Limba engleză, Pedagogia învățământului primar și Psihopedagogie*.

Acest document reglator este elaborat în baza teoriei curriculare, aplicate la nivel normativ și prescriptiv. La nivel normativ, este vizată dimensiunea funcţională, structurală și operaţională a procesului de învăţământ, care marchează cadrul epistemologic specific educației plastice școlare.

Pornind de la esenţa teoriei curriculare și de la modelul de predare-învăţare a disciplinei *Educația plastică și didactica educației plastice,* curriculumul dat este orientat spre: formarea/dezvoltarea competenţelor specifice culturii plastice; achiziționarea și aplicarea strategiilor, tehnicilor didactice, instrumentarului metodic specific disciplinei și a formelor moderne de învățământ; propune surse de informare și de documentare necesare pentru activităţile curriculare și extracurriculare în cadrul educației plastice la nivelul ciclului primar; propune desfășurarea de activităţi independente și în grupuri; oferă studenţilor posibilitatea de a-și asuma responsabilităţi, de a coopera, de a face observaţii critice, de a proiecta etc.

Disciplina *Educația plastică și didactica educației plastice* necesită noi abordări teoretice și practice, acestea fiind dictate de cerinţele și nevoile sociale, culturale și educaţionale.

Curriculumul de față este elaborat pentru unitatea de conținut *Educație interculturală*, în cadrul cursului de bază *Educația plastică și didactica educației plastice*. Astfel, studenții vor parcurge în mod aprofundat module specifice de dezvoltare a competenței interculturale, pentru a putea face față provocărilor din timpul stagiului de practică pedagogică în școli, care trebuie să devină tot mai incluzive și mai prietenoase pentru toți copiii, indiferent de etnie, limbă, confesiune sau statut social. Pe de o parte, se lărgesc cunoștințele declarative, procedurale și condiționale ale viitorilor pedagogi specifice diversității postmoderne, iar pe de altă parte, se oferă instrumente de educație în spiritul toleranței și al echității a copiilor cu care aceștia urmează să lucreze în instituțiile educaționale.

Învățarea artei (prin artă) îi ajută pe studenți să-și afirme identitatea culturală și să-și înțeleagă originile; să-și clasifice atitudinile, credințele, valorile în relație cu produsele artistice ale propriei culturi, să reflecteze asupra lor; să valorizeze contribuția artelor în propria existență, în cea a comunității, a societății și a lumii în care trăiesc; să reflecteze asupra credințelor, valorilor și atitudinilor altor culturi și asupra modului în care acestea diferă de cele proprii; să înțeleagă formele de valorizare a artei în diferite societăți și culturi (după: The Arts in the New Zealand Curriculum, 1992).

I. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI DE STUDIU

Forma de învățământ	Codul disciplinei	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplină	Sem.	Nr. de ore				Evaluare	Nr. credite
					Total	inclusiv				
						C	S	LI		
Frecvenţă la zi	S1.06. O.050	Educația plastică și didactica educației plastice	Ludmila Darii	VI	150	30	60	60	E	5

II. TEMATICA ŞI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unități de conținut	Nr. de ore		
		C	S/P	LI
1.	Introducere în didactica educaţiei plastice	4	2/2	8
2.	Curriculumul disciplinar la *Educația plastică*	4	2/2	8
3.	Proiectarea didactică și repere metodologice privind predarea-învăţarea-evaluarea disciplinei	14	8/6	28
4.	Activitățile extracurriculare și extrașcolare la disciplina *Educația plastică*	8	4/4	16
	Total	**30**	**60**	**60**

III. FINALITĂȚI DE STUDIU

- Cunoașterea și valorificarea conţinuturilor disciplinei predate;
- Capacitatea de a elabora documentaţia necesară activităţilor didactice: proiecte de lungă și de scurtă durată, proiecte ale activităţilor extracurriculare/extraşcolare etc.;
- Actualizarea, dezvoltarea conţinutului disciplinei;
- Aplicarea metodologiei evaluării criteriale prin descriptori în învăţământul primar;
- Utilizarea adecvată a limbajului plastic/terminologiei specifice domeniului plastic;
- Realizarea legăturilor intra/interdisciplinare și aplicarea lor;
- Respectarea principiilor didactice și ale educaţiei interculturale, incluzive etc. în cadrul procesului de instruire;
- Promovarea valorilor artistico-plastice naţionale și universale.

IV. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Tema 1. Introducere în didactica educației plastice	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să definească noţiunile: *educație plastică, didactica educației plastice, competențe generale și specifice ale cadrului didactic*; – să definească educația plastică ca fenomen cultural;	1.1. Educația plastică ca fenomen cultural 1.2. Didactica educației plastice ca obiect de studiu 1.3. Competenţele generale și specifice ale viitorilor profesori de educaţie plastică

– să explice aspecte teoretice și metodologice ale didacticii disciplinei *Educația plastică*; – să analizeze competențele generale, specifice și interculturale ale cadrului didactic.	**Termeni-cheie:** *educație plastică, fenomen cultural, didactica educației plastice, competențe generale și specifice ale cadrului didactic, proces educațional, baze metodologice, educație intercultural* etc.
Tema 2. Curriculumul disciplinar la *Educația plastică*	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să identifice elementele structurale ale curriculumului la *Educația plastică* și corelațiile dintre acestea; – să stabilească interacțiunea disciplinelor ciclului estetic; – să aprecieze rolul disciplinei *Educația plastică* în sensibilizarea pentru diversitatea culturală prin valorificarea diversității artei naționale și universale; – să analizeze curriculumul și manualele școlare la disciplină și din perspectivă multi-/interculturală; – să analizeze particularitățile sistemului/principiului modular de instruire, specificul abordării curriculare.	2.1. Curriculumul la *Educația plastică*. Elemente de noutate 2.2. Profilul de formare al absolventului – cadru generator al elementelor de noutate ale curriculumului pentru învățământul primar 2.3. Conexiuni interdisciplinare în contextul interculturalității 2.4. Rolul disciplinei *Educația plastică* în dezvoltarea sensibilității estetice, diversității culturale 2.5. Curriculumul și manualele școlare la disciplina *Educația plastic*ă din perspectiva formării competenței interculturale la elevi **Termeni-cheie:** *curriculum, profilul absolventului, conexiuni interdisciplinare, manuale școlare* etc.
Tema 3. Proiectarea didactică și repere metodologice privind predarea-învățarea-evaluarea disciplinei	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să explice algoritmul proiectării didactice de lungă durată (anuală, semestrială) și de scurtă durată (a unei lecții); – să analizeze strategii didactice de predare-învățare în cadrul lecțiilor de educație plastică; – să stabilească criterii de selectare a metodelor didactice interactive oportune lecțiilor desfășurate în cadrul disciplinei; – să adapteze metodele didactice interactive în situații de predare-învățare pentru formarea competențelor la elevi în cadrul lecțiilor de educație plastică; – să explice metodologia evaluării criteriale prin descriptori în învățământul primar; – să argumenteze utilitatea portofoliului la disciplina *Educația plastică*;	3.1. Algoritmul proiectării didactice de lungă durată (anuală, semestrială) și de scurtă durată (a unei lecții) 3.2.1. Strategii didactice de predare-învățare în cadrul lecțiilor de educație plastică 3.2.2. Metodologia evaluării criteriale prin descriptori în învățământul primar 3.2.3. Metodologia privind managementul temelor pentru acasă la educația plastică 3.3. Particularitățile formelor de organizare a activităților didactice în cadrul disciplinei *Educația plastică* 3.4. Metodologia utilizării suportului didactic la *Educația plastică*

– să formuleze sugestii pentru managementul temelor pentru acasă; – să analizeze forme de organizare a activităților didactice în cadrul lecției; – să analizeze modalități de dezvoltare a capacităților de cooperare și de conlucrare în grupuri de lucru eterogene; – să elaboreze secvențe de lecție prin care să promoveze educația interculturală etc.	3.5.1. Metodica formării cunoștințelor despre ramurile, genurile, speciile artei plastice; pictură, grafică, sculptură, artă decorativ-aplicativă, arhitectură națională și universală 3.5.2. Modalități de familiarizare a elevilor cu: alfabetul artei plastice, elemente de limbaj plastic, materiale și tehnici de artă etc. **Termeni-cheie:** *proiectare, demers didactic, strategii didactice de predare-învățare, evaluare criterială prin descriptori, resurse și mijloace didactice, forme de organizare a activităților didactice*.
Tema 4. Activitățile extracurriculare și extrașcolare la disciplina *Educația plastică*	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să explice specificul activităților extracurriculare/extrașcolare la *Educația plastică*; – să aprecieze rolul excursiilor în dezvoltarea culturii etnoartistice a elevilor ciclului primar; – să argumenteze necesitatea revenirii la valorile etnoculturale și a educației elevilor prin cunoașterea artei decorativ-aplicative, a artei tradiționale etc.; – să propună proiecte instructiv-educative cu elemente de educație interculturală în contextul parteneriatului educațional.	4.1. Specificul activităților extracurriculare/extrașcolare la *Educația plastică*: forme, conținuturi, algoritm de proiectare didactică 4.2. Rolul excursiilor în dezvoltarea culturii etnoartistice a elevilor ciclului primar 4.3. Activități extracurriculare/extrașcolare de promovare a artelor naționale/universale în contextul parteneriatului școală-familie-comunitate **Termeni-cheie:** *activități extracurriculare și extrașcolare, educație interculturală, parteneriat școală-familie-societate* etc.

V. ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ A STUDENTULUI

Produs final	Strategii de realizare	Criterii de evaluare
Discurs public cu temă la alegere: *Educație interculturală în cadrul orelor de arta plastică*	Studiul aprofundat al notițelor și suportului de curs, documentare suplimentară din diferite surse	Respectarea cerințelor față de elaborarea și susținerea discursului public
Proiecte didactice de scurtă durată (cl. I-IV) în contextul educației interculturale	Elaborarea proiectului didactic în contextul educației interculturale Simularea lecției	Respectarea rigorilor față de elaborarea unui proiect didactic în cheia cadrului ERRE, anexe cu lucrări
Scenariu al activității extracurriculare/ extrașcolare la *Educația plastică;* excursii/vizite: muzee, expoziții, galerii de artă etc.	Elaborarea scenariului (lucru în grup) Simularea activităților în grupa de studenți/sau organizarea de vizite la muzee, ateliere ale artiștilor plastici	Respectarea rigorilor față de elaborarea scenariului activității extracurriculare sau extrașcolare, față de organizarea și desfășurarea unei excursii școlare

Proiecte instructiv-educative cu elemente de educație interculturală în contextul parteneriatului educațional	Atelier privind implementarea proiectului *Teatru de umbre* despre valori general-umane, cu folosirea imaginilor vizual-plastice (eventual, digitale)	Respectarea rigorilor față de elaborarea unui proiect instructiv-educativ cu elemente de educație interculturală în contextul parteneriatului educațional
Expoziții de artă cu creații ale studenților *Culorile diversității* etc.	Atelier de organizare și desfășurare a expoziției (confecționarea exponatelor)	Respectarea rigorilor față de organizarea expoziției: planificarea, confecționarea lucrărilor plastice la tematica propusă și prezentarea publică

VI. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Demersul educațional al cursului *Educația plastică și didactica educației plastice* se va organiza și desfășura în conformitate cu principiile generale ale didacticii: principiul intuiției sau al unității între senzorial și logic; conexiunii teoriei cu practica; însușirii conștiente și active a cunoștințelor etc.

Competențele specifice stabilite în curriculum se formează prin activități de învățare teoretică, bazate pe sarcini și metode activ-participative/interactive, creative – se va pune accentul pe lucrul individual și în echipă, pe proiecte tematice, jocul de rol; dar și prin activități practic-aplicative, bazate pe exersări, experimentări, explorări cu materiale, instrumente, tehnici și elemente de limbaj plastic, cu utilizarea tehnicilor specifice picturii, graficii, modelajului, fotografiei și filmului digital etc. Realizarea lucrărilor plastice și participarea la expoziții de artă vor constitui un element important al instruirii. Lucrările plastice pot fi păstrate în portofolii, pentru a monitoriza evoluția studentului pe parcursul studiului acestui curs.

Învățarea prin cooperare poate fi realizată prin lucrări colective/în grup. În cadrul activităților desfășurate în ateliere de lucru, se recomandă utilizarea tablei interactive (dacă există) sau a videoproiectorului, conectat la Internet, pentru accesarea site-urilor muzeelor și galeriilor, pentru prezentarea albumelor de artă națională și universală.

De asemenea, se recomandă organizarea activităților în afara orelor de curs, care completează demersul didactic, precum: vizite la Muzeul de Artă, la galerii de artă; la expoziții organizate cu diferite ocazii; la expoziții fotografice; participarea la master-class-uri în centre de creații pentru copii și adulți; sunt salutate întâlnirile cu artiști plastici, meșteri populari, oameni de cultură etc.

Pentru a proiecta procesul de evaluare și a elabora instrumente de evaluare la *Educația plastică și didactica educației plastice*, cadrul didactic universitar trebuie să selecteze produsele în corespundere cu unitățile de competență(e) supuse evaluării, prin corelare cu conținutul de învățare și activitățile de învățare și evaluare recomandate.

Tradițional, în funcție de momentul actului evaluativ într-un parcurs de învățare, se disting: evaluarea formativă/continuă pe parcursul activității de învățare (participarea la discuții, dezbateri; realizarea de proiecte de către fiecare student etc.) și evaluarea finală. Recoman-

dăm și unele instrumente de evaluare a competenţei interculturale: acvariumul, jocul de rol, interviul, excursia, testul docimologic, chestionarul, evaluarea în baza resurselor grafice, ghidul local, proiectul etc.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Canțîru I., Vatavu A., Carauș O. Educația plastică. Manual pentru clasele III-IV. Chișinău: Arc, 2016.
2. Curriculum pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
3. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
4. Hubenco T. Arta plastică în clasele primare. Ghid metodologic. Chișinău: Prut Internațional, 2000. 66 p.
5. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori. Clasele I-IV. Chișinău: MECC, IȘE, 2017-2018.
6. Puică-Vasilache E. Educație plastică: Suport de curs pentru studenți. Chișinău: Profesional Service, 2012.
7. Samburic E., Prisăcaru L. Educație plastică, clasa II. Ghid pentru profesori. Chișinău: Arc, 2011.
8. Samburic E., Prisăcaru L. Manual pentru educația plastică, clasa II. Chișinău: Arc, 2015.

Facultatea de Litere
Departamentul Lingvistică Română și Știință Literară

Curriculum la *Didactica limbii și literaturii române:* abordare modulară

Autori: Elena BANARI, magis., lect. univ.
Marcela ADAM, lect. univ.

PRELIMINARII

Modulul *Didactica limbii și literaturii române* se adresează cu prioritate studenţilor de la Facultatea de Litere, anul II, Științe ale Educației, specialitatea *Limba și literatura română – Limba engleză*, având în obiectiv profesionalizarea viitoarelor cadre didactice.

Modulul propune, în conformitate cu noile cerințe prevăzute de reforma curriculară a învățământului preuniversitar și universitar, o metodologie nouă de predare-învățare-evaluare a limbii și literaturii române în școală. Modernizarea curricula școlare și centrarea pe competențe a produs schimbări metodologice calitative și de optică în domeniul didacticii disciplinei. Noile documente reglatoare ale procesului instructiv-educativ, în general, dar și în special la disciplină: curriculum, planuri de învățământ, modele de proiectare, manuale – toate axate pe formarea de competențe, precum și noua metodologie, care valorifică strategii moderne, interactive de predare-învățare-evaluare, impun necesitatea reevaluării, redimensionării perspectivei tradiționale și propun profesorului o abordare didactică constructivă și creativă.

În contextul actual, când procesul de globalizare se află în plină expansiune, educația interculturală și implicit formarea competenţei interculturale se impune cu o deosebită pregnanță. Aceasta reclamă necesitatea unei restructurări curriculare din perspectiva diversității culturale, a intereselor și capacităților variate ale copiilor într-un mediu cultural multietnic. Educația interculturală este un proiect didactic complex, care presupune dezvoltarea unei capacități pentru interculturalitate. Modulul *Didactica limbii și literaturii române,* având drept scop formarea inițială a profesorilor de limbă și literatură română, oferă o platformă largă de abordare a pedagogiei interculturale, mai întâi de toate prin focalizarea pe formarea nu doar a unui profesor bun specialist în domeniu, ci și a unui profesor competent intercultural. Aceasta presupune necesitatea de a forma aptitudini și atitudini adecvate viitorilor profesori, capacitatea de a depăși prejudecățile etnice și culturale, familiarizarea cu situații pluriculturale, formarea abilităților de predare adecvată în contexte diverse și de gestionare eficientă a unui colectiv neomogen din perspectiva diversității etnice și culturale. Educaţia prin și pentru valori este un principiu de bază al disciplinei școlare *Limba și literatura română,* de aceea demersurile conțin resorturi interculturale polivalente. Într-o lume policentrică cum e lumea actuală, conștientizarea identitară se

produce sprijinindu-se pe competenţe interculturale, pe acceptare, apreciere, respect pentru celălalt. Pedagogia diversității culturale, prin valorificarea didactică a interculturalității, are drept scop să potenţeze individualitatea culturală, realizând principiul unității în diversitate.

Obiectivul major al modulului *Didactica limbii și literaturii române* este să ofere studenților modalități eficiente de pregătire profesională, precum și un cadru teoretico-practic de formare a unui profesor competent, activ, ce ar asigura realizarea imperativelor instructiv-educaționale contemporane.

I. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI DE STUDIU

Forma de învățământ	Codul disciplinei	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplină	Sem.	Nr. de ore				Evaluare	Nr. credite
					Total	inclusiv				
						C	S	LI		
Frecvenţă la zi	F.04. O.029	Didactica limbii și literaturii române	Elena Banari, Marcela Adam	IV	180	30	45	105	E	6

II. TEMATICA ŞI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unități de conținut
	1. Teme comune didacticii limbii și literaturii române
1.	Obiectul de studiu. Sarcinile *Didacticii limbii și literaturii române.* Aspecte didactice ale educației interculturale. Profilul profesorului de limbă și literatură română în contextul globalizării, al multiculturalității și al incluziunii școlare
2.	Conţinutul procesului de predare-învăţare-evaluare la limba și literatura română. Acte normative și documente școlare în contextul modernizării procesului de învăţământ
3.	Curriculumul la disciplină – document conceptual fundamental al predării limbii și literaturii române în școală. Dezvoltarea curriculumului la limba și literatura română
4.	Modelul comunicativ-funcţional al disciplinei și metodologia lui. Forme, tehnici, mijloace și strategii de comunicare interculturală
5.	Proiectarea activităţilor didactice la disciplină: viziunea de perspectivă și cea imediată. Ora de *Limbă și literatură română* – spaţiu al dialogului, al cooperării și al interculturalizării
6.	Proiectarea didactică: valorificarea creatoare a principiilor de proiectare. Proiectarea lecţiilor și a secvenţelor didactice pentru ora de limbă și literatură română în contextul comunității școlare multietnice și multiculturale
7.	Metodologia didactică specifică disciplinei *Limba și literatura română.* Evoluţia sistemului metodologic – valori și experienţe interculturale
8.	Sistemul de lecţii în predarea-învăţarea-evaluarea limbii și literaturii române. Activităţi curriculare și extracurriculare de valorificare a dimensiunii interculturale
9.	Materiale didactice, mijloace de învăţământ și corelarea lor cu metodele de predare-învăţare-evaluare la limba și literatura română. Specificul materialelor didactice în cadrul activităților interculturale

10.	Evaluarea activităţii educaţionale: forme, tipuri, mijloace, efecte. Specificul evaluării elevilor cu CES
	2. Specificul didacticii limbii române
11.	Obiectivele generale ale studiului limbii române în școală. Formarea noţiunilor gramaticale. Limba română – spaţiu al interculturalizării
12.	Metoda conversaţiei. Conversaţia euristică și cea catihetică. Criterii de aplicare. Avantaje și dezavantaje
13.	Explicaţia gramaticală ca formă demonstrativă a expunerii. Modele de aplicare. Efecte și dezavantaje
14.	Demonstraţia didactică. Algoritmizarea – procedeu didactic derivat din demonstraţie. Criterii de aplicare. Avantaje și dezavantaje
15.	Problematizarea ca metodă de instruire. Învăţarea prin descoperire. Modele de aplicare
16.	Metoda analizei lingvistice. Tipuri de analiză lingvistică: fonetică, lexicală, morfologică, sintactică, stilistică. Criterii de aplicare
17.	Metoda exerciţiilor. Tipuri de exerciţii. Tehnica dictării. Modele de aplicare
18.	Metode și tehnici moderne de instruire. Criterii de aplicare
	3. Specificul didacticii literaturii române
19.	Didactica literaturii române: concept, obiective și conţinuturi. Literatura română – spaţiu al interculturalizării
20.	Metode și procedee specifice subdiviziunii disciplinare: literatura română. Metode fundamentale de predare a literaturii în școală și modernizarea lor creativă
21.	Eficientizarea procesului de receptare a literaturii prin aplicarea metodelor și procedeelor interactive
22.	Receptarea literaturii prin aplicarea metodelor intuitive și a celor de acţiune practică
23.	Formarea competenţei de lectură. Didactica lecturii
24.	Formarea competenţei de comunicare. Didactica oralului
25.	Metodologia scrierii/redactării în baza modelului comunicativ/funcţional
26.	Comprehensiunea și interpretarea textului literar în școală: textul liric
27.	Receptarea și interpretarea textului epic la ora de literatură română
28.	Specificul studierii operei dramatice în școală
29.	Noțiuni de teorie literară – modalităţi de abordare didactică
30.	Principii specifice de organizare a lecţiilor de limbă și literatură română în gimnaziu. Particularităţile lecţiei de literatură română în liceu: simularea unor tipuri de lecţii

III. FINALITĂȚI DE STUDIU

- Cunoașterea și utilizarea adecvată a principalelor abordări teoretice și practice, modele teoretice și proiecte, practici de succes care se circumscriu educației interculturale;
- Înțelegerea specificității, locului și rolului educației interculturale în reformarea școlii și a sistemului educațional din Republica Moldova;
- Consolidarea competențelor interculturale care să favorizeze raportarea echilibrată la ceilalți, fără prejudecăți și discriminări;
- Dezvoltarea abilității de interpretare a practicilor educative din punctul de vedere al respectării și cultivării diversității culturale;

- Aplicarea achizițiilor teoretice într-o varietate de medii educaționale;
- Identificarea modalităților de dezvoltare a abordărilor interculturale la nivelul concret al școlii/clasei de elevi;
- Elaborarea de materiale curriculare care să respecte caracteristicile curriculare, metodologice și evaluative ale domeniului educației interculturale;
- Dezvoltarea abilităților de interpretare și relaționare: interpretarea echilibrată a unui document sau eveniment aparținând unei alte culturi în raport cu propria cultură.

IV. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Teme comune didacticii limbii și literaturii române

Tema 1. Obiectul de studiu. Sarcinile *Didacticii limbii și literaturii române*. Aspecte didactice ale educației interculturale. Profilul profesorului de limbă și literatură română în contextul globalizării, al multiculturalității și al incluziunii școlare	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să distingă obiectul de studiu al *Didacticii limbii și literaturii române* de cel al *Pedagogiei*, *Psihologiei*; – să distingă scopurile subdomeniilor disciplinei; – să formuleze perspective fundamentale ale studierii didacticii limbii și literaturii române; – să compare obiectivele didacticii generale cu cele ale didacticii speciale; – să identifice aspectele didactice ale educației interculturale; – să analizeze standardele de competență profesională; – să distingă specificul și necesitatea competențelor interculturale, antreprenoriale, de incluziune; – să contureze profilul profesorului de limbă și literatură română.	• Obiectul de studiu. Specificul disciplinei: domenii de referință și perspective integratoare. Subdomeniile disciplinei: limbă și literatură. Premise și perspective ale studierii metodicii predării/învățării literaturii române în cadrul cursului integrat. Raportul didactică generală – didactică specială a disciplinei • Sarcinile *Didacticii limbii și literaturii române* • Aspectele didactice ale educației interculturale • Profilul profesorului de limbă și literatură română în contextul globalizării, al multiculturalității și al incluziunii școlare • Standarde de competență profesională: competențe interculturale, antreprenoriale. Profesorul competent din punct de vedere intercultural **Termeni-cheie:** *subdomenii disciplinare, metodică/didactică, didactică generală, didactică specială; principii metodologice, proces de predare-învățare-evaluare; didactică, metodică; competențe profesionale, competență interculturală* etc.

Tema 2. Conținutul procesului de predare-învățare-evaluare la limba și literatura română. Acte normative și documente școlare în contextul modernizării procesului de învățământ	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să definească conținutul procesului de predare-învățare-evaluare la limba și literatura română; – să analizeze sub aspect comparativ actele normative și documentele școlare;	• Conținutul procesului de predare-învățare-evaluare la limba și literatura română • Acte normative (*Strategia Europa-2020, Strategia Educația-2020, Codul Educației, Cadrul de Referință al Curriculumului Național*) • Documentele școlare: *planul de învățământ*, *curriculumul școlar*, *curriculumul specializat, manualul școlar*, *planificarea activităților didactice*

– să examineze conținutul produselor curriculare la disciplina *Limba și literatura română*; – să distingă tipurile de competențe și valoarea acestora în atingerea idealului educațional; – să estimeze rolul competenței interculturale și a celei de incluziune în cadrul sistemului de competențe-cheie, transversale și specifice.	• Examinarea documentelor școlare: modernizarea și contextualizarea lor (interculturalitate, incluziune, spirit antreprenorial etc.) • Structura, funcțiile și modalitățile de aplicare a documentelor școlare. Adaptarea documentelor școlare la specificul școlii și al comunității școlare, multiculturale **Termeni-cheie:** *politică educațională, curriculum, plan de învățământ, manual, proiectare de lungă durată, proiectare de scurtă durată, multiculturalitate, interculturalitate, incluziune, educație pentru democrație, spirit antreprenorial.*

Tema 3. Curriculumul la disciplină – document conceptual fundamental al predării limbii și literaturii române în școală. Dezvoltarea curriculumului la *Limba și literatura română*	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să descrie componentele documentelor reglatoare (curriculum, ghid metodologic, manual etc.); – să dezvolte idei metodice recomandate de curriculumul disciplinar; – să demonstreze abilități de aplicare a curriculumului și a manualului școlar; – să analizeze eficiența unui modul dintr-un manual școlar în raport cu recomandările curriculare; – să argumenteze eficiența primatului competențelor în raport cu conținuturile la limba și literatura română; – să estimeze ponderea conexiunilor interculturale; – să evalueze manualele școlare în contextul modernizării curriculare (aspecte interculturale, incluzive).	• Documentele reglatoare ale procesului de predare-învățare-evaluare a limbii și literaturii române în școală: examinarea și analiza acestora • Dezvoltarea curriculumului la *Limba și literatura română*. Sistemul de competențe la limba și literatura română • Locul și importanța competențelor interculturale, incluzive și antreprenoriale. Diversificarea și adaptarea conținuturilor la cerințele actuale. • Tipuri de curricula. Conexiuni curriculare (Curriculumul școlar *Educație interculturală* (cl. I-IX); Curriculumul specializat *Educație incluzivă*) • Familiarizarea cu manualele școlare pentru clasele de gimnaziu și de liceu: analiza variantelor de structurare a conținuturilor: diferențieri tematice limbă/literatură română; perspective interculturale; modalități incluzive • Realizarea coerenței dintre curriculum și manual: analiza unui modul (la alegere) **Termeni-cheie:** *curriculum, arii curriculare, competențe, unități de conținut, metodologia evaluării, documente reglatoare, curriculum specializat, perspectivă interculturală.*

Tema 4. Modelul comunicativ-funcțional al disciplinei și metodologia lui. Forme, tehnici, mijloace și strategii de comunicare interculturală	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să definească rolul educațional al studierii limbii și literaturii române în școală;	• Rolul studierii limbii și literaturii în gimnaziu și liceu raportat la finalitatea dominantă a disciplinei

– să determine semnificaţia modelului comunicativ-funcţional în predarea limbii şi literaturii române; – să argumenteze funcţiile modelului comunicativ în predarea/învăţarea limbii şi literaturii române; – să demonstreze valoarea principiilor didacticii comunicării scrise şi orale la lecţia de limbă şi literatură română; – să estimeze rolul limbii şi literaturii române în formarea competenţei interculturale.	• Semnificaţia modelului comunicativ-funcţional pentru restructurarea continuă a conţinuturilor recomandate, obiectivelor specifice şi a finalităţilor • Funcţiile modelului comunicativ ca factor al conceptului integrat al disciplinei şi ca tipar structurant • Valoarea principiilor didacticii comunicării scrise şi orale în contextul unui învăţământ comunicativ. Forme, tehnici, mijloace şi strategii de comunicare interculturală **Termeni-cheie:** *modelul comunicativ-funcţional, deprinderi integratoare, competenţe/finalităţi, comunicare scrisă/comunicare orală, comunicare interculturală.*

Tema 5. Proiectarea activităţilor didactice la disciplină: viziunea de perspectivă şi cea imediată. Ora de *Limbă şi literatură română* – spaţiu al dialogului, al cooperării şi al interculturalizării	
Obiective de referinţă	**Unităţi de conţinut**
Studenţii vor fi capabili: – să distingă tipuri şi forme ale proiectării didactice; – să formuleze concepţia proiectării didactice; – să exemplifice tipologia activităţilor didactice pentru lecţia de limbă şi literatură română; – să coreleze competenţele cu obiectivele operaţionale în procesul proiectării; – să argumenteze modelele formative ale proiectării didactice la limba şi literatura română; – să motiveze referinţele la manualele şcolare; – să formuleze obiective operaţionale în vederea formării competenţei interculturale; – să propună modalităţi de valorificare a competenţei interculturale în cadrul orei de *Limbă şi literatură română*; – să demonstreze că proiectarea este un act creativ.	• Tipuri şi forme ale proiectării didactice. Concepţia proiectării activităţilor didactice ca structuri deschise • Tipologia activităţilor didactice şi variantele de structurare a acestora. Modele formative ale proiectării didactice la literatura română • Corelarea competenţelor specifice cu obiectivele operaţionale şi cele de referinţă în procesul proiectării activităţilor didactice la ora de limbă şi literatură română • Corelarea competenţelor specifice cu obiectivele operaţionale în procesul proiectării activităţilor didactice la ora de limbă şi literatură română. Referinţa la manualele şcolare • Proiectarea – act şi rezultat al creativităţii profesorului la disciplină. Modalităţi de proiectare a activităţilor pentru elevii cu CES • Managementul clasei. Ora de *Limbă şi literatură română* – spaţiu al dialogului, al cooperării şi al interculturalizării **Termeni-cheie:** *proiectare didactică, competenţe specifice/obiective operaţionale, spaţiu al cooperării, spaţiu intercultural, managementul clasei.*

Tema 6. Proiectarea didactică: valorificarea creatoare a principiilor de proiectare. Proiectarea lecțiilor şi a secvențelor didactice pentru ora de limbă şi literatură română în contextul comunității şcolare multietnice și multiculturale	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să prezinte analitic principiile şi tipurile de proiectare didactică; – să aplice constructiv modele de proiectare didactică; – să motiveze valoarea etapelor de proiectare a unei ore de limbă şi literatură română; – să coreleze diverse tipuri de obiective şi operaţionalizarea lor în procesul de proiectare; – să elaboreze un proiect de lecţie la limba şi literatura română în baza principiilor de proiectare didactică; – să formuleze obiective operaţionale în funcţie de subiectul lecţiei; – să contureze diverse situaţii de învăţare angajând noţiuni metodologice; – să elaboreze proiecte/secvenţe didactice pentru diferite tipuri de lecţii; – să elaboreze sarcini de învăţare în vederea formării competenţei interculturale; – să stabilească situaţii de învăţare pentru elevii cu CES; – să estimeze nivelul de realizare a sarcinilor de lucru conform principiilor de evaluare.	• Valorificarea principiilor, tipurilor şi modelelor de proiectare didactică din perspectiva activității unui tânăr specialist • Realizarea unor schiţe – model de proiecte de lecţii la limba şi literatura română în corespundere cu obiectivele curriculare • Aspecte de eficientizare a orei de limbă şi literatură română în școală • Adaptarea predării limbii şi literaturii române la contextul comunităţii şcolare, la specificul multietnic, multicultural al clasei. Prezentarea şi evaluarea modelelor de proiectare realizată individual de către fiecare student • Aplicarea secvenţelor de proiecte în procesul disimulării lecţiilor de limbă şi literatură română. Perfectarea proiectelor pentru portofoliu **Termeni-cheie:** *proiectare didactică, proiectare de lungă durată, proiectare curentă, proiect didactic, design instrucțional, scenariu didactic, unitate de învățare, obiective.*

Tema 7. Metodologia didactică specifică disciplinei *Limba şi literatura română*. Evoluția sistemului metodologic – valori şi experiențe interculturale	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să formuleze definiţii interpretative pentru conceptele de *metodă, tehnică, strategie* şi *procedeu didactic*; – să prezinte sistemul metodelor comune pentru predarea disciplinei; – să argumenteze eficienţa unor metode specifice pentru predarea limbii/literaturii române în școală; – să demonstreze eficienţa unui instrumentariu metodologic pertinent în procesul predării limbii/literaturii române;	• Definiţii şi repere interpretative ale conceptelor de *metodă, tehnică, strategie* şi *procedeu didactic* • Sistemul metodelor comune pentru predarea disciplinei *Limba şi literatura română*. Tipologia metodelor în procesul de predare-învăţare a limbii şi literaturii române în școală: cadrul analitic şi perspective de aplicare • Caracterul dinamic şi deschis al metodelor de studiere a limbii şi literaturii române. Multiplicarea şi diversificarea instrumentariului metodologic în funcţie de principiile calităţii şi eficienţei

– să dezvolte ideea despre caracterul dinamic al metodelor de predare-învăţare a literaturii române; – să analizeze modul de contextualizare a metodologiei didactice în condiţiile învăţământului din Republica Moldova; – să valorifice experienţele interculturale în vederea modernizării sistemului metodologic; – să identifice metode şi procedee de studiu al limbii şi literaturii române pentru elevii cu CES.	• Strategii de formare a competenţei interculturale şi incluzive • Evoluţia sistemului metodologic – valori şi experienţe interculturale ***Termeni-cheie:*** *metodă, procedeu, tehnică, strategie, tehnologie didactică, evoluţia sistemului metodologic, valori interculturale.*

Tema 8. Sistemul de lecţii în predarea-învăţarea-evaluarea limbii şi literaturii române. Activităţi curriculare şi extracurriculare de valorificare a dimensiunii interculturale	
Obiective de referinţă	**Unităţi de conţinut**
Studenţii vor fi capabili: – să enumere criteriile de clasificare a lecţiei; – să delimiteze tipurile de lecţii specifice studiului limbii şi literaturii române; – să descrie structura lecţiei în funcţie de tipul acesteia; – să ajusteze tipul lecţiei la conţinutul şi obiectivele ei; – să adapteze activităţi instrucţionale la necesităţile elevilor cu CES; – să modeleze secvenţe de lecţie cu aspecte de multiculturalitate; – să proiecteze activităţi extracurriculare de valorificare a interculturalităţii.	• *Lecţia* – microsistem pedagogic. Elementele generale ale lecţiei. Tipuri de lecţii. Tipuri de lecţii specifice disciplinei *Limba şi literatura română* • Activităţi curriculare şi extracurriculare de valorificare a dimensiunii interculturale • Evenimentele instrucţionale ale lecţiei în funcţie de tipologia lor • Sugestii de aplicare a tipurilor de activităţi curriculare şi extracurriculare în baza planului de activitate interculturală a şcolii **Termeni-cheie:** *lecţie, factorii lecţiei, eveniment instrucţional, tip de lecţie, microsistem, formă-cadru, continuitate, arie a discuţiei.*

Tema 9. Materiale didactice, mijloace de învăţământ şi corelarea lor cu metodele de predare-învăţare-evaluare la limba şi literatura română. Specificul materialelor didactice în cadrul activităţilor interculturale	
Obiective de referinţă	**Unităţi de conţinut**
Studenţii vor fi capabili: – să definească noţiunile de *material didactic* şi *mijloc de învăţământ*; – să delimiteze *mijloacele de învăţământ* de alte fenomene înrudite; – să identifice diversitatea mijloacelor de învăţământ; – să estimeze rolul materialului didactic şi al mijloacelor de învăţământ în organizarea activităţilor pentru elevii cu CES;	• *Materiale didactice*. Aspecte generale. Definiţie. Diversitate: *scheme*, *planşe didactice*, *tabele*, *fişe de lucru* etc. • *Mijloace de învăţământ*. Noţiuni generale. Tipuri: *tradiţionale* (tablă, cretă) şi *moderne* (audio-vizuale: retroproiector, diaproiector, casetofon etc.) • Corelarea materialelor didactice şi a mijloacelor de învăţământ cu metodele de predare-învăţare-evaluare la limba şi literatura română

– să argumenteze eficienţa materialului didactic şi a mijloacelor de învăţământ în formarea competenței interculturale; – să elaboreze diferite materiale didactice pentru activitățile școlare.	• Identificarea materialelor didactice pentru activitățile de formare a competenței interculturale în context local, național și internațional • Mijloace didactice specifice pentru elevii cu CES **Termeni-cheie:** *suport didactic/mijloc didactic, material didactic, suport iconic, eficiență, strategie didactică, fenomen-esență, imagine-idee.*

2. Specificul didacticii limbii române

Tema 11. Obiectivele generale ale studiului limbii române în şcoală. Formarea noțiunilor gramaticale. Limba română – spațiu al interculturalizării	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să precizeze conţinutul şi obiectivele disciplinei *Limba română*; – să înţeleagă practica funcţională a disciplinei *Limba română*; – să conştientizeze semnificaţia limbii literare în conturarea identităţii naţionale; – să explice cele 4 deprinderi integratoare caracteristice modelului didactic al limbii române; – să utilizeze un limbaj specializat în procesul însuşirii de noţiuni gramaticale; – să delimiteze fazele învăţării la limba română; – să aplice practic fazele învăţării; – să estimeze rolul limbii române în formarea competenţei interculturale.	• Obiectivele generale ale studiului limbii române în școală • Dimensiunile în structurarea obiectivelor generale la disciplina *Limba română* (practica funcţională a limbii române, formarea unor reprezentări culturale, precum și a unui univers afectiv și atitudinal coerent, formarea unor deprinderi de muncă intelectuală) • Deprinderile integratoare ale modelului didactic al limbii române (înţelegerea după auz și vorbirea, lectura și scrierea) • Formarea noţiunilor gramaticale (reflexul gramatical – formarea deprinderilor de a utiliza un *limbaj specializat*; *generalizarea* și *abstractizarea gramaticală*, *confuzii gramaticale* etc.) • Fazele învăţării: faza de receptare, faza de însușire, faza de stocare, faza de actualizare • Limba română – spaţiu al interculturalizării **Termeni-cheie:** *practică raţională, deprinderi integratoare, principiu concentric, limbaj specializat, noțiune gramaticală.*

3. Specificul didacticii literaturii române

Tema 19. Didactica literaturii române: concept, obiective și conținuturi. Literatura română – spațiu al interculturalizării	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să definească specificul disciplinei; – să distingă scopurile subdomeniilor disciplinei; – să formuleze perspective fundamentale ale studierii metodicii literaturii române;	• Principiile metodologice ale receptării literaturii în școală • Opera literară ca structură deschisă și orizontul de așteptare al elevului ca cititor în formare • Sarcinile procesului de studiere a literaturii în școală și căile eficiente de realizare a acestora. Literatura română – spaţiu al interculturalizării

– să argumenteze principiile metodologice specifice ale receptării literaturii în școală; – să estimeze rolul literaturii române în formarea competenţei interculturale.	**Termeni-cheie:** *principii metodologice, receptare literară, orizont de așteptare/orizont de cunoaștere.*

V. ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ A STUDENTULUI

Produsul preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare
Baterii de itemi pentru valorificarea competenţelor specifice și a celei interculturale	Analiza conţinuturilor; raportarea conţinuturilor la competenţe; formularea obiectivelor; elaborarea sarcinilor	Respectarea reperelor teoretice de elaborare a sarcinilor didactice
Proiectul unei lecţii cu elemente de interculturalitate	Respectarea principiilor didactice Adaptarea modelului de proiectare la conţinut și obiectivul didactic	Evaluarea și analiza proiectelor de lecţii
Proiect de grup: *Ora de Limbă și literatură română – spațiu al dialogului intercultural*	Selectarea materialelor didactico-informative. Analiza și sistematizarea materialelor selectate. Elaborarea proiectului de grup	Coerenţa și relevanţa argumentării ideilor. Corectitudinea prezentării proiectului conform rigorilor stabilite

VI. SUGESTII METODOLOGICE

Teme pentru cercetare

1. Resurse didactice interculturale ale disciplinei *Limba și literatura română*
2. Dimensiunea interculturală a manualelor la *Limba și literatura română*
3. Metodologia formării competenţei interculturale la *Limba și literatura română*
4. Limba română – spațiu al interculturalității
5. Literatura română – spațiu al dialogului intercultural

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Acte normative și curriculare

1. Cartea albă privind dialogul intercultural. Trăind împreună în demnitate. Adoptată de Consiliul Europei. Strasbourg, 2008.
2. Codul Educaţiei al Republicii Moldova, nr. 152 din 17.07.2014. Publicat la 24.10.2014 în Monitorul Oficial.
3. Declaraţia Principiilor Toleranţei, adoptată de statele membre ale Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Știință și Cultură. Paris, 1995.
4. Strategia Naţională Educaţie pentru toţi. Monitorul Oficial, nr. 070, 15.04.2003, art. 441.
5. Strategia de dezvoltarea a Educației pentru anii 2014-2020 „Educația 2020". Monitorul Oficial, nr. 345-351 din 21.11.2014, art.1014.
6. Curriculum școlar. Educație interculturală. Clasele I-IX. Chișinău, 2012.

Resurse bibliografice

1. Nedelcu A. Fundamentele educaţiei interculturale: diversitate, minorităţi, echitate. Iași: Polirom, 2008.
2. Bezede R. et. al. Competenţa interculturală: instrumente de evaluare. Auxiliar didactic. Chișinău: C.E. PRO DIDACTICA, 2016.
3. Competenţa interculturală. Auxiliar didactic. Chișinău: C.E. PRO DIDACTICA, 2015.
4. Goraș-Postică V. (coord.) Educaţia interculturală în Republica Moldova. Chișinău: Arc, 2005.
5. Educaţie interculturală în comunităţi multietnice. Institutul Intercultural Timișoara, 2002.
6. Cucoș C. Educația. Dimensiuni culturale și interculturale. Iași: Polirom, 2000.
7. Rey M. Educaţia interculturală. Experienţe, politici, strategii. Iași: Polirom, 1999.

Facultatea de Litere
Departamentul Lingvistică Romanică și Comunicare Interculturală

Curriculum la *Didactica interculturalului*

Autor: Silvia GUȚU, dr., lector univ.

PRELIMINARII

Problema educaţiei interculturale este prezentă în toate abordările politicilor educaţionale și vizează procesul educaţional din perspectiva diversităţii culturale. Comunicarea, medierea, solidaritatea, respectul reciproc, toleranța, responsabilitatea sunt variabile centrale în paradigma educaţională contemporană, de aceea formarea competenței (pluri-/inter-)culturale este una prioritară în cadrul orelor de limbă străină în școală. Așa cum se stipulează în actele normative recente, elevul trebuie să poată integra elementele specifice culturii țării alofone, în contexte de comunicare interculturală, exprimând empatie și acceptare pozitivă a diversităţii culturale.

Disciplina *Didactica interculturalului,* din cadrul modulului *Metodologia cercetării și didactica interculturalului*, este una opţională în pachetul curricular și urmărește formarea unei competenţe interculturale și metodologice complexe, cu varii posibilităţi pentru viitorul profesor de limbă franceză. Demersul dat este fundamentat de prevederile mai multor documente normative naționale și internaționale de politici educaționale: *Strategia sectorială „Educația 2020" (2014), Codul Educației (2014), Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare (CECRL). Volum complementar cu descriptori noi* (2018), *Curriculumul la Limba străină (2010, 2018, 2019).*

Reperele teoretice ale disciplinei *Didactica interculturalului* sunt fundamentate pe teoriile cercetătorilor Vl. Guțu, V. Goraș-Postică, Ch. Puren, Ph. Blanchet, J.-C. Beacco, D. Coste, L. Collès, J.-M. Defays et al.

Prin intermediul disciplinei, vom urmări: definirea conceptelor interculturale fundamentale; descrierea competenţei interculturale în cadrul competenţelor definite în CECRL și în Curriculumul Național la *Limba străină*; elaborarea unor strategii didactice de formare a competenţei interculturale la elevi etc. În plan aplicativ, se vor analiza și se vor crea fișe pedagogice de lucru pentru exploatarea dimensiunii interculturale a documentului scris, audio, video.

Noţiunile-cheie ale disciplinei: *cultură, competență culturală, interculturalitate, competență interculturală, strategie didactică* etc.

Cursul este ţinut în limba franceză și este propus în variantă numerică pe platforma MOODLE a USM.

Prezentul curriculum este destinat studenților anului III, semestrul VI, înscriși la programul de studiu *Limba și literatura franceză și engleză*, domeniul de formare profesională - 0114 *Formarea profesorilor* și poate fi utilizat pentru a facilita înțelegerea obiectivelor, a competențelor, a strategiilor de predare/învăţare/evaluare și a bibliografiei la disciplina dată.

I. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI DE STUDIU

Codul disciplinei din planul de studii	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplină	Semestrul	Nr. de ore					Evaluare	Nr. de credite
				Total	Inclusiv					
					C	S	L	LI		
S1.06.A.58	Metodologia cercetării și didactica interculturalului	Silvia Guțu	VI	180	30	60	-	90	E	6

II. TEMATICA ŞI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unități de conținut	Nr. de ore		
		Curs	Seminar	Lucru individual
1.	Problematica didacticii interculturalului	1	1	5
2.	Concepte interculturale – demers explicativ	1	1	5
3.	Perspectiva interculturală și metodologiile de predare/învățare a limbii franceze	1	2	5
4.	Competenţa interculturală definită în CECRL şi în Curriculumul Național la *Limba străină*	1	2	5
5.	Dimensiunea interculturală a manualelor şcolare din Republica Moldova	1	2	5
6.	Principiile pedagogiei interculturale și dinamica formării competenței interculturale	1	2	5
7.	Strategii didactice ale documentului scris ca purtător de valenţe interculturale	2	4	5
8.	Strategii didactice ale documentului audio-video ca purtător de valenţe interculturale	2	4	5
9.	Strategii didactice ale documentului iconic ca purtător de valenţe interculturale	2	6	10
10.	Evaluarea competenței interculturale	2	6	10
Total		**15**	**30**	**60**

III. COMPETENȚE PROFESIONALE ŞI FINALITĂȚI DE STUDIU

Finalităţile de studiu sunt corelate cu competenţele profesionale din *Planul de învățământ,* după cum urmează:

Competențele profesionale	Finalitățile de studiu
Planificarea activităţilor de predare/învăţare/evaluare/cercetare didactică în cadrul disciplinelor de limba A și B	• A descrie specificul activității de proiectare didactică; • A operaţionaliza tehnici de proiectare didactică în perspectiva educaţiei interculturale; • A elabora fișe pedagogice ale unor secvenţe de învăţare centrate pe formarea competenței (inter)culturale.

Realizarea managementului clasei la disciplinele de limba franceză	• A descrie principalele problematici care se circumscriu didacticii interculturalului; • A propune strategii de management al curriculumului, al timpului și al spațiului educațional, al situațiilor de învățare, al conflictelor în clasa de elevi; • A implementa strategii de educație interculturală.
Gestionarea procesului educațional și a comunicării didactice eficiente	• A descrie particularitățile educației interculturale în spațiul cultural al Republicii Moldova; • A modela conținuturile curriculare tradiționale din perspectiva principiilor interculturalității; • A interpreta diferitele teorii, modele și contexte pedagogice din perspectiva comunicării interculturale.
Colaborarea cu toți actorii sociali implicați în procesul educativ	• A identifica actorii implicați în procesul instructiv-educativ; • A determina situațiile de colaborare posibile cu actorii procesului educativ; • A elabora strategii de cooperare în echipe de lucru profesionale, interculturale specifice desfășurării proiectelor din domeniul științelor educației.

IV. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Tema 1. Problematica didacticii interculturalului	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să identifice statutul și obiectul de studiu al didacticii interculturalului; – să analizeze comparativ diversele modalități de abordare a diversității culturale în didactica limbilor și culturilor străine; – să evalueze rolul interculturalului în predarea/învățarea limbii franceze; – să argumenteze conexiunile didacticii interculturalului cu disciplinele lingvistice și psihopedagogice.	**Problematica didacticii interculturalului** • Obiectul de studiu și finalitățile didacticii interculturalului • Modalități de abordare a diversității culturale: perspectiva multiculturală, pluriculturală și interculturală • Locul didacticii interculturalului în ansamblul problematicii educației contemporane **Termeni-cheie**: *globalizare, multiculturalitate, pluriculturalitate, interculturalitate, didactica interculturalului.*
Tema 2. Concepte interculturale – demers explicativ	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să definească corect conceptele interculturale; – să organizeze elementele constituente ale culturii explicite și implicite;	**Concepte interculturale – demers explicativ.** • Concepte interculturale. Modelul *Iceberg-ului* în identificarea elementelor culturale • Definirea culturii în cele patru dimensiuni: savantă, antropologică, mediatică și istorică • Elemente culturale și interculturale în manualele școlare de limba franceză

– să identifice elementele culturale și interculturale în manualele școlare de limba franceză.	**Termeni-cheie**: *cultură, element cultural, identitate culturală, diversitate culturală, contact intercultural, cetățenie interculturală, stereotip, clișeu, prejudecată.*
Tema 3. Perspectiva interculturală și metodologiile de predare/învățare a limbii franceze	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să definească componentele competenței culturale; – să identifice componenta culturală specifică unei metodologii de predare/învățare a limbii străine; – să argumenteze necesitatea redefinirii statutului și rolului interculturalului în ansamblul competențelor culturale; – să elaboreze o fișă pedagogică, pornind de la o pagină culturală din manualul de limba franceză.	**Perspectiva interculturală și metodologiile de predare/învățare a limbii franceze** • Competența interculturală în cadrul metodologiilor de predare/învățare a limbii franceze • Competența interculturală ca și componentă a competenței culturale • Pagina culturală din manualul de limba franceză **Termeni-cheie**: *metodologie, competență trans-/meta-/inter-/pluri-/co-culturală.*
Tema 4. Competența interculturală definită în CECRL și în Curriculumul Național la *Limba străină*	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să definească noțiunile de *competență, competență interculturală*; – să descrie elementele care formează competența interculturală conform CECRL și Curriculumul Național la *Limba străină*; – să diferențieze nivelul de competență pluriculturală în baza descriptorilor; – să distingă între competența (pluri-/inter-)culturală și unitățile de competență.	**Competența interculturală definită în CECRL și în Curriculumul Național la *Limba Străină*** • Definirea competenței interculturale în CECRL • Descriptorii competenței pluriculturale în CECRL, Volum complementar cu descriptori • Competența (pluri-/inter-)culturală, definită în Curriculumul național la *Limba străină* • Competență (pluri-/inter-)culturală și unități de competență **Termeni-cheie**: *CECRL, curriculum, competență, unitate de competență, competență (pluri-/inter-)culturală, cunoștințe, aptitudini și deprinderi, atitudini, aptitudini de învățare.*
Tema 5. Dimensiunea interculturală a manualelor școlare din Republica Moldova	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să identifice, pe paginile manualului/ metodei de limba franceză, sarcini/ activități/exerciții ce contribuie la formarea competenței interculturale; – să analizeze structura sarcinilor/ activităților/exercițiilor propuse;	**Dimensiunea interculturală a manualelor școlare din Republica Moldova** • Analiza „paginilor culturale" ale manualului/ metodei de limba franceză. Exemple de sarcini/activități/exerciții ce contribuie la formarea competenței interculturale • *Horizons francophones, des Balkans au Caucase* – franceza prin diversitatea culturilor

– să dezvolte dimensiunea interculturală a unei activități din manual.	naţionale din Balcani la Caucaz, trecând prin Carpaţi și Marea Neagră **Termeni-cheie**: *element cultural și intercultural, conținut cultural și intercultural, sarcină, activitate, exercițiu intercultural.*
Tema 6. Principiile pedagogiei interculturale și dinamica formării competenței interculturale	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să descrie principiile pedagogiei interculturale; – să analizeze dinamica demersului intercultural; – să propună modalităţi concrete de aplicare în activitatea didactică a principiilor și demersului didactic intercultural.	**Principiile și dinamica formării competenței interculturale** • Principiile pedagogiei interculturale. Dinamica interculturalului • Demersul didactic al formării competenței interculturale **Termeni-cheie**: *principiile pedagogiei interculturale, dinamică interculturală.*
Tema 7. Strategii didactice ale documentului scris ca purtător de valențe interculturale	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să identifice particularităţile formale și semantice ale textului scris ca document autentic; – să propună strategii de exploatare a textului scris la ora de limba franceză pentru a forma competența interculturală; – să elaboreze dosare tematice, incluzând documente scrise didactizate; – să simuleze secvențe de lecție în baza fișelor pedagogice elaborate.	**Strategii didactice ale documentului scris ca purtător de valențe interculturale** • Genuri și tipuri de documente scrise • Strategii didactice aplicate documentului scris pentru a forma competența interculturală • Corpus de lucru: text literar, text jurnalistic, text științific, documentar, bandă desenată **Termeni-cheie**: *metodă, procedeu, sarcină, activitate, strategie, scenariu didactic, fișă pedagogică.*
Tema 8. Strategii didactice ale documentului audio-video ca purtător de valențe interculturale	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să identifice particularităţile formale și semantice ale textelor audio-vizuale ca documente autentice; – să propună strategii de exploatare a textului audio-vizual la ora de limba franceză pentru a forma competența interculturală; – să elaboreze dosare tematice, incluzând documente audio-vizuale didactizate; – să simuleze secvențe de lecție în baza fișelor pedagogice elaborate.	**Strategii didactice ale documentului audio-video ca purtător de valențe interculturale** • Genuri și tipuri de documente audio-video • Strategii didactice aplicate documentului audio-video pentru a forma competența interculturală • Corpus de lucru: reportaje video, teaser pentru un film sau o carte, publicitate **Termeni-cheie**: *metodă, procedeu, sarcină, activitate, strategie, scenariu didactic, fișă pedagogică.*

Tema 9. Strategii didactice ale documentului iconic ca purtător de valențe interculturale	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să identifice particularităţile formale şi semantice ale diferitelor tipuri de texte iconice ca documente autentice; – să propună strategii de exploatare a textului iconic la ora de limba franceză pentru a forma competenţa interculturală; – să elaboreze dosare tematice, incluzând documente iconice didactizate; – să simuleze secvențe de lecție în baza fișelor pedagogice elaborate.	**Strategii didactice ale documentului iconic ca purtător de valențe interculturale** • Genuri și tipuri de documente iconice • Strategii didactice aplicate documentului iconic pentru a forma competența interculturală • Corpus de lucru: imagini, tablouri, desene, fotografii **Termeni-cheie**: *metodă, procedeu, sarcină, activitate, strategie, scenariu didactic, fișă pedagogică.*
Tema 10. Evaluarea competenței interculturale	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să expună esența evaluării competenței interculturale; – să diferențieze descriptorii pentru competența interculturală pentru fiecare dintre nivelurile A1, A2; – să evalueze nivelul de competență interculturală în baza descriptorilor din actele normative.	**Evaluarea competenței interculturale** • Instrumente de evaluare a competenței interculturale • Descriptori pentru competența (pluri-/inter-) culturală (CECRL, Curriculum) • Grile de evaluare a competenței interculturale **Termeni-cheie**: *grilă de evaluare a competenței interculturale, descriptor al competenței (pluri-/inter-) culturale.*

V. ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ A STUDENTULUI

Finalități	Produs preconizat	Strategii didactice	Criterii de evaluare
Identificarea elementelor (inter)culturale ale culturilor puse în contact: românească şi o cultură francofonă	WIKI colaborativ: *Patrimoine culturel et approches interculturelles*	Selectarea judicioasă a conţinuturilor (inter)culturale Elaborarea strategiei de structurare a unui Wiki colaborativ Elaborarea paginii Wiki, prin integrarea diverselor modalități de prezentare a conţinuturilor: verbal, iconic, sonor, video Prezentarea orală a produsului	Analiza critică a conţinuturilor selectate Argumentarea ideilor expuse Producerea unui text multimodal coerent (scheme, diagrame, imagini, secvențe video etc.) Răspuns la întrebări Volum – 2 pag. A4 + prezentare orală de 5 min.

Evaluarea învățământului din Republica Moldova din perspectivă interculturală	Fișă-sinteză: *Enseignement des langues et interculturalité: le cas du français en Moldavie*	Identificarea problematicii comune pentru câteva surse Determinarea și argumentarea caracterului problematic Redactarea textului de sinteză	Formularea problematicii Identificarea argumentelor Producerea unui text coerent Volum – 1 pag. A4
Proiectarea unui demers didactic, valorificând valențele culturale ale documentului, conform nivelului de formare: primar, gimnazial, liceal	Fiche/projet didactique: *Stratégies didactiques appliquées au fichier écrit/ iconique/audiovisuel comme porteur de valences interculturelles*	Identificarea activității și a nivelului de competență a produsului (3 produse) Determinarea metodelor și tehnicilor Redactarea unui produs comunicabil (3 produse)	Determinarea obiectivelor/tehnicilor Redactarea sarcinilor Elaborarea unui produs profesional Volum – 1-2 pag. A4 per produs

VI. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE/ÎNVĂȚARE/EVALUARE

Paradigma didactică a disciplinei prevede conlucrarea formelor, mijloacelor, metodelor și procedeelor didactice, în scopul implementării concepției disciplinei și a principiilor învățământului centrat pe student.

Realizarea finalităților se va axa pe practicarea următoarelor *forme de organizare* a instruirii: curs introductiv, curs tematic curent, curs de sinteză, seminar introductiv, seminar de reluare și dezvoltare, seminar aplicativ, seminar integrativ.

Sistemul metodologic este unul adaptat necesităților studenților și integrează forme și mijloace moderne de instruire și comunicare: e-mail, chat, forum. *Metodele didactice* sunt de factură interactivă, accentul punându-se pe implicarea studenților în dezbaterea temelor propuse, în realizarea de studii de caz sau exersarea proiectării unor situații de învățare.

La curs se va acorda prioritate prelegerii interactive, cu aplicarea de strategii magistrale: expuneri orale, însoțite de prezentări PPT, proiectare de video-conferințe, problematizări. La seminare se va face apel la studii de caz, elaborarea de resurse didactice, proiectarea unor situații de învățare, activități de grup.

Se vor integra și diferite *strategii de formare a competenței metodologice* a studenților – viitori profesori de limbă franceză. Se vor utiliza *strategii cognitive*: activarea (unei strategii de soluționare a unei sarcini), elaborarea (unei strategii), organizarea (unui plan de idei, spre ex.), transferul (strategiei de rezolvare a unei sarcini la rezolvarea unei noi sarcini); *strategii afective*: motivarea, cooperarea, rezolvarea situației de conflict; *strategii de gestionare*: gestionarea timpului, gestionarea resurselor materiale și umane.

Materiale și mijloace: suporturi de curs format hârtie și electronic, listă de bibliografie selectivă, mijloace multimedia de prezentare (PPT, conferințe video, audio).

Evaluarea disciplinei se realizează prin teste de evaluare formativă și finală, complementate de autoevaluare. Evaluarea formativă se va realiza pe baza unor cerințe și criterii clar definite și

comunicate în prealabil studenţilor pentru fiecare unitate în parte. În mod obligatoriu, studentul va prezenta, în scris, două lucrări de atestare. Produsele lucrului individual vor fi integrate în portofoliul studentului şi vor fi evaluate cu notă. Participarea la seminare va fi apreciată cu notă. Admiterea la examen este condiţionată de frecventarea seminarului şi de prezentarea unui proiect final integrator. Examenul constă dintr-o probă scrisă, cu două subiecte, evaluate la fiecare dintre cele trei niveluri: cunoaștere, aplicare, integrare. Autoevaluarea va fi solicitată la finele fiecărei activităţi de formare. Nota evaluării finale va fi constituită din nota acordată activităţii pe semestru (în pondere de 60%) şi cea de la examen (40%). Nota semestrială se va calcula conform formulei: (T1+ T2 + activitatea de la seminare)/3) x 0,6 + LI x 0,4.

BIBLIOGRAFIE RECOMANDATĂ

1. Cadre Européen Commun de Référence pour les langues: apprendre, enseigner, évaluer. 2001. Pe: https://rm.coe.int/16802fc3a8 (Accesat la 30.04.2019).
2. Cadre Européen Commun de Référence pour les langues: apprendre, enseigner, évaluer. Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs. 2018. Pe: https://rm.coe.int/cecr-volume-complementaire-avec-de-nouveaux-descripteurs/16807875d5 (Accesat la 30.04.2019)
3. Curriculum național, Învățământul primar, Limba străină I. 2018. Pe: https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_limba_straina_primar_tipar.pdf?fbclid=IwAR2znxT0x-deshMWRk4pXS2pQ48X8B9tXpol48ahO9ZNV4okMCKqBiKH6tk (Accesat la 30.04.2019).
4. Curriculum Național la Limba străină, clasele V – IX (2019). Pe: https://mecc.gov.md/sites/default/files/limba_straina_curriculum_gimnaziu.pdf (Accesat la 30.04.2019).
5. Candelier M. (coord.) CARAP: Un Cadre de Référence pour les Approches Plurielles des Langues et des Cultures. Compétences et ressources. Conseil de l'Europe, 2012.
6. Bastos M. Le professeur interculturel: L'éducation interculturelle des professeurs de langues dans la formation continue. Editions L'Harmattan, 2015.
7. Blanchet P., Chardenet P. Guide pour la recherche en didactique des langues et des cultures: approches contextualisées. Archives contemporaines. 2015.
8. Chaves R.-M., Favier L., Pélissier S. L'interculturel en classe. PUG. 2012.
9. Coste D., Beacco J.-C. L'éducation plurilingue et interculturelle: La perspective du Conseil de l'Europe. Didier, Paris, 2018.
10. Defays J.-M. Enseigner le français langue étrangère et seconde. Approche humaniste de la didactique des langues et des cultures. Éditions Mardaga, Bruxelles, Belgique, 2018.
11. Dervin F. Compétence interculturelle. Editions des archives contemporaines. 2017.
12. Goraș-Postică V. (coord.) Competența interculturală. Auxiliar didactic. Chișinău: C.E. PRO DIDACTICA, 2015.
13. Isabel R. V. L'interculturel à travers le multimédia dans l'enseignement du français langue étrangère. Ediciones Universidad de Salamanca. 2014.
14. Pretceille M. L'éducation interculturelle: «Que sais-je?» Nr. 3487. Presses Universitaires de France, 2017.
15. Puren Ch. La compétence culturelle et ses différentes composantes dans la mise en œuvre de la perspective actionnelle. Une problématique didactique. In: Intercâmbio, 2ª série, vol. 7, 2014, pp. 21-38. Pe: https://ler.letras.up.pt/uploads/ficheiros/13060.pdf (Accesat la 30.04.2019)

Facultatea de Litere
Departamentul Limba Engleză și Limba Franceză Specializate

Curriculum la *Didactica limbii engleze:* abordare infuzională

Autor: Irina GÎNCU, dr., lect. univ.

PRELIMINARII

Didactica limbii engleze este destinată studenţilor de la specialităţile duble, domeniul *Ştiinţe ale Educaţiei*, care studiază limba engleză ca a doua specialitate. Disciplina *Didactica limbii engleze* este o disciplină fundamentală şi are drept scop familiarizarea studenţilor cu metodele de predare/învăţare a limbilor străine; cu strategiile şi tehnicile de predare şi planificare a activităţilor de comunicare (exprimare orală/scrisă, comprehensiune/scrisă); cu particularităţile de însuşire a limbii de către elevi. De asemenea, disciplina este justificată prin dimensiunea interculturală a educaţiei, ce rezidă în formarea cadrelor didactice pentru a percepe, a accepta, a respecta şi a experimenta diversitatea. Cadrele didactice trebuie să fie bine pregătite pentru complexitatea lumii contemporane, manifestată puternic în plan relaţional şi valoric interuman. Responsabilitatea acestora ţine de înţelegerea profundă a rolului vital pe care îl are diversitatea culturală în configurarea cetăţeniei democratice.

Cursul se axează pe principiile aprecierii şi respectării diversităţii culturale, a progresivităţii, diferenţierii şi individualizării, pe formarea tinerilor ca persoane creative, capabile să aprecieze diferite culturi, să respecte şi să valorizeze pozitiv diferenţele culturale.

Acest curs va ajuta cadrele didactice în devenire să facă faţă exigenţelor şi le va antrena în găsirea de soluţii optime în ceea ce priveşte rezolvarea problemelor cotidiene în predarea disciplinei, astfel încât să poată face faţă creativ situaţiilor care pot apărea în procesul de predare/învăţare prin intermediul capacităţii de a aborda diferenţele cu respect, grijă şi iscusinţă pedagogică. Materialul teoretic inclus reprezintă cele mai moderne cercetări în domeniu, corespunde cerinţelor actuale de predare şi stimulează gândirea critică şi creativă a studenţilor. Limba de predare este limba engleză.

I. FINALITĂŢI DE STUDIU

- A distinge noţiunile, principiile, formele de organizare a procesului de învăţământ, metodele şi mijloacele didacticii limbii engleze;
- A însuşi mecanismele de învăţare a unei limbi străine şi de rezolvare simultană a diverselor aspecte privind transmiterea cunoştinţelor lingvistice şi formarea deprinderilor de comunicare în limba străină;
- A identifica perspectivele de abordare a clasei de elevi şi structurile dimensionale

ale acesteia, în scopul asigurării conduitelor corespunzătoare pentru desfășurarea procesului de predare-învăţare-evaluare;

- A selecta și adapta căi și mijloace de comunicare adecvate în vederea eficientizării demersului managerial;
- A distinge principiile și normele activităţii complexe de concepere, pregătire, organizare, coordonare și administrare a tuturor elementelor implicate în procesul educaţional;
- A stabili succesiunea unităţilor de învăţare și detalierea conţinuturilor tematice pentru fiecare unitate în raport cu competenţele care le sunt asociate;
- A determina corelaţia dintre componentele curriculare: obiective – conţinuturi – ansamblul strategiilor de predare-învăţare-evaluare;
- A elabora proiecte didactice pentru diverse tipuri de lecţii și activităţi extracurriculare;
- A proiecta o strategie de acţiuni în situaţii de disciplinare astfel încât să promoveze succesul academic, dezvoltarea socială și emoţională a elevilor;
- A valorifica relaţiile care se stabilesc între aspectele verbale ale comunicării didactice, aspectele nonverbale și variabilele psihologice și sociale implicate în procesul educaţional;
- A utiliza posibilităţi de modificare a traseului propriu de formare pentru dezvoltarea carierei în concordanţă cu aspiraţiile personale și cu specificul instituţiei.

II. TEMATICA ŞI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unităţi de conţinut	Nr. de ore		
		Curs	Seminar	Lucrul individual
1.	**English Language Didactics. Language learning and teaching.** Learning strategies. Learning theories**.** Student - centered learning. Learning styles.	2	2	4
2.	**The evolution of teaching approaches and methods.** Humanistic approaches. Task-based instruction. Communicative language teaching approach. Dimensions of comunicative competence.	2	2	4
3.	**Common European Framework of Reference for Languages (CEFRL).** Common reference level. Competences and their taxonomy. European objectives, principles and goals of teaching a foreign language. **EU cultural and linguistic diversity policies.**	2	2	4
4.	**Classroom management**. Components of classroom management**.** Effective teachers**.** Raising students' motivation**.** Classroom management style. Procedures and routines. **Sociocultural issues in classroom management.**	2	2	4
5.	**Teaching reading.** Developing reading comprehension. Types of reading. Pre - reading activities. While - reading stage. Post - reading stage. Methods of learning to read.	2	2	4

6.	**Developing listening comprehension**. Listening principles. Pre - listening activities. While – listening stage. Post – listening stage. Types of listening.	2	2	4
7.	**Developing writing skills.** Approaches to teaching writing. Pre - writing activities. While - writing stage. Post - writing stage. Text-based approaches. Guided writing activities. Academic writing.	2	2	4
8.	**Developing speaking abilities.** Speaking competence. Accuracy and fluency. Stages of a speaking activity. Challenges of speaking activities. Main features of teahing pronunciation.	2	2	4
9.	**Focus on teaching vocabulary.** Components of teaching vocabulary. Denotative/connotative meanings. Types of vocabulary. Stages of introducing vocabulary. Strategies for enhancing memory.	2	2	4
10.	**Teaching grammar.** Inductive appoach. Deductive approach. Methodological principles in teaching grammar. Types of exercises.	2	2	4
11.	**Planning a lesson.** Planning models. Types of lessons. Practical constraints. The Curriculum. Aims/goals/objectives of the lesson. Techniques. Interactions. Resources. Stages of a lesson. Principles of variety and flexibility. **Approaches and activities that help develop the intercultural competence.**	4	4	8
12.	**English language school curriculum**: national experiences. Structure and its nature. Domains, competencies, objectives, activities, strategies and goals. Linguistic and thematic contents. **Intercultural perspectives of the English Language Curriculum in general education.**	4	4	8
13.	**Assessment and evaluation.** Principles of effective Classroom assessment.Types of assessment. Teaching self-assessment skills. Types of tests/items. Designing tests. Error correction. Teacher correction versus self-correction. Feedback.	2	2	4
Total		**30**	**30**	**60**

III. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Tema 3. Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi (CECRL) Politicile Uniunii Europene privind diversitatea culturală şi lingvistică	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să determine componentele CECRL (Cadrul European Comun de Referinţă pentru Limbi); – să descrie valorile culturale și lingvistice europene;	• Cadrul European Comun de Referinţă pentru Limbi • Domeniile educaţionale de referinţă

– să generalizeze asupra competenţelor achiziţionate pe parcursul predării unei limbi străine; – să analizeze obiectivele generale, obiectivele de referinţă, orientările conceptual-tematice, conţinuturile lingvistice; – să analizeze relaţia dintre plurilingvism şi interculturalitate; – să evalueze valorile instituțiilor europene; – să propună descriptori pentru un nivel de competenţă.	• Competenţele şi tipologia lor. Competenţele-cheie europene • Obiective, principii și finalităţi europene în didactica limbilor străine • Nivelurile și descriptorii CECRL • Interculturalitate, multilingvism și valori europene • Evoluția și valorile instituțiilor europene • Programul cadru al UE privind EIC

Tema 4. Managementul clasei. Fortificarea dimensiunii interculturale în managementul clasei de elevi	
Obiective de referinţă	**Unităţi de conţinut**
Studenţii vor fi capabili: – să definească conceptul de *management al clasei;* – să determine scopurile managementului clasei; – să compare stilurile de management al clasei; – să analizeze calităţile unui profesor de succes; – să propună activităţi și reguli de management al clasei; – să identifice soluţii de rezolvare şi evitare a problemelor în managementul clasei; – să creeze un plan de rearanjare a clasei și să evalueze beneficiile schimbărilor propuse; – să elaboreze în echipă un proiect care ar propune soluţii pentru rezolvarea unor probleme de caracter intercultural.	• Componente ale managementului clasei • Stiluri de management al clasei • Motivarea elevilor • Monitorizarea • Prezentarea sarcinilor • Amplasarea elevilor în sală • Interacţiune și relaționare într-o clasă de elevi multietnică • Managementul relațiilor elevi-elevi și elevi-profesori

Tema 11. Proiectarea didactică. Design-ul activităților didactice interculturale	
Obiective de referinţă	**Unităţi de conţinut**
Studenţii vor fi capabili: – să identifice tipurile de proiecte didactice; – să descrie tipurile de lecţie; – să descrie metodologia operaţionalizării obiectivelor educaţionale; – să ilustreze logica organizării proiectului didactic în funcţie de tipul de lecţie; – să analizeze conceptele de *curriculum, plan de învăţământ* şi *proiect didactic*; – să analizeze mecanismul de proiectare a demersului didactic; – să propună modificări la planul unei lecţii asistate; – să elaboreze o activitate didactică de EIC pe baza unui text; – să creeze o fișă de observare la lecţia asistată; – să elaboreze un proiect didactic.	• Proiecte de lungă și de scurtă durată • Lecţia ca formă de bază a organizării procesului instructiv-educativ • Tipuri de lecții • Formularea și operaționalizarea competentelor, obiectivelor, activităţilor de predare/învăţare/evaluare • Tehnici didactice • Manualul de limbă engleză • Principii de organizare a activităţilor didactice interculturale • Modele de activități didactice de EIC la lecția de limbă engleză

Tema 12. Curriculumul şcolar de limbi străine: experienţe naţionale. Perspective interculturale ale curriculumului de limbă engleză în învăţământul general	
Obiective de referinţă	**Unităţi de conţinut**
Studenţii vor fi capabili: – să definească noţiunea de *curriculum*; – să enumere compartimentele Curriculumului Naţional; – să distingă funcţiile curriculumului de bază; – să formuleze obiective operaţionale ale secvenţelor didactice; – să analizeze curriculumul la limba engleză (treapta gimnazială şi treapta liceală); – să determine dimensiunea interculturală a curriculumului de limbă engleză; – să determine structura şi particularităţile curriculumului la limba engleză; – să evalueze importanţa curriculumului scris, predat/operaţionalizat, evaluat.	• Curriculumul şcolar de limbi străine: experienţe naţionale • Structura curriculumului • Domenii, competenţe, obiective, activităţi • Strategii şi finalităţi • Conţinuturi lingvistice şi tematice • Perspective interculturale ale curriculumului de limbă engleză în învăţământul general

IV. ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ A STUDENTULUI

Produs preconizat	**Strategii didactice**	**Criterii de evaluare**
Glosar terminologic conform Cadrului European Comun de Referinţă pentru Limbi Străine	**Strategii de realizare** 1. Selectarea termenilor-cheie pentru fiecare unitate de conţinut din curriculumul la disciplina *Didactica limbii engleze* 2. Structurarea terminologică/ierarhizarea conceptelor în funcţie de tematică, problematică sau alte criterii (ex., competenţa interculturală) 3. Definirea şi explicarea conceptelor **Modalităţi de prezentare** Fişe cu termeni (Memory Cards)	Complexitatea informaţiei prezentate Motivarea strategiei de structurare terminologică Calitatea surselor de informaţie Prezentarea şi susţinerea produsului Volum – 3 pagini
Proiect didactic	**Strategii de realizare** 1. Identificarea activităţii şi a nivelului de competenţă 2. Identificarea obiectivelor 3. Analiza resurselor educaţionale 4. Elaborarea strategiilor didactice optime cu accentul pe valorificarea experienţelor de ordin intercultural 5. Elaborarea instrumentelor de evaluare **Modalităţi de prezentare** Prezentarea scrisă a proiectului didactic	Documentarea ştiinţifică şi metodică Corelarea dintre obiective şi componentele lecţiei Valorificarea cunoştinţelor, abilităţilor Eficacitatea metodelor şi strategiilor de predare-învăţare-evaluare Relevanţa materialelor didactice Volum – 4-5 pagini

Proiect educaţional intercultural (stabilirea unui parteneriat cu altă clasă, şcoală sau o problemă concretă privind relaţiile interculturale locale, integrarea unei minorităţi etc.)	1. 2 - - -	Componentele și etapele unui proiect educaţional intercultural (proiectare, implementare, monitorizare și evaluare, elemente de follow-up) Elaborarea și derularea/simularea derulării unui proiect intercultural Elaborarea fișei de proiect Derularea proiectului propus/simularea derulării proiectului propus Evaluarea proiectului propus	Calitatea prezentării Coerență, corectitudine Independență Originalitate Respectarea limitei de timp, spațiu

V. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Printre metodele principale de instruire sunt *metodele orale expozitive* (prelegerea, explicaţia și descrierea) și *conversative* (conversaţia, dezbaterea, studiul de caz, exerciţiile reflexive și problematizarea). Eficiența *prelegerii de echipă*, ca formă de expunere interactivă, se datorează implicării studenţilor în predarea conţinuturilor. Astfel, ei sunt motivați și manifestă un grad mai mare de responsabilitate, deoarece li se încredințează o sarcină destul de provocatoare, fiind consiliați și asistați cu multă grijă de către profesor. Acest tip de prelegere este indicat în special în studii comparative (ex., *Politicile UE și RM în domeniul educației interculturale)*.

În cazul unei teme care nu a fost studiată direct, dar au fost însușite altele adiacente, recomandăm *prelegerea interactivă* cu strategia *Știu – Vreau să știu – Am învățat,* cu preluarea tehnicii *LINC (Listează – Investighează – Notează – Cunoaște)* (ex., *Integrarea dimensiunii interculturale în managementul clasei, predarea gramaticii* etc.).

Pentru formarea unor deprinderi practice, de proiectare, cu caracter euristic, se poate opta pentru *prelegerea-demonstrație,* procesul de descoperire fiind dirijat de către profesor.

În cadrul seminarelor, studenţii fixează și aprofundează cunoștințele predate la curs sau execută lucrări practice. Acestea pot fi *seminare-dezbatere, seminare pe baza referatelor, seminare pe baza exercițiului: rezolvare de probleme și exerciții, prezentare de proiecte.*

Valorificarea strategiilor/tehnologiilor didactice presupune o interacţiune dintre lectorul universitar și student, printr-o strânsă corelare cu obiectivele pedagogice, conţinuturile transmise, formele de realizare a instruirii și modalităţile de evaluare. Metodele de predare utilizate sunt cele active și interactive, de dezvoltare a abilităților de gândire și de comunicare, care contribuie la crearea unui mediu academic caracterizat prin deschidere față de diversitatea culturală și prin valorificarea pozitivă a diferenţelor în timpul lecţiilor.

Modul de organizare a predării-învăţării sintetizează metodele tradiţionale cu cele moderne (*utilizarea calculatorului, algoritmizarea, problematizarea, brainstormingul*), metode care aparţin preponderent descoperirii dirijate (*conversația euristică, observația/discuția dirijată, instruirea programată, studiul de caz, diagrama Venn, jurnalul reflexiv, mozaicul*). În plus, studenţii sunt antrenaţi în diverse activităţi de simulare: *învățarea pe simulatoare didactice, jocuri de simulare, jocuri didactice.*

Procesul de evaluare are un caracter sistemic, fiind structurat pe un ansamblu de acţiuni metodice, instrumentate în mod specific. Acesta finalizează cu diagnosticarea rezultatelor

învăţării. Accentul se va pune atât pe produsul final, cât și pe procesul de învățare. Rezultatele evaluării studenţilor sunt materializate prin note și credite. Evaluarea rezultatelor se bazează pe metode orale (*expunerea liberă, conversația de evaluare, chestionarea orală, interviul),* în contextul evaluării continue, și metode scrise (*lucrări curente* (în cadrul seminarelor), *lucrări de evaluare finală* (în sesiunile de examene), *chestionare de evaluare, referate, portofolii*). Evaluarea continuă de asemenea se realizează în baza a două atestări prin examinări scrise. În termeni generali, evaluarea se axează pe formarea competenţelor la cele trei niveluri comportamentale, cu grad divers de complexitate: cunoaștere, aplicare, integrare.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Obligatorii

1. Boghian I. A guide to English teaching practice. Bacău: Alma Mater, 2014.
2. Bonta E. Teaching English. A Pragmatic Approach. Bacău: Alma Mater, 2013.
3. Cartaleanu T. et al. Să ne cunoaștem mai bine. Chișinău: C.E. PRO DIDACTICA, 2005.
4. Cojocaru V. Gh. Schimbarea în educaţie și schimbarea managerială. Chișinău, 2004.
5. Coșma T. (coord) O nouă provocare pentru educaţie: interculturalitatea. Iași: Polirom, 2007.
6. Freeman D. et al. English-for-Teaching. Rethinking teacher proficiency in the classroom. Marea Britanie, 2015.
7. Guţu Vl., Achiri I. Evaluarea curriculumului școlar. Ghid metodologic. Chișinău, 2009.
8. McKay S. L. Teaching English as an International Language: Rethinking Goals and Approaches. Oxford: Oxford University Press, 2002.
9. Nedelcu P. Fundamentele educaţiei interculturale: diversitate, minorităţi, echtate. Iași: Polirom, 2008.
10. Vizental A. Metodica predării limbii engleze: Strategies of Teaching and Testing English as a Foreign Language. Iași: Polirom, 2014.

Suplimentare

1. Burea-Titica S. Methodology of Teaching English Language. Chișinău: US Tiraspol, 2016.
2. Davies P., Pearse E. Success in English Teaching. Oxford: Oxford University Press, 2002.
3. Dutova L. English microsystems in teaching vocabulary. Chișinău: Garamont Studio, 2013.
4. Meddings L., Thornbury S. Teaching Unplugged, Dogme in English Language Teaching. Delta Publishing Surrey, 2012.

Surse electronice

https://www.edx.org/; http://www. intercultural.ro
https://www.gcflearnfree.org/info/educators/give-us-feedback
http://educationnorthwest.org/traits
http://www.wordsmyth.net/
https://www.carnet.hr/referalni/obrazovni/en/mkod/ped/didactics.html
http://www.kea.dk/en/en/library/didactics/
https://www.elc.edu/english-courses/english-teaching-methods/
http://blog.tjtaylor.net/teaching-methods/
http://nechodimnaprednasky.sk/nahlad-prednasky/2848/english-language-teaching-methodology

Curriculum la *Sociolingvistica şi civilizaţia engleză (Marea Britanie şi Statele Unite ale Americii):* abordare infuzională

Domeniul *Științe ale Educației*
Specialități: *Limba și literatura franceză și engleză, Limba și literatura română și limba engleză, Limba și literatura rusă și limba engleză*

Autori: Tamara MATEI, dr., conf. univ.
Irina GÎNCU, dr., lect. univ.

PRELIMINARII (*Sociolingvistica*)

Limba engleză modernă este denumită adeseori „lingua franca" globală și este limba dominantă pe plan internaţional în toate sferele vieţii. *Sociolingvistica* este una dintre disciplinele moderne (s-a dezvoltat în a doua jumătate a sec. XX) care și-a propus abordarea faptelor de limbă în perspectivă extralingvistică, socioculturală. Prin urmare, disciplina *Sociolingvistica engleză* cuprinde o varietate de teme și conţinuturi ce acoperă situaţii și intenţii comunicative tipice, ţinând cont de interesele societăţii și necesităţile de zi cu zi ale studenţilor.

Cursul este destinat studenţilor ciclului I, domeniul *Științe ale Educației*, la fel ca și persoanelor interesate de diverse aspecte ale interacţiunii dintre limbă și societate.

Obiectul de studiu constituie funcţionarea limbii în contextul ei micro- și macrosocial. Printre cele mai importante probleme sunt: variaţia lingvistică (determinată de factori sociali) și în variantele corespunzătoare (într-o comunitate dată și, respectiv, la nivelul comportamentului individual); funcţionarea variantelor lingvistice într-o comunitate naţională; raportul dintre varianta standard și variantele nonstandard, influenţele reciproce ale acestora, determinate de factorii extralingvistici; bilingvism și multilingvism, limbi și varietăţi lingvistice în contact ș.a.

Activităţile din cadrul disciplinei urmăresc să dezvolte cadrelor didactice în devenire abilităţile necesare, acestea putând să înregistreze și să aprecieze relaţia dintre limbă și societate, diversitatea contra uniformitatea lingvistică, determinate sau influenţate de factorii sociali; să diferenţieze formele de existenţă ale limbii în raport cu grupul/pătura socială care o folosește; să comenteze modul de exprimare al diferitelor grupuri sociale; să "localizeze" interlocutorul după modul de a vorbi. De asemenea, vor fi urmărite în mod special situaţiile de monolingvism și diglosie, de bilingvism, situaţii specifice Republicii Moldova.

Studenţii vor studia limba ca mijloc de comunicare, care permite recunoașterea valorilor socioculturale vehiculate de o societate. La fel, ei vor lua cunoștință de abordări complexe

ale relaţiilor dintre societate și culturi/etnii, limbă și discurs, sociologie și sociolingvistică, lingvistică și sociolingvistică.

În particular, cursul va lărgi orizontul cognitiv al studenţilor cu privire la limbă și clase sociale, variaţii lingvistice, societate și spaţiu, limbă și politică, planificare lingvistică, conversaţie și interacţiune socială, discursul politic, contactul/conflictul limbilor și gestiunea plurilingvismului, pentru dezvoltarea unei culturi înalte a comunicării.

I. FINALITĂȚI DE STUDIU

- A recunoaște elementele stilului, nivelul/registrul limbii;
- A identifica informaţia pertinentă din majoritatea scrierilor întâlnite în viaţa de zi cu zi, cum ar fi: scrisorile, broșurile, micile articole de ziar relatând anumite fapte;
- A selecta și a adapta elementele compoziţionale în baza unui text integral sau al unui fragment de text propus;
- A aplica diferite strategii de sinteză, de condensare a informaţiei pentru determinarea motivelor textului;
- A stabili criteriile de structurare la scrierea unui eseu comparativ/contrastiv;
- A aplica criteriile de structurare intertextuală (logico-gramaticală, semantic-stilistică);
- A integra cunoștinţele acumulate în scrierea unui text coerent din domeniul studiat;
- A argumenta necesitatea dialogului intercultural pentru coexistenţă și evoluţie într-o societate interculturală;
- A manifesta abilități de comunicare eficientă în diferite contexte educaționale formale și nonformale, prin valorificarea domeniului lingvistic și cultural;
- A promova dialogul intercultural în soluţionarea conflictelor interetnice și eliminarea reticenţelor în mentalitate și comportament.

II. TEMATICA ŞI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unități de conținut	Nr. de ore		
		Curs	Seminar	LI
1.	The social study of language	4		4
2.	The ethnography of speaking and the structure of conversation	6		6
3.	Variation in speech	2		2
4.	Style, gender and social class	4		4
5.	Bilingualism and bilinguals	2		2
6.	Societal multilingualism	6		6
7.	World Englishes	4		4
8.	Applied sociolinguistics	2		2
	Total	**30**		**30**

III. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Tema 2. The ethnography of speaking and the structure of conversation. Intercultural communication and language learning	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să analizeze structura conversaţiei; – să definească particularităţile concepţiilor sociolingvistice; – să descrie factorii care influenţează comunicarea interculturală; – să generalizeze asupra principiilor care facilitează comunicarea interculturală; – să determine orientările şi tendinţele sociolingvisticii contemporane.	• Schema actului de comunicare • Dificultăţile de cercetare a conversaţiei • Criteriile aplicate la studierea structurii conversaţiei • Politeţea şi formulele de politeţe. Forme de adresare • Comunicarea interculturală. Dialogul cultural • Situația sociolingvistică – reflecția puterii comunicative a limbilor într-o societate
Tema 6. Societal multilingualism. Multilingualism and intercultural practicies	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să opereze cu termenii și noţiunile sociolingvisticii; – să definească principiile Cărţii europene a limbilor regionale și minoritare; – să analizeze metodele de promovare a multilingvismului în instituţiile UE; – să determine și să argumenteze corelaţia dintre sociolingvistică și alte ştiinţe lingvistice și nonlingvistice.	• Definiţia și caracteristica generală a multilingvismului • Multilingvismul – o valoarea a Europei și un angajament comun • Carta europeană a limbilor regionale și minoritare • Limba și identitatea etnică • Limba și politica • Drepturile lingvistice • Limbile pidgin și creole • Diglosia

PRELIMINARII (*Civilizația engleză, Marea Britanie și SUA*)

Disciplina *Civilizația engleză (Marea Britanie și SUA)* este destinată studenţilor de la specialităţile duble, domeniul *Științe ale Educației*, care studiază limba engleză ca specialitatea a doua. Este o disciplină de specialitate și are drept scop familiarizarea studenţilor cu istoria și cultura ţărilor anglofone, prin studiul diversităţii culturale, sociale și lingvistice, a valorilor comunităţii europene, cum ar fi: libertatea, democrația, drepturile omului, toleranța și solidaritatea, democrația participativă la nivel național și internațional.

De asemenea, acest curs urmărește formarea unei baze teoretice și practice legate de cultura și civilizația Regatului Unit și a Statelor Unite ale Americii, prin dobândirea de cunoștințe despre cultura ţărilor anglofone, prezentate comparativ, familiarizarea cu terminologia specifică studiilor culturale și cu instrumentele necesare pentru analiza textelor cu conținut informativ.

Asimilarea civilizației și culturii nu se va limita la simpla acumulare a elementelor culturale (modul de viață, mentalitatea, marile personalități istorice), ea vizează o abordare pedagogică a diferenţelor culturale, strategie prin care se ia în consideraţie specificul spiritual sau de

alt gen (diferenţa de sex, diferenţa socială sau economică etc.). Această disciplină va integra datele geografiei, antropologiei, ştiinţelor socialului, politicii, culturii, istoriei prin învăţarea unor aspecte legate de diversitate şi societatea multiculturală.

Totodată, pentru o mai bună comunicare într-o limbă străină, studentul trebuie să cunoască sistemul ei de valori. Astfel, în formarea viitorilor profesori de limbi străine, este importantă atât asimilarea vocabularului (competența lingvistică), cât și formarea competenței interculturale.

I. FINALITĂȚI DE STUDIU

- A determina ponderea componentei socioculturale în înțelegerea textului-sursă;
- A identifica factorii care au contribuit la geneza şi evoluţia civilizaţiei şi culturii europene;
- A explica cauzele şi conţinutul procesului de formare a principiilor democratice moderne;
- A distinge arealul de funcţionalitate a valorilor civilizaţiei şi culturii europene;
- A analiza rolul pe care l-au avut personalităţile marcante în formarea şi dezvoltarea civilizaţiei şi culturii europene;
- A compara reprezentările culturale ale spaţiului anglofon şi ale altor spaţii culturale;
- A aprecia fenomenele din cultura şi civilizaţia europeană în contextul celor universale;
- A formula ipoteze şi concluzii cu privire la fenomenele din cultura şi civilizaţia europeană;
- A manifesta atitudine optimistă, în spirit umanist, faţă de valorile universale, aparteneţa la cultura universală prin prisma celei europene şi româneşti;
- A demonstra încredere în progresul societăţii europene contemporane;
- A valorifica, prin prisma valorilor naţionale, apartenenţa spirituală şi culturală a Republicii Moldova la spaţiul european.

II. TEMATICA ȘI REPREZENTAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unităţi de conţinut	Număr de ore		
		Curs	Seminar	Lucrul individual
1.	The UK and the USA: Typical Traits and Physical Geography		2	2
2.	The UK and the USA: Climate and Human Geography		2	2
3.	Symbols of the UK and the USA		2	2
	Test 1 (topics 1-3)		2	2
4.	The UK and the USA: Educational System		4	4
5.	The UK and the USA: Economic System		2	2
6.	The UK and the USA: Political System		4	4
7.	Test 2 (topics 4-6)		2	2
8.	The Prime Minister, the President, the Role of the Monarchy		4	4
9.	British and American Holidays		2	2

	Presentation of reports/posters		2	2
	Test 3 (Topics 8-9)		2	2
	Total		**30**	**30**

III. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Tema 1. The UK and the USA: Typical Traits and Physical Geography. Cultural diversity	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să relateze despre istoria drapelului american/britanic; – să descrie situarea geografică a Regatului Unit, relieful, apele; – să descrie situarea geografică a SUA, relieful, apele; – să explice utilitatea diversității culturale; – să identifice pe hartă anumite puncte geografice; – să estimeze avantajele și dezavantajele poziției Regatului Unit de insulă; – să determine particularitățile geografice ale țării pe care o studiază (Regatul Unit și SUA); – să analizeze modele de protejare a diversității culturale; – să elaboreze un eseu structurat în care să evalueze particularitățile poziției geografice a Regatului Unit și SUA.	• Typically British • Typically American • The British Isles, the UK and Great Britain • Physical Geography of Great Britain and the UK • American Physical Geography • Natural Wonders of America • Protejarea diversității • Diversitatea lingvistică și culturală

Tema 6. The UK and the USA: Political System. Democracy and interculturality	
Obiective de referință	**Unități de conținut**
Studenții vor fi capabili: – să enumere particularitățile sistemului politic al țării studiate; – să descrie funcțiile principale ale Parlamentului, sistemul electoral; – să caracterizeze procesul de trecere și aprobare a proiectului de lege în Parlament; – să explice conceptele partidelor politice principale din țară; – să descrie valorile fundamentale ale societății democratice; – să identifice rolul partidelor politice în viața politică; – să distingă principalele scopuri ale partidelor politice; – să compare structura Camerei Comunelor și Camerei Lorzilor; – să determine care este calificarea membrilor din Senat și din Casa Reprezentanților; – să analizeze drepturile omului din perspectiva interculturalității; – să evalueze procesul de emitere a legii; – să elaboreze un eseu structurat în care să formuleze similitudinile și diferențele dintre sistemul politic al Regatului Unit și SUA.	• Government in the United Kingdom • US Political System • The Constitution • The Parliament • The House of Commons • The House of Lords • Types of Bills • The Party System • The System of Justice • Principiile societății democratice interculturale • Participare și coeziune socială

IV. ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ A STUDENTULUI

(la disciplina *Sociolingvistica și civilizația engleză*)

Produs preconizat	Strategii didactice	Criterii de evaluare
Referat tematic la una din temele propuse: **Ex. *Sociolingvistică*** • *Siluri de comunicare interculturală* • *Factorii lingvistici/ culturali modelatori ai comunicării* **Ex. *Civilizație*** • *Bune practici/deschideri interculturale* • *Protejarea diversității culturale în SUA*	**Strategii de realizare** 1. Realizarea unui referat și a unei PPT 2. Alegerea temei 3. Cercetarea, sinteza/analiza informației 4. Studiul bibliografic 5. Redactarea conținutului și perfectarea propriu-zisă a referatului 6. Prezentarea referatului și susținerea acestuia **Modalități de realizare** – Prezentare scrisă și orală PPT la sfârșitul semestrului	Structura referatului Corespunderea temei referatului cu esența materialului analizat în produsul final Relevanța metodologiei aplicate Procesarea și analiza teoretică Corectitudinea scrierii surselor bibliografice și a citatelor Respectarea cerințelor tehnice la redactare Prezentarea și susținerea produsului în termenele stabilite Claritatea expunerii și exprimării Complexitatea și pertinența vocabularului folosit
Eseu la temele studiate: **Ex. *Sociolingvistică*** 1. *Variațiile lingvistice și factorii socioculturali* 2. *Funcționarea variantelor lingvistice într-o comunitate națională* 3. *Bilingvism și multilingvism, limbi și varietăți lingvistice în contact* **Ex. *Civilizație*** 1. *Conviețuirea într-o lume a diversității* 2. *Modele de participare și coeziune socială în SUA/Marea Britanie*	**Strategii de realizare** – Eseuri/texte structurate la temele studiate pe parcursul semestrului **Modalități de realizare** – Prezentare scrisă pe parcursul semestrului	Claritatea expunerii și a exprimării Complexitatea și pertinența vocabularului folosit Respectarea structurii corespunzătoare (introducere, cuprins, concluzii) Corectitudinea lexico-gramaticală a eseului Respectarea rigorilor de aranjare în pagină Utilizarea conectorilor logici Originalitatea și diversitatea ideilor Argumentarea ideilor Volumul lucrării (cel puțin 1 pag. A4) Respectarea termenului-limită de prezentare a produsului

Proiect educațional lingvistic intercultural (comun pentru sociolingvistică și civilizație) Ex. *Beneficiile socioculturale ale educației multilingve în SUA/UE* *Cross-Cultural Miscommunication* *Speech Communities and Language Networks*	**Strategii de realizare** I. Componentele și etapele unui proiect educaţional (proiectare, implementare, monitorizare și evaluare, elemente de follow-up) II. Elaborarea și derularea/ simularea derulării unui proiect intercultural – Elaborarea fișei de proiect – Derularea proiectului propus/simularea derulării proiectului propus – Evaluarea proiectului propus	Calitatea prezentării Coerența, corectitudinea prezentării Independența Originalitatea lucrării Respectarea limitei de timp, de spațiu

V. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

(la disciplina *Sociolingvistica și civilizația engleză*)

- **Formele de organizare a instruirii. Strategii/tehnologii didactice aplicate**

Metodele principale de instruire sunt *metodele orale expozitive* (*prelegerea, explicația și descrierea*) și *conversative* (*conversația, dezbaterea, studiul de caz, exercițiile reflexive și problematizarea*). *Prelegerea de echipă,* ca formă de expunere interactivă, este foarte eficientă, grație implicării studenților în predarea conținuturilor. Astfel, ei sunt motivați și manifestă un grad mai mare de responsabilitate, deoarece li se încredințează o sarcină destul de provocatoare, fiind consiliați și asistați cu multă grijă de către profesor. Acest tip de prelegere este indicat în studii comparative (ex., *Politicile UE și RM în domeniul educației interculturale)*.

În cazul unei teme care nu a fost studiată direct, dar au fost însușite altele adiacente, recomandăm *prelegerea interactivă* cu strategia *Știu – Vreau să știu – Am învățat,* cu preluarea tehnicii *LINC (Listează – Investighează – Notează – Cunoaște).*

Pentru formarea unor deprinderi practice, de proiectare, cu caracter euristic, se va opta pentru *prelegerea-demonstrație,* procesul de descoperire fiind dirijat de către profesor.

În cadrul seminarelor, studenții fixează și adâncesc cunoștințele predate la curs sau execută lucrări practice. Acestea pot fi *seminare-dezbatere, seminare pe baza referatelor, seminare pe baza exercițiului: rezolvare de probleme și exerciții, prezentarea de proiecte.*

Valorificarea strategiilor/tehnologiilor didactice presupune o interacţiune dintre lectorul universitar și student, printr-o strânsă corelare cu obiectivele pedagogice, conţinuturile transmise, formele de realizare a instruirii și modalităţile de evaluare. Metodele de predare utilizate sunt cele active și interactive, pentru dezvoltarea abilităților de gândire și de comunicare, care contribuie la crearea unui mediu academic caracterizat prin deschidere față de diversitatea culturală și prin valorificarea pozitivă a diferențelor în timpul lecțiilor.

Modul de organizare a predării/învățării sintetizează metodele tradiţionale cu cele moderne

(*utilizarea calculatorului, algoritmizarea, problematizarea, brainstormingul*), metode care aparţin preponderent descoperirii dirijate (*conversația euristică, observația/discuția dirijată, instruirea programată, studiul de caz, diagrama Venn, jurnalul reflexiv, mozaicul*). În plus, studenţii sunt antrenaţi în diverse activităţi de simulare: *învățarea pe simulatoare didactice, jocuri de simulare, jocurile didactice.*

- **Strategii de evaluare a rezultatelor academice**

Procesul de evaluare are un caracter sistemic, fiind structurat pe un ansamblu de acţiuni metodice, instrumentate în mod specific. Acesta se încheie cu diagnosticare a rezultatelor învăţării. Accentul se va pune atât pe produsul final, cât și pe procesul de învățare. Rezultatele evaluării studenţilor sunt materializate prin note și credite. Evaluarea se bazează pe metode orale (*expunerea liberă, conversația de evaluare, chestionarea orală, interviul),* în contextul evaluării continue, și metode scrise (*lucrări curente* (în cadrul seminarelor), *lucrări de evaluare finală* (în sesiunile de examene), *chestionare de evaluare, referate, portofolii*). Evaluarea continuă de asemenea se realizează în baza a două atestări prin examinări scrise. În termeni generali, evaluarea se axează pe formarea competenţelor la cele trei niveluri comportamentale, cu grad divers de complexitate: cunoaștere, aplicare, integrare.

REFERINȚE BIBILIOGRAFICE

Obligatorii (*Sociolingvistica*)

1. Blum S. (ed.) Making Sense of Language Readings in Culture and Communication, 2nd Edition, 2012.
2. Matei T., Șaganean G. Syntheses in Sociolinguistics: Suport de curs la disciplina *Sociolingvistica.* Chișinău, 2007.
3. Wardhaugh R. An Introduction to Sociolinguistics (6th ed.). Malden, MA and Oxford, UK: Wiley-Blackwell., 2010.

Obligatorii (*Civilizația Marii Britanii și SUA*)

1. Duhlicher O. et al. A Reader in British and American Civilization. Chișinău, 2012.
2. Falk R. Spotlight on the USA. Oxford University Press, 2008.
3. Oakland J. British Civilization. Routledge, 2002.
4. Sheerin S. Spotlight on Britain. Oxford University Press, 2008.

Suplimentare

1. Cleary M. Talking Culture. Helbling Languages, 2016.
2. Cleary M. World Around, An intercultural journey through English-speaking countries. Helbling Languages, 2014.
3. Henderson H., Thompson S.E. Holidays, Festivals and Celebrations of the World Dictionary. Detroit: Omnigraphics Inc, 2005.
4. Mcdougal H. World Cultures and Geography: Student edition. Grades 6-8. 2007.

Facultatea Psihologie și Ştiinţe ale Educaţiei, Sociologie și Asistenţă Socială
Departamentul Ştiinţe ale Educaţiei

Curriculum integrat al *stagiilor de practică la modulul psihopedagogic*: abordare infuzională

Autor: Irina CARAUȘ, coord. stagiu de practică

PRELIMINARII

Stagiile de practică constituie o etapă importantă în pregătirea profesională inițială în domeniul educaţional și asigură realizarea principiilor fundamentale ale procesului de formare profesională și dinamica actului de însușire a comportamentului profesional.

Stagiile imprimă funcţionalitate și valoare aplicativă cunoștinţelor și abilităţilor formate pe parcursul anilor de studii. Ca parte integrantă a procesului educaţional, reprezintă un segment de interferenţă dintre procesul de studii și activitatea profesională. Este o primă probă de adaptare/integrare în domeniul profesional respectiv, o etapă de evaluare/autoevaluare, de consolidare, de amplificare a competenţelor profesionale, a atitudinilor și a motivaţiei pentru un domeniu concret de activitate.

Drept urmare a efectuării stagiilor practice, studentul – viitor specialist poate determina perspectivele realizării profesionale în sistemul educaţional, iar rezultatele practicii justifică atribuirea calificării profesionale absolventului.

Finalităţile stagiilor de practică sunt determinate de esenţa și structura activităţii unui educator de profesie. Activitatea sistemică a oricărui profesor (indiferent de specializare, de disciplina pe care o predă sau de treapta de învăţământ în care activează) este constituită din câteva competenţe de bază. Aceste competenţe sunt formate pe parcursul pregătirii inițiale în cadrul specialităţii, atât prin orele teoretice, cât și prin stagiile de practică.

Perspectiva interculturală a stagiilor de profesionalizare a viitorilor pedagogi urmează a fi o dominantă pentru toate cele 5 tipuri de practică, timp în care se vor valorifica achizițiile de la toate disciplinele, inclusiv valorile, atitudinile, convingerile, cunoștințele despre diversitatea culturală, abilitățile de interacțiune și de comunicare interculturală.

I. COMPETENȚE GENERALE

- Cunoașterea fundamentelor științifice, metodologice și axiologice din cadrul domeniului educaţional;
- Identificarea, procesarea și analiza informației din diverse surse în scopul realizării funcțiilor profesionale și autoinstruirii;
- Proiectarea, organizarea și desfășurarea activităţilor la clasă în diverse medii educaţionale multiculturale (cadrul formal și nonformal);

- Aplicarea tehnologiilor și strategiilor educaţionale moderne centrate pe cel ce învaţă;
- Operarea practică a instrumentariului psihologic de diagnosticare și de studiere a personalităţii elevului;
- Evaluarea diverselor situaţii profesionale, elaborarea soluţiilor și argumentarea deciziilor;
- Autoevaluarea performanţelor profesionale, în baza unor criterii pertinente;
- Identificarea problemelor și rezolvarea lor;
- Comunicarea eficientă în diverse medii socioculturale și profesionale;
- Demonstrarea abilităţilor de conducere a grupului de elevi;
- Manifestarea iniţiativei și promovarea inovaţiilor din domeniul educaţional;
- Asumarea responsabilităţii etice în contextul relaţiilor interpersonale și civice cu impact social;
- Manifestarea competenţei interculturale, civice, morale, de autocunoaștere și de autorealizare, în vederea asigurării șanselor egale în evoluţia fiecărei personalităţi;
- Respectarea principiilor comunicării interculturale;
- Adaptarea la diferenţele culturale, prin sporirea sensibilităţii interculturale;

II. FINALITĂȚI DE STUDIU

- A utiliza documente de politici educaţionale în procesul de organizare și de desfășurare a demersului instructiv-educativ prin racordare la valorile și standardele educaţionale europene;
- A determina corelaţia dintre componentele curriculare: obiective – conţinuturi – ansamblul strategiilor de predare/învăţare/evaluare;
- A proiecta activităţi de învăţare prin prisma paradigmei pedagogiei axate pe competenţe, cu accent pe dimensiunea interculturalităţii;
- A utiliza tehnici și instrumente de diagnoză specifice particularităţilor de vârstă;
- A elabora proiecte didactice pentru diverse tipuri de lecţii și activităţi extracurriculare;
- A realiza procesul educaţional prin aplicarea strategiilor activ-interactive, utilizarea tehnologiilor informaţionale în raport cu finalităţile preconizate și particularităţile beneficiarilor;
- A identifica principalele strategii de intervenţie în situaţii de criză educaţională;
- A adapta procesul educaţional la necesităţile copiilor cu cerinţe educaţionale speciale prin raportarea echilibrată la alteritate, fără prejudecată și discriminări;
- A utiliza eficient modalităţi de soluţionare a conflictelor în spaţiul educativ multietnic și policultural;
- A evalua rezultatele activităţilor elevilor în procesul de predare/învăţare/evaluare.

III. ADMINISTRAREA STAGIILOR DE PRACTICĂ

Nr.	Tipul stagiului	Semestrul	Perioada	Nr. ore	Evaluare		Responsabil
					Credite	Forma	
1.	Practica de iniţiere în psihologie	III	sept.-decem.	60	2	Ev. în cadrul disciplinei	Titularii de curs *Psihologie generală*
2.	Practica de iniţiere în pedagogie	IV	febr.-mai	60	2	Ev. în cadrul disciplinei	Titularii de curs *Pedagogie generală*
3.	Practica extracurriculară	IV	iunie-august	240	8	Colocviu	Titularii de curs *Pedagogie generală*
4.	Practica didactică	V	sept.-decem.	180	6	Examen	Titularii de curs *Didactica disciplinei, Pedagogie generală* și coordonatorii de la Departamentul de specialitate
5.	Practica pedagogică	VI	martie-aprilie	360	12	Examen	Titularii de curs *Didactica disciplinei, Pedagogie generală* și coordonatorii de la Departamentul de specialitate

III. DESCRIEREA STAGIILOR DE PRACTICĂ

1. PRACTICA DE INIȚIERE ÎN PSIHOLOGIE

Obiective:

- Aplicarea cunoştinţelor de psihologie generală/psihologia vârstelor în activităţi practice;
- Utilizarea metodelor de cunoaștere psihopedagogică a elevului;
- Proiectarea și realizarea observaţiei psihopedagogice cu un scop concret în vederea descrierii identităţii personale a unui elev;
- Determinarea compartimentelor, respectiv subcompartimentelor fișei școlare care se pot completa pe bază de observaţie;
- Utilizarea testelor psihologice destinate cadrelor didactice pentru cunoașterea elevului;
- Identificarea elementelor fișei școlare prin aplicarea unor teste psihologice care pot duce la un spor de cunoaștere;
- Determinarea climatului socioafectiv al clasei de elevi, utilizând metoda sociometrică;
- Analiza relaţiilor interpersonale și microgrupurilor informale din cadrul clasei de elevi;
- Elaborarea caracteristicii psihopedagogice ale elevului;
- Analiza atitudinilor, stărilor emoţionale, manifestărilor comportamentale și performanţelor elevilor.

Proiectarea şi realizarea observaţiei psihopedagogice

Cerințe pentru proiectarea și realizarea observației psihopedagogice:

– Proiectarea observaţiei psihopedagogice în baza rigorilor stabilite;

- Elaborarea grilei de observaţie în funcţie de scopul propus;
- Delimitarea câmpului observaţiei în corespundere cu scopul propus și posibilităţile reale ale studentului;
- Realizarea propriu-zisă a observaţiei. Înregistrarea corectă a datelor observabile;
- Prelucrarea datelor observaţiei. Stabilirea relevanţei datelor consemnate în raport cu scopul urmărit;
- Analiza detaliată a unităţilor de comportament observate;
- Elaborarea corectă a protocolului de observaţie, care conţine: descrierea contextului, descrierea subiectului, descrierea acţiunilor și conduitelor, interpretarea situaţiilor, descrierea unor trăiri și sentimente ale observatorului pe parcursul observaţiei.

2. PRACTICA DE INIȚIERE ÎN PEDAGOGIE

Obiective:

- Demonstrarea aplicabilităţii conceptelor pedagogice în diverse contexte educaţionale;
- Determinarea corelaţiei funcţionale dintre componentele procesului educaţional (competenţe – obiective – conţinuturi – metode – forme – evaluare);
- Formularea și urmărirea realizării obiectivelor de educaţie interculturală;
- Elaborarea produselor curriculare (proiecte ale activităţilor educaţionale, test docimologic);
- Identificarea situaţiilor problemă și a modalităţilor de soluţionare în contexte culturale diferite.

Proiect al activității educaționale elaborat în baza conținuturilor tradiționale şi noilor educații

Cerințe pentru elaborarea proiectului activității educaționale:

- Respectarea structurii proiectului activităţii educaţionale în conformitate cu forma de organizare a activităţilor;
- Respectarea corelaţiei: finalităţi – conţinuturi – tehnologii didactice – evaluare;
- Selectarea conţinuturilor instructiv-educative în funcţie de specificul laturii educaţiei și al exigenţelor sociale și multiculturale;
- Utilizarea surselor bibliografice relevante timpului;
- Abordarea conţinuturilor în concordanţă cu specificul vârstei, cu interesele elevilor și responsabilităţile interculturale;
- Descrierea detaliată a fiecărei etape a activităţii proiectate.

3. PRACTICA EXTRACURRICULARĂ

a) Obiective:

- Crearea contextului favorabil desfășurării activităţilor educaţionale;
- Proiectarea activităţilor extracurriculare ţinând cont de interesele și particularităţile individuale ale copiilor;
- Organizarea/realizarea activităţilor educaţionale;
- Gestionarea eficientă a timpului liber al copiilor;
- Studierea personalităţii copiilor, în baza observaţiei și convorbirii, în diverse situaţii educaţionale;

- Comunicarea și relaţionarea eficientă în diferite situaţii educaţionale;
- Respectarea valorilor și principiilor educaţiei;
- Formarea atitudinilor elevilor faţă de diverse culturi și reprezentanţii acestora;
- Dezvoltarea interesului elevilor faţă de esenţa/conţinutul axiologic al altor culturi;
- Dezvoltarea conștiinţei și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranţei și al nediscriminării, al acceptării de șanse egale pentru toţi;
- Facilitarea dialogului intercultural și promovării multiculturalismului, cu scopul consolidării înţelegerii, a toleranţei și a respectului pentru diversitate.

b) Produsele activităţii studentului stagiar.

4. PRACTICA DIDACTICĂ

a) Obiective:

- Identificarea particularităţilor procesului instructiv-educativ realizat în cadrul instituţiei de învăţământ;
- Analiza curriculumului și a produselor curriculare utilizate în realizarea activităţilor didactice la disciplina de specialitate;
- Analiza activităţilor instructiv-educative asistate;
- Argumentarea utilizării eficiente a tehnologiilor didactice;
- Observarea corelaţiei/conexiunii actorilor procesului educaţional în realizarea procesului didactic;
- Proiectarea activităţilor instructiv-educative.

b) Produsele activităţii studentului stagiar.

5. PRACTICA PEDAGOGICĂ

Obiective:

- Determinarea specificului instituţiei de aplicaţie;
- Identificarea produselor curriculare specifice instituţiei de aplicaţie;
- Stabilirea relaţiei de colaborare cu administraţia instituţiei de aplicaţie (mentorul, diriginţi, profesori, colective de elevi);
- Crearea climatului psihopedagogic favorabil demersului educaţional intercultural;
- Elaborarea proiectelor didactice de scurtă durată și a proiectelor activităţilor educative;
- Asistarea la lecţiile mentorului și ale colegilor;
- Organizarea, desfășurarea și monitorizarea lecţiilor și a activităţilor educative, inclusiv cu tematică EIC;
- Evaluarea și autoevaluarea proiectelor didactice, a lecţiilor desfășurate și a activităţilor educaţionale;
- Investigarea relaţiilor stabilite în cadrul colectivului de elevi și a statutului sociometric al elevilor;
- Crearea unui sistem coerent și coordonat de incluziune a copiilor de alte etnii și pregătirea celorlalţi copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferenţe de manifestare comportamentală sau verbală.